

"Why is it that everytime I think I know the answers, someone goes and changes the questions?" - Fox Mulder, The X-Files

Internet ja kansalaistoiminta

Internetin hyödyntäminen nuoriso- ja ammattiyhdistystoiminnassa

The Internet is not many things to many people. The Internet is individual things to individual people.

David Siegel

Ari Myllyviita
Opinnäytetyö
Humanistinen ammattikorkeakoulu
Nurmijärven yksikkö
Kansalaistoiminnan ja nuorisotyön
koulutusohjelma
(15.11.2003)

SISÄLLYSLUETTELO

1. Johdanto	4
1.1. Aiempaa tutkimusta niukasti.....	4
1.2. Internetin vaikutus kansalaistoimintaan.....	5
1.3. Tutkimuksen perimmäinen tavoite ja rakenne	6
2. Tutkimusmenetelmistä.....	8
2.1. Tavoitteeksi merkityksien hakeminen	8
2.1.1. Miksi ei etnografinen lähestymistapa?.....	8
2.1.2. Miksi ei case-pohjainen, konstrukttiivinen lähestymistapa?.....	8
2.2. Aineiston keruu ja laadullisen tutkimuksen kriteerit	9
2.3. Opinnäytetyön teoreettinen lähestymistapa – Grounded theory	9
2.3.1. Grounded theoryn lähestymistavan kaksi suuntausta – joko straussilaisen tai glaserilaisen suunnan valinta	10
2.3.2. Aineiston keruun ja koodauksen aloittaminen	11
2.4. Validiteetti ja realiliteetti kvalitatiivisessa tutkimuksessa	13
2.5. Internet-sivujen käytettävyyden näkökulma	13
2.5.1. Jakob Nielsen	14
2.5.2. Siegelin ajatuksia: etusivu vai sisääntulosivu	17
2.5.3. Käytettävyyopsykologiaa	19
3. Tutkimuksen peruskäsitteet ja taustateorioita	21
3.1. Mikä on kansalaisjärjestö ja mitä on kansalaistoiminta.....	21
3.2. Internet	22
3.3. Internetin käytettävyys kansalaistoiminnassa	23
3.3.1. Sisältö, viestintä ja yhteisö.....	23
3.3.2. Internetin osa-alueet järjestyössä	24
4. Aineiston käsittely – kokoaminen, koodaukset, saturaatio, ydinkäsitteen muodostuminen.....	26
4.1. Vaihe 1 – aineiston ensimmäinen läpikäynti ja kuvaaminen	26
4.2. Vaihe 2 – linkkien kirjaaminen ja avoin koodaus alkaa	27
4.3. Vaihe 3 - linkkien ryhmittely – aksiaalinen koodaus.....	32
4.4. Vaihe 4 – saturaatiopisteen löytäminen	34
4.5. Vaihe 5 – valikoiva koodaus – ydinkäsitteen löytäminen.....	34
5. Internet kansalaisjärjestöjen toiminnassa tällä hetkellä	35
5.1. Nuorisojärjestön sisältä – CASE Kokoomusnuoret	35
5.2. Uudenlaisten organisaatioiden ja liikkeiden aikakausi	36
5.2.1. Reclaim the Streets –liike Suomessa - Kadunvaltaajat.....	36
5.2.2. Sailaksen opintotuen lakkauttamista vastustavan adressin keräys.....	37
5.3. Erilaisia virtuaaliyhdistyksiä.....	39
5.4. Ammattiyhdistysliikkeen verkkoyhteisöjä.....	40
5.4.1. Omia kokemuksia – Kemianliiton lakko ja liiton ammattiosastojen sivusto.....	40
5.4.2. Kansalaistoiminnan virtuaalikoulu – Kansalaistoiminnan verkko-opisto	41
5.4.3. Maailmanlaajuiset yhteisöt - LabourStart, Global Unions ja e-TradeUnions.....	43
5.4.4. Liittoaesimerkki - Norjan öljyteollisuuden ammattiliitto - NOPEF	45
6. Vuorovaikutus verkossa – ydinkäsitteen hahmottelua.....	46
6.1. Internetin käyttö viestinnässä ja vuorovaikutuksessa	46
6.2. Vuorovaikutus verkko-opiskelussa	47

6.2.1. Aika – synkroninen ja asynkroninen vuorovaikutus.....	47
6.2.2. Lukumäärä –ulottuvuus.....	48
6.2.3. Media –ulottuvuus.....	48
6.3. Jaetun tilan käsite.....	48
6.4. Virtuaalisuus ja verkkososiaalisuus	49
6.5. Kvasi-interaktio ydinkäsitteeksi.....	50
7. Kansalaistoiminnan ”vaiheteoriat” paradigmojen lähteenä	53
7.1. Kansalaistoiminnan ”vaiheteorioita”	53
7.2. Aaro Harjun mukainen jaottelu.....	53
7.3. Kansalaistoiminnan jaottelu Kareisen mukaan	54
7.4. Kansalaistoiminta oppimisen metaforan kautta	56
7.5. Offen ja Wiesenthalin teoria kollektiivisesta toiminnasta	57
7.6. Sosiaalipedagoginen ajattelu.....	59
8. Kansalaistoiminnan uusi paradigma – 80-luku ja 2000-luku.....	60
Lähdeluettelo:.....	63
Kirjallisuus.....	63
Artikkelit.....	64
Luentoja	64
Internet lähteet.....	64
Muu aineisto.....	66
Liite 1: Esimerkkejä memoista	67
Liite 2: SAK:n tupo-kuviot 2002 loppuvuodesta.....	71
Liite 3. Kemia-liiton ammattiosastojen www-sivut	74
Liite 4. Nuorisoseuraliikkeen sivustoa, Karjalainen nuorisoliitto, Keskustan opiskelijaliitto ja Kerhokeskus.....	76

1. Johdanto

1.1. Aiempaa tutkimusta niukasti

Kansalaistoiminta on aktiivisen kansalaisuuden peruskiviä. Osallistumisen, vuorovaikutuksen ja oppimisen ulottuvuudet koskevat kansalaistoiminnan ydintä, ihmisen toimintaa yhteisössä. Internet on uusi 90-luvulla syntynyt tekninen innovaatio, joka on mahdollistanut vuorovaikutuksen yli erilaisten fyysisten rajojen. Kun nämä kaksi yhdistetään, syntyy aivan uudenlainen konstellatio, joka asettaa kansalaistoiminnan uusien haasteiden eteen. Tähän asetelmaan tämä tutkimus paneutuu.

Kansalaistoiminnan ja internetin suhde on järjestöjen näkökulmasta monisyinen asia. Internetin merkitystä kansalaistoimintaan on tutkittu kohtuullisesti viestinnän (oikeammin tiedottamisen) näkökulmasta. Osittain tämän vuoksi, mutta myös kansalaistoiminnan laaja-alaisuuden – ja internetin tarjoamien mahdollisuuksien laaja-alaisuuden – vuoksi rajaan tämän tyyppisen hyvin kapean katsantokannan ulos tästä tutkimuksesta. Tulen kyllä tuloksiin viittamaan joiltakin osin.

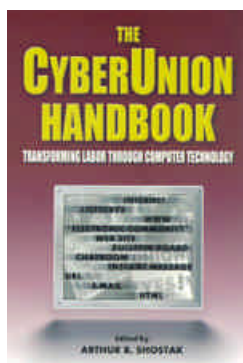
Kansalaistoimintaa ja internetin suhdetta pohdiskelevaa tutkimusta on varsin niukasti. Jonkinlaisen koosteen niistä muodostaa Sari Aalto-Matturin (Aalto-Matturi 2003) lisensoitettua varten tekemä tutkimusesittely, sekin koskee konkreettisesti ammattiyhdistysliikettä. Se alkaa suomalaisen professorin Sinikka Sassin väitöskirjalla. Sassin (Sassi 2000) kirja, joka siis käsittelee kansalaisyhteiskuntaa – ei kansalaistoimintaa, joka on tietenkin osa kansalaisyhteiskuntaa – ilman erittelyä, näkee orastavalla tavalla internetin merkityksen laajempaan asiana kuin vain viestintänä (em. 88).

Aalto-Matturi esittelee Putnamin ja Wilhelmin, jotka keskittyvät enemmän internetin vaikutusten arviointiin demokratiassa, kuin kansalaistoimintaan. Myös Davis kuuluu edellä mainittujen tapaan pessimistien kuuroon, mikä koskee internetin merkitystä kansalaisyhteiskunnan näkökulmasta. Taas Slevin kysyy Aalto-Matturin mukaan, ”*miksi olemme valmiita sietämään lisääntyvän läheisyyden ja etäisyyden ristiriitaa elämässämme, miksi miljoonat ovat valmiita muodostamaan uusia sosiaalisia suhteita verkon välityksellä, merkitseekö virtuaaliyhteisöjen esiinmarssi ’tosielämän’ yhteisöjen ulosmarssia jne*”. Slevinin mukaan organisaation on huomioitava seuraava asia internetin hyödyntämisessä (Aalto-Matturi 2003):

- internetin käyttäminen refleksiivisen yhteydenpidon kannustamiseen sekä sisäisesti että ulkoisesti
- internetin käyttäminen luomaan tuottavia ”interventioita” – internetin on annettava mahdollisuus saada asioita aikaan, ei vain vastaanottaa niitä
- internetin käyttäminen yhteenkuuluvuuden lisäämiseen, uusia strategisia liittoutumia ja solidaarisuutta
- internetin käyttö vahinkojen minimoimiseen

Tämän tutkimuksen kohteena ovat kansalaisjärjestöt, erityisesti nuorisojärjestöt ja joiltakin osin ammattiliitot. Jälkimmäisten osalta on tehty jonkin verran tutkimusta, tai oikeammin arviointia ja kehittämistyötä. Aalto-Matturi (Aalto-Matturi 2003) nimeää kolme lähdettä, joiden ajattelu on merkittävästi vaikuttanut ammattiyhdistysliikkeen internetin käyttöön ja kehittämistyöhön. Nämä kirjat ovat osaltaan vaikuttaneet ammattiyhdistysliikkeen verkkomaailman rakentumiseen.

1) **Eric Leen** ”The Labour Movement and the Internet – The New Internationalism”, joka ilmestyi vuonna 1997. Eric Lee perusti vuonna 1998 LabourStart-verkkosivuston (www.labourstart.org), jossa uutisoidaan ay-liikkeen kansainvälisiä ja kansallisia tapahtumia. Se on saanut seuraajia myös muista maista ja muilla kielillä, Suomessakin on perustettu vastaavat sivut syksyllä 2003 mm. allekirjoittaneen toimesta. Tästä hieman enemmän myöhemmin tässä työssä. Eric Leen ajatuksia voi seurata hänen kotisivuiltaan osoitteessa www.ericlee.me.uk.

2) **Arthur B. Shostakin** ”The Cyberunion – Empowering Labor Through Computer Technology”, joka ilmestyi vuonna 1999. Kuvassa Shostakin uudempi kirja ”The CyberUnion Handbook” (2002). Shostakin omat www-sivut ovat osoitteessa www.cyberunions.net/. Shostak lanseeraa kirjoissaan ns. FIST-mallilla toimivan CyberUnionin, jossa vapaasti suomennettuna ”NettiLiitto” hyödyntää täysin nykyaikaista tietotekniikkaa. FIST (Nyrkki) tulee sanoista Futuristics, Innovation, Services ja Tradition. Näillä Shostak tarkoittaa seuraavan kaltaisia asioita:

F – Näkemys	Liitto omaa kyvyn pitkäjänteiseen suunnitteluun huomioiden ja tunnistaen tulevaisuuden teknologian suunnat
I – Innovaatio	Liitto kehittää IT-tekniikan suhteen kokeilun ja oppivan organisaation kulttuurin
S – Palvelu	IT-tekniikka pystyy parantamaan liittojen kykyä kommunikoida jäsenten kanssa ja tarjota uudentyyppisiä palveluita jäsenille
T – Traditio	IT-tekniikka ja erityisesti internet mahdollistaa paremmin ammattiyhdistysliikkeen historian ja saavutusten esittelyn

3) **Espen Løkenin** ”Så samles vi på nettet: om fagbegevelsen og Internettet”, joka ilmestyi vuonna 2002.

1.2. Internetin vaikutus kansalaistoimintaan

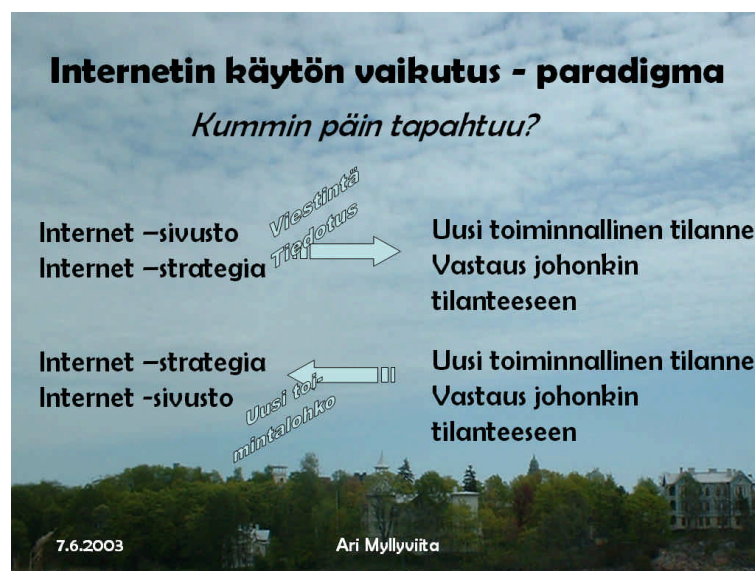
Uusi tekniikka (internet) mahdollistaisi laajan vaikuttamiskanavien lisäämisen ja vuorovaikutuksen jäsenistön ja johdon välillä. Miksi tätä ei tapahdu? Miten se selitetään? Puhutaanko vain jäsenistön viestintävalmiuksien puuttumisesta vai onko vuorovaikutuksen luonteesta ja sisällöstä? Pitäisikö rakentaa kokonaan uusi teoria vuorovaikutuksesta (valmiudesta) – ei ihmisten

kesken sinänsä vaan ”yhdistyksen rakenteiden”, ”jäsenistön” – ”päätävien elinten” – ”johdon” – ”toimiston” välillä?

Tutkimusaiheen valintaan on vahvasti vaikuttanut ajatus siitä, että internet ei olisikaan vain ja ainoastaan tiedottamisen tai viestinnän uusi työväline. Tässä tutkimuksessa internet halutaan asettaa sille kuuluvalla paikalle hyvinkin erilaisten toiminnallisten osa-alueiden ja vuorovaikutuksen kenttien viidakossa.

Koska tutkijan kokemukseen pohjautuva (deduktiivinen) ajattelu sallitaan tietyssä määrin (straussilainen lähestymistapa, josta enemmän myöhemmin), olen koonnut tämän tutkimuksen asetelman seuraavaan kuvaan. Eli ajattelun ja analyysin taustalla toimii vastakkainasettelu: Internet joko tiedottamisen väline, uusi toimintalohko tai kokonaan uusi tapa ajatella ja toteuttaa kansalaistoimintaa?

Kuva 1: Tutkimuksen mukainen paradigmaattinen asetelma

1.3. Tutkimuksen perimmäinen tavoite ja rakenne

Tutkimus oli tarkoitus jakaa kahteen osaan (Grounded theoryn kahtiajakautuneisuuden mukaan). Kuitenkin molempien osien yhteisenä tavoitteena oli selvittää, onko kansalaistoiminnassa tapahtunut muutoksia ja tuottaako juuri internetin käyttöönotto toiminnallisia muutoksia kansalaisjärjestöissä. Glaserilainen menetelmä (joka perustuu induktiivisuuden korostamiseen) olisi edellyttänyt, että tutkija välttää oman aiemman kokemuksen ja tiedon käyttämistä analysointi- ja koodausvaiheessa. Grounded theoryn straussilainen suuntaus sallii hyödyntää omia kokemuksiani (deduktiivisuuden pilkahdus) ja olemassa olevaa teoriaa. Kvalitatiivisen tutkimuksen perinteitä noudattaen olen pitäytynyt induktiivisessa tutkimusotteessa.

Tämän johdannon jälkeen toisessa kappaleessa esittelen tämän tutkimuksen menetelmät ja arvioin sen validiteettia ja realibiliteettia. Kolmannessa kappaleessa käyn läpi tutkimuksen merkittävimmät käsitteet ja niitä koskevia taustateorioita, viittaa internetin käyttöön ja käytettävyyteen kansalaistoinnassa. Neljännessä kappaleessa jäsennän aineiston kokoamisen ja käsittelyn vaihe vaiheelta kokoamalla ja esittelemällä jo kussakin vaiheessa syntyneitä tuloksia. Viiden kappale on vihitty esittelyyn, miten internetiä käytetään kansalaistoinnassa erikseen toimituissa tapauksissa ja miten edellisessä kappaleessa muotoilemani luokat kuvaavat kyseisiä tapauksia. Kuidennessa kappaleessa käsitellään vuorovaikutuksen teemaa, joka nousi alun pohdinnoissa yhdeksi vaihtoehdoksi ydinkäsitteeksi ja mikä sitten johdatte-likin todelliseen löytöön. Seitsemännessä kappaleessa käydään sitten läpi joitakin kansalaistoimintaa jäsentäviä vaiheteorioita. Kahdeksannessa kappaleessa kokoan aineiston ja väitän kansalaistoinnin astuneen uuteen paradigmaattiseen, toiminnallisesti uuteen ja tutkimuksellisesti aikaisempien analyysimenetelmien ulkopuolella olevaan, vaiheeseen.

2. Tutkimusmenetelmistä

2.1. Tavoitteeksi merkityksien hakeminen

Tämäkin tutkimuksen voisi sanoa lähtevänsä liikkeelle ”hermeneuttisesta” ajattelusta, ”pyhien kirjoitusten” (kuten ammattiyhdistysliikkeen yhden ainoan oikean totuuden ajattelu antaa ymmärtää) tulkitsemisesta ja ymmärtämisestä. Kansalaisjärjestöjen internet-sivustot ovat jo vuosina olleet laajan kehittämisen kohteena. Ne ovat olleet ja ovat niiden ulospäin näkyvän toiminnan kuvastin, jopa imagon luoja. Näiden sivustojen analysoiminen ja arvioiminen suhteessa kansalaistoiminnan tilaan kyseisissä järjestöissä on näiden ”pyhien kirjoitusten” läpikäyntiä.

Hermeneutiikka tutkimusmenetelmänä lähtee **merkitysten** hakemisesta ja niiden löytäminen onkin yksi tämän tutkimuksen onnistumisen edellytys.

2.1.1. Miksi ei etnografinen lähestymistapa?

Etnografia (ihmisistä kirjoittaminen tai ihmisen kuvaaminen) ”on määritelty *mm. taiteelliseksi ja tieteelliseksi tavaksi kuvata ryhmää tai kulttuuria*”. Lähestymistapa hyväksyy sen, että teoria ja käytäntö ovat molemminpuolisessa vuorovaikutuksessa. Aineisto kootaan osallistuvan havainnoinnin ja haastattelujen kautta. Etnografinen lähestymistapa tutkii ihmisiä, kieltä, kulttuuria, tapahtumia. Koska tämän tutkimuksen kohteena on kuitenkin myös tekniikka ja koska tutkimuksen aineisto koostuu staattisista lähteistä, internet-sivuista, tämä lähestymistapa ei ehkä ole tässä kohtaa toimiva, vaikka ne kuvaavatkin järjestön sisäisiä prosesseja, kulttuureja ja näiden takaa nousevia merkityksiä. (Metodix, Etnografinen ilmiön kuvaus)

Etnografinen metodi perustuu johonkin teoriaan, vaikka se ei tutkimusta ohjaisikaan. Tämä metodi ei pyri uuden teorian luomiseen. Tässä tutkimuksessa on kuitenkin tarkoituksena teorian puuttuessa hakea lähtökohtia uuden teorian luomiseen kansalaistoiminnasta, siitä miten internet on sitä muokannut. Tämän vuoksi grounded theory –lähestymistapa on mielekkäämpi. (Metodix, Etnografinen ilmiön kuvaus)

2.1.2. Miksi ei case-pohjainen, konstruktiivinen lähestymistapa?

Konstruktiivinen tutkimusote perustuu vahvasti interventioon. Uutta konstruktiota, rakennelmaa, yritetään aikaisempaan teoriaan perustuen havainnollistaa, testata tai jalostaa. (Metodix, Konstruktiivinen lähestymistapa)

Konstruktiivisella tutkimusotteella pyritään ratkaisemaan reaali maailman ongelmia ja tuottamaan lisäarvoa sille tieteenalalle, jossa sitä sovelletaan. Ydinkäsite on konstruktio. ”*Kaikki ihmisen luomat artefaktit, kuten mallit,*

diagrammit, suunnitelmat, organisaatorakenteet, kaupalliset tuotteet ja tietojärjestelmämallit, ovat konstruktioita. Niille on tunnusomaista se, että ne eivät ole löydettyjä, vaan ne keksitään ja kehitetään.” (Metodix, Konstruktivinen lähestymistapa)

Tämä lähestymistapa vaatisi olemassa olevaa teoriaa. Koska halusin lähestyä tutkimusaihetta induktiivisesti ja välttää toimintatutkimuksellista, interventioon perustuvaa menetelmää, päätin valitsemaan tässä tutkimuksessa käytetyn lähestymistavan, grounded theoryn.

2.2. Aineiston keruu ja laadullisen tutkimuksen kriteerit

Aineistolähtöinen tutkimusmenetelmä pyrkii aloittamaan mahdollisimman puhtaalta pöydältä, teoriaa rakennetaan aineistosta lähtien. Aineiston ”tehtävänä ei ole perinteisesti hypoteesien todistaminen, vaan hypoteesien keksiminen”. (Eskola & Suoranta 2000, s.20) Tavoitteena on uusien näkökulmien löytäminen. Tutkijan asema kvalitatiivisessa tutkimuksessa on vapaampi, mutta toisaalta vaativampi. On löydettävä uusia menetelmiä, lähestymistapoja ja kirjoitustapoja. On kuitenkin sitten osattava tuoda nämä asiat esille tavalla, jonka myös lukija ymmärtää. Tässä tutkimuksessa haastattelujen ja niistä syntyvien tarinoiden, myös internet-sivustojen kautta aukeavien episodien näkökulmaa voisi kutsua narratiiviseksi, tarinallisuudeksi. Se on ”*tutkimuksellinen lähestymistapa, jonka kiinnostus kohdistuu kertomuksiin tiedon välittäjänä ja rakentajana*”. Siinä tuotetaan kertomuksia ja niitä käytetään materiaalina. (Lämsä 2002)

Laadullisen tutkimuksen kriteereitä ovat mm. aineistonkeruumenetelmä, tutkittavien näkökulma, laadullis-induktiivinen otanta, hypoteesittomuus, tutkijan asema, narratiivisuus (Eskola & Suoranta 2000). Aineistonkeruumenetelmänä on tässä tutkimuksessa internet-sivujen läpikäynti ja taltiointi kuvina (kuvaruutukaappaukset) ja teksteinä (itse sisältö). Lisäksi aineistoa kootaan teemahaastattelujen kautta. Osallistuvuus on yksi osa kvalitatiivista tutkimista. Analysoitaessa tutkittavien asemaa on paikallaan asettua myös heidän asemaansa, eikä luoda mitään laboratorioasetelmia, jotka eivät sitten kerro todellisuudesta. Tämä voi aiheuttaa subjektiivisuutta tutkivaan asiaan, mutta objektiivisuus syntyy osaltaan sitten tämän subjektiivisuuden tunnistamisen kautta. Otanta ei voi perustua tilastolliseen otantaan, vaan puhutaan selkeästi harkinnanvaraisesta näytteestä. Kun puhutaan internetin hyödyntämisestä (välineenä) ja internetistä toiminnan foorumina (toimintaympäristö), ei olisi mielekäästä haastatella tai tutkia henkilöitä tai kansalaisjärjestöjä, joilla ei moista asiaan ole edes pohdittu.

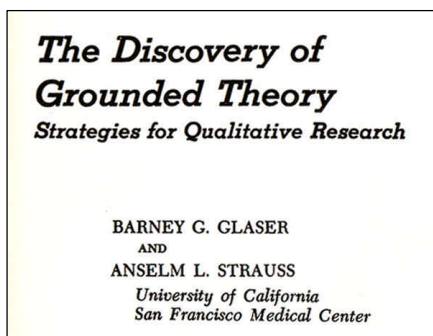
2.3. Opinnäytetyön teoreettinen lähestymistapa – Grounded theory

Aineiston käsittelyssä ja tutkimusmenetelmänä päätin käyttää grounded theory –menetelmän analysointitekniikkaa. Opinnäytetyön teemasta, kansalaistoiminta ja internet, ei ole olemassa tutkimuksia, saati sitten teorioita. In-

ternetin hyödyntämisessä asia voidaan jakaa kahteen ulottuvuuteen (lähestymisnäkökulmaan), **tekniikan käytettävyyteen juuri järjestölle luontaisessa toiminnassa ja itse olemassa olevan sivuston vastaamiseen tähän kysymykseen**. Koska asettamalla valmiita kysymyksiä vastaukset saattaisivat olla odotetun kaltaisia, päätin täydentää aineiston keruuta (”sivuanalyysi”) teemahaastattelulla.

Grounded theory –tutkimus alkaa aineiston kartoittamisella ilman tarkkaa tutkimussuunnitelmaa ja paneutumatta aiheita koskevaan kirjallisuuteen (tästä lähestymistavasta katsoen sellaista ei edes kunnolla ole). Grounded theory –menetelmän tarkoituksena on luoda uutta teoriaa, tässä tapauksessa internetistä ja sen käytöstä kansalaistoiminnassa. Tämän lähestymistavan valinta perustuu näkemykseen, että nykyisillä järjestöjä analysoivilla teorioilla ei pystytä selittämään kansalaistoiminnan ja internetin suhdetta sekä kansalaistoiminnassa tapahtuneita muutoksia.

2.3.1. Grounded theoryn lähestymistavan kaksi suuntausta – joko straussilaisen tai glaserilaisen suunnan valinta

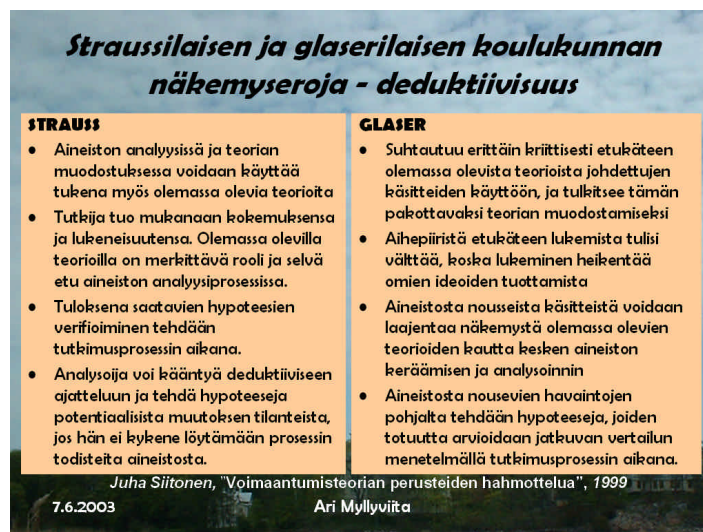

Grounded theoryn mukainen tutkimusmenetelmä esiteltiin kirjassa ”*The Discovery of Grounded Theory – Strategies for Qualitative Research*” vuonna 1967. Grounded theory on Barney Glaserin ja Anselm Straussin yhteistyössä kehittämä kvalitatiivinen lähestymistapa. Glaser ja Strauss aloittivat yhteistyön California - San Franciscon yliopistossa. Tämä lähestymistapa esiteltiin kirjassa ”*The Discovery of Grounded Theory*” (1967, kansikuva ohessa). Ensimmäisen kirjan jälkeen menetelmä jatkautui kahteen suuntaukseen kahden perustajan mukaan.¹

Glaserin ja Straussin näkemysten eroja on kuvattu hyvin Siitosen väitöskirjassa (Siitonen 1999). Perustava erimielisyys liittyy deduktiivisuuden ja induktiivisuuden käsitteisiin. Glaser edustaa vahvaa näkemystä, että tutkimuksen lähtökohdan on oltava puhtaasti induktiivinen. Hän ei hyväksy, että olemassa olevista teorioista otetaan käyttöön käsitteitä työn alla olevaan tutkimukseen. Jopa aihepiirin kirjallisuuteen ei pitäisi tutustua etukäteen. Strauss hyväksyy sen, että myös tutkijalla on tutkimusaiheeseen liittyvää tietoa ja mahdollisesti on myös lukenut aiheeseen liittyvää kirjallisuutta (kts. kuva 2). Glaserilainen ja straussilainen lähestymistapa poikkeaa käytännössä monelta osin toisistaan. Joitakin prosessin (mm. koodauksessa) vaiheita toteutetaan eri tavalla.

¹ Vuonna 1967 julkistun teoksen jälkeen kuuluisimpia teoksia ovat Glaserin ”*Theoretical Sensitivity*” (1978), ja ”*Basics of Grounded Theory Analysis*”, (1992), Straussin ”*Qualitative Analysis for Social Sciences*” (1987) sekä Straussin ja Corbinin ”*Basics of Qualitative Research: Grounded Theory Procedures and Techniques*” (1990) ja Glaserin ”*Basics of Grounded Theory Analysis*” (1992). (Babchuk 1997).

Kuva 2: Grounded theoryn kaksi suuntausta - lyhyt kuvaus (Siitonen 1999)

2.3.2. Aineiston keruun ja koodauksen aloittaminen

"Teoria on olemukseltaan jatkuvasti kehittyvä prosessi, ei täydellinen tuote" (Glaser ja Strauss 1967).

Tutkimusprosessi ei ole lineaarinen, vaan monet asiat ja myös koodauksen vaiheetkin tapahtuvat samanaikaisesti. Tässä lähestymistavassa teoreettinen otanta poikkeaa tilastollisesta otannasta. Sen tehtävänä ei ole edustaa perusjoukkoa, vaan sen tehtävänä on vastata tutkijan asettamaan kysymykseen. (Molander) Näin ollen aineiston keräämisessä on oikeus tehdä valintaa. Tämän vuoksi ja kansalaisjärjestökentän laajuuden vuoksi, olen koodausvaiheessa **rajannut tutkimuskohteeni nuorisojärjestöihin (Allianssin² jäsenjärjestöt)**, joiden voi olettaa jäsenkunnan keskimääräistä nopeamman vaihtelun ja myös toiminnan labiilisuuden vuoksi, selkeimmin kuvaavan kansalaistoiminnan uusia kehitystrendejä. Ammattiyhdistysliikkeen osalta olen poiminut myös joitakin esimerkkejä (mm. liitteet 2 ja 3) ja hahmottanut erityisesti amerikkalaisessa ammattiyhdistysliikkeessä käytyä pohdiskelua nettiammattiliitoista.

Tähän työhön on koottu aineisto nuorisojärjestöjen internet-sivuista, hyvin erilaisten kansalaisjärjestöjen sivustoista huomioiden kirjoittajan löytämiä erikoistapauksia. Näihin paneutuessani annan itselleni oikeuden hyödyntää omaa kokemustani (niin aineiston valinnassa kuin itse analysoinnissa). Aineiston keräämiseen on siis käytetty menetelmätriangulaatiota - keräämällä aineistoa useammalla menetelmällä, osittain "kuvaamalla" järjestöjen web-sivujen aloitussivuja, haastatteleamalla järjestöjen toimijoita ja näin avaamalla sivustojen taustoja sekä testaamalla toimintaympäristöjä tutkijan toimesta.

²) Suomen Nuorisoyhteistyö – Allianssi ry on nuorisojärjestöjen yhteinen toimintafoorumi kansainvälisessä toiminnassa, nuorisotyön palvelujärjestö sekä nuorisotoimen ja nuorisotyön edunvalvoja.

Straussilainen lähestymistapa sallii olemassa olevien teorioiden käytön ja ylipäänsä se sallii jonkinasteisen deduktiivisen lähestymisen aineistoon. Tutkijan oma kokemus voi toimia ohjaamassa esimerkiksi aineiston valinnassa, joka laadullisessa tutkimuksessa on tietoista ja sallittua. Näin ollen tietyt erityistapaukset, jotka ovat löytyneet koko aineiston kartoitusvaiheessa tai ovat olleet jo aiemmin tutkijan tiedossa. Osaa tutkimuskohteista haastateltiin erään toisen tutkimuksen³ yhteydessä, minkä tuloksia on voitu hyödyntää myös tässä tutkimuksessa.

Aiheen otsikon huomioiden, valtaosa saatavissa olevasta aineistosta, ns. teoreettisista memoista kootaan internetistä. Memojen kirjoittaminen on tärkeä osa tutkimusprosessia (glaserilainen "memoilu"). Niillä pyritään hallitsemaan analyysiprosessiä. Jos aineiston analysointi- ja koodausvaiheessa ilmenee asioita, joita on erikseen tutkittava, avataan "memo". Memoon kokosin termiin, lähestymistapaan, ideaan, teoreettiseen pohdintaan tai internetlähteeseen liittyviä asioita, lainauksia, eri lähteistä löytyneitä kommentteja sekä omia ajatuksia ja johtopäätöksiä (kts. Liite 1. Esimerkkejä memoista – olen poiminut neljä erilaista esimerkeiksi). Memot jaetaan periaatteensa mukaan kahteen osaan: substantiaaliset eli aineistoon liittyvät muistiinpanot (esim. linkkitieto ja siihen liittyvät kommentit) ja teoreettiset eli muodostettavaan teoriaan liittyvät memot (esim. tietyn käsitteen aukiavaaminen). Memoja kertyi prosessin aikana 46 kappaletta.

Grounded theoryn mukaisessa lähestymistavassa tapahtuva aineiston koodaus etenee kolmessa vaiheessa: avoin koodaus, aksiaalinen koodaus ja valikoiva koodaus (taulukko 1). Tavoitteena on löytää koko aineistoa kuvaava ydinkäsite.

Taulukko 1: Koodauksen eri vaiheet (Molander)

1. vaihe: Avoin koodaus	2. vaihe: Aksiaalinen koodaus	3. vaihe: Valikoiva koodaus
aineiston aukikirjoittaminen, eräänlainen ideointivaihe	tarkennetaan avoimessa koodauksessa löydettyjä kategorioita, kategorioita koetellaan aineiston avulla	pyritään kategorioiden yhtenäistämiseen määrittelemällä niiden väliset suhteet
alkuperäisistä ilmauksista substantiivisia, sisällöllisiä koodeja	käytännössä rinnakkain avoimen koodauksen kanssa	Kategorioille yhteinen nimittäjä eli niitä yhdistävä logiikka
merkitykset syntyvät kysymyksistä mitä, miten, mistä on kyse?	saturaatiopisteen löytyminen (kylläntyminen)	tutkittavaa toimintaa ilmentävä keskeinen kategoria eli ydinmuuttuja
aineiston rivi riviltä läpikäyminen		

Tutkimuksen, erityisesti sen aineiston käsittelyssä, oli tarkoitus kokeilla kvalitatiivisia tutkimuksia varten tuotettuja tietokoneohjelmia. Niiden ongelmana vain oli se, että ne kykenivät käsittelemään vain puhdasta tekstiä,

³) Allianssi toteutti kevään ja kesän 2003 aikana jäsenjärjestöihin suuntautuneen tutkimuksen, jossa selvitettiin näiden suhtautumista mm. Allianssiin, sen toimintoihin ja tiedusteltiin verkkosivujen käyttöä. Tutkimusta ei ole julkaistu.

jota internet-sivut eivät ole. Sivuilla tekstiä esitetään myös kuvin tai flash-tekniikalla.

2.4. Validiteetti ja realibiliteetti kvalitatiivisessa tutkimuksessa

Laadullisten tutkimuksien arviointia on aina asetettu kyseenalaiseksi. Täytyykö sen täyttää normaalin kvantitatiivisen tutkimuksen mukaiset kriteerit reliabiliteetin ja validiteetin osalta? Grounded theoryn -menetelmässä validiteetin sijaan puhutaan verifikaatiosta. Tärkeällä sijalla on **analyysin kuvaaminen, joka sitten mahdollistaa tutkimuksen toisintamisen tulosten arvioimiseksi**.

Pehkonen (Pehkonen 2001, 134) on omassa tutkimuksessaan lähestynyt arviointia kahdesta näkökulmasta: paradigmaattinen näkökulma (Lincoln ja Guba näkemykset) ja metodologinen näkökulma (Strauss ja Corbin). Pehkonen (Pehkonen 2001, 136) mukaan ”*Grounded theory -metodologiassa viitataan verifikaation, todentamisen, käsitteellä niihin käytänteisiin, jolla tutkimusprosessin aikana pyritään varmistamaan kunnollinen, pätevä tutkimustoiminta*”.

Grounded theory -menetelmässä käsittekkategorioiden on synnyttävä aineistosta. Näiden kategorioiden, kuten koko analyysin, on tukeuduttava vahvasti siihen taustaan ja toimintaympäristöön, josta aineistoa kootaan (kontekstuaalisuus). Tätä analyysiä tukee vahvasti se, että toimintaympäristö ja käytetty termistö (kieli) oli tutkijalle hyvinkin tuttu. Tämä on hieman ristiriidassa sen kanssa, ettei tutkia saisi olla perehtynyt etukäteen aiheeseen liittyvää kirjallisuutta (glaserilainen lähestymistapa). Toisaalta memojen tekeminen koodauksen yhteydessä on juuri tätä taustojen, toimintaympäristön, uusien käsitteiden aukikirjoittamista.

Pehkonen (Pehkonen 2001, 139) tutkimuksessaan toteaa, että Grounded theory -menetelmässä eri kategorioiden yhteydet pitäisi olla luettavissa tekstistä. Koska menetelmässä ei käytetä työvälineenä hypoteeseja, nämä yhteydet on tarpeen selvittää.

2.5. Internet-sivujen käytettävyyden näkökulma

Käytettävyyden merkitys näkyy kaikessa, missä on kysymys jonkinlaisesta käyttöliittymästä. Käytettävyys rajaa käyttäjäryhmiä, mahdollistaa erilaisia toimintoja tai erityisesti ei mahdollista tiettyä asioita. Internetin hyödyntämisessä käytettävyys voidaan jakaa ainakin kahteen ulottuvuuteen (lähestymisnäkökulmaan): **tekniikan käytettävyyteen juuri järjestölle luontaisessa toiminnassa ja itse olemassa olevan sivuston vastaamiseen tähän kysymykseen**. Eli onko internet-tekniikka yleensä kansalaistoiminnassa käytökelpoinen väline ja jos on, niin millaisilla ratkaisuilla ja mihin tarkoitukseen internetiä sitten käytetään.

Tämän tutkimuksen kohteena olevien sivustojen kohdalla ilmenee paljon erilaisia sivustojen toteuttamistapoja, käytettävyyden merkitys tulee ennen kaikkea siinä, kun puhutaan sivuista toiminnan foorumina. Käytettävyyden toiminnallisuuden ulottuvuus omalta osaltaan kertoo sivuston ylläpitäjän todellisesta halusta saada ihmiset palaamaan jatkuvasti sivustolle ja olemaan juuri sen sivuston kautta yhteydessä kyseiseen yhteisöön ja toimijoihin (jos se on sivuston tavoite ylipäättään).

Jakob Nielsen ja David Siegel ovat internet- ja erityisesti www-maailman oman alansa guruja. Molempien mielenkiinnon kohteina ovat www-sivujen käytettävyys, englanniksi usability.

Taulukko 2: Käytettävyys gurut Nielsen ja Siegel

	<p>Jakob Nielsenin (kuvassa vasemmalla) julkaisemat artikkelit löytyvät hänen omilta kotisivuiltaan osoitteesta www.useit.com/.</p>
	<p>David Siegelin julkaisi bestselleriin ”Creating Killer Web Sites” vuonna 1996 ja hänen ylläpitämään sivustot löytyvät osoitteista www.killersites.com ja www.siegelvision.com.</p>

Kumpikin edustaa hieman erilaista näkökulmaa käytettävyyden hallitsemiseen, Siegel on sisältö-orientoituneempi ja Nielsen taas tekniikka-orientoituneempi. Tärkeitä lähtökohtia tälle opinnäytetyölle nämä molemmat kirjoittajat antavat sen vuoksi, että he omalla tavallaan pyrkivät antamaan yleisiä pelisääntöjä ja periaatteita www-sivujen rakentamiseksi.

On vaikea sanoa, onko olemassa teoriaa siitä, miten www-sivut pitäisi laatia tai mitä asioita www-sivulla saa ja mitä ei saa olla. Internet-ammattilaiset, webmasterit, seuraavat silmätarkkana ainakin näiden kahden www-sivugurun linjauksia. Heidän lanseeraamia ajattelutapoja ja käytännön vinkkejä saatetaan noudattaa jopa pilkun tarkasti. Kansalaistoiminnan näkökulmasta juuri Siegelin näkemyksissä ”kolmannen sukupolven www-sivuista” ja niissä käytettävissä metaforamaisissa taitoissa piilee sellaisia ajatuksia, joita attraktiivinen ja sisällöltään myös interaktiivinen kansalaisjärjestön www-sivusto tarvitsee.

2.5.1. Jakob Nielsen

Ensimmäinen laajalle levinnyt www-sivujen käytettävyyttä koskevan artikkelin Nielsen julkaisi sivustollaan vuonna 1996 (Nielsen 1996). ”Kymmenen tärkeintä virhettä www-sivujen suunnittelussa” –artikkelissa Nielsen puuttui seuraaviin asioihin:

Taulukko 3: Kymmenen tärkeintä virhettä www-sivujen suunnittelussa (Nielsen 1996)

1. kehyksien käyttö (Frame-tekniikka)	6. pitkät skrollaavat sivut
2. uusimman tekniikan tarpeeton käyttö	7. navigoinnin tuen puute
3. skrollaavat tekstit, liikkuvat animaatiot	8. epästandardit linkkien värit
4. monimutkainen URL-osoite	9. vanhentunut tieto
5. orposivut (sivusta käy ilmi mihin se kuuluu)	10. liian pitkät latautumisajat.

Nämä seikat ovat muuttuneet selainten ja käyttöjärjestelmien kehityksen myötä. Vuonna 1997 Nielsen laati artikkelin (Nielsen 1997) "Kymmenen tärkeintä virhettä webin hallinnassa". Web-suunnittelu ja kehitystyö perustuu kolmeen tasoon: webin hallinta, käyttöliittymän suunnittelu (interaction), sisällön suunnittelu (content). Nämä olivat nyt esillä, eli kymmenen virhettä olivat:

Taulukko 4: Kymmenen tärkeintä virhettä www-sivujen suunnittelussa (Nielsen 1997)

1. Tehdään sivut tietämättä miksi – selityksellä, että "muutkin tekevät"	6. Webin käyttö toissijaisena mediana
2. Suunnitellaan sivut johtajille, ei asiakkaille	7. Linkkimahdollisuuksien hukkaaminen
3. Sivustorakenteella kuvataan organisaation rakenne	8. Internetin ja intranetin ymmärtäminen samana asiana
4. Käytetään useita web-tuottajia	9. Sekoitetaan markkinatutkimus ja käytettävyys-kehitystyö
5. Unohdetaan budjetoida ylläpito	10. Aliarvioidaan webin strateginen merkitys

Nämä web-sivustojen hallinnoinnin ongelmat ovat edelleenkin ajankohtaisia. Seuraavaksi ongelmaksi muodostui se, että sivujen tuottajat oppivat käyttämään mm. ohjelmointikieliä, eritoten javascriptiä, mikä aiheuttaa heti aivan uudentyyppisiä ongelmia (kts. seuraavan taulukon kohta 1). Vuonna 1999 Nielsen päivitti web-suunnittelun kymmenen pahinta virhettä listamalla ne seuraavasti (Nielsen 1999a):

Taulukko 5: Kymmenen tärkeintä virhettä www-sivujen suunnittelussa (Nielsen 1999a)

1. Back (Takaisin) –painikkeen eliminointi (esim. avaamalla uuden ikkunan tai käyttämällä edelleen ohjaus –komentoa)	6. Sivujen siirtäminen uusiin osoitteisiin
2. Uuden selainikkunan avaaminen	7. Otsikot, jotka eivät erillisinä kerro mitään sivusta

3. Vähemmän standardit graafiset toiminnot	8. Internetin uusimpien tekniikoiden käyttöönotto
4. Biografit puuttuvat	9. Palvelimen hitaus – sivujen hidas latautuminen liiallisten kuvien vuoksi
5. Arkistot puuttuvat	10. Mikä vain, joka näyttää mainokselta

Hiljalleen sivustojen laajentuminen toi eteen arkistoinnin, sivujen uudelleen ryhmittelyn tarpeen ja näin syntyivät mm. edellisen taulukon kohtien 5 ja 6 mukaiset ongelmat.

Seuraavaan artikkeliinsa samana vuonna Nielsen keräsi web-suunnittelun kymmenen elementtiä, joilla lisätään sivuston käytettävyyttä (Nielsen 1999a):

Taulukko 6: Web-suunnittelun 10 tärkeää käytettävyyden elementtiä (Nielsen 1999a)

1. Laita nimi ja logo linkkinä etusivulle jokaiselle sivulle (paitsi etusivulla)	6. Käytä kuvia – mutta vältä kuvakollaaseja – isot kuvat linkkien kautta
2. Tarjoa sivustossa haku (kun yli 100 sivua)	7. Rajaa pienet kuvat, älä vain pienennä
3. Kirjoita suoraan ja yksinkertaisia otsikoita sekä sivun otsikoita	8. Käytä sellaisia linkkien nimiä, joista käy ilmi, mihin selailija on seuraavaksi siirtymässä
4. Auta käyttäjää – käytä ryhmittelyä ja alaotsikoita	9. Varmista, että kaikkein tärkeimmille sivuille pääsevät myös ne, joilla on esim. näön kanssa ongelmia
5. Älä laita kaikkea asiaa yhdelle sivulle, käytä hypertekstiominaisuutta	10. Noudata yleisiä www-sivujen käyttöön liittyviä periaatteita

Nämä säännöt toimivat valtaosaltaan vieläkin. Erityisesti viimeinen kohta on alkanut olemaan, varsinkin julkishallinnon sivuilla, merkittävä seikka. Jo pelkästään sellaisen seikan huomioiminen, että sivusto on ”luettava” (kuurot kuuntelevat sivut) on tärkeää.

Vuonna 2002 Nielsen kirjoitti kymmenen ohjetta kotisivujen käytettävyyden lisäämiseksi (Nielsen 2002a). Sivuston on selvitettävä kuka olet ja mitä teet. Vinkit ovat:

Taulukko 7: Vinkkejä kotisivujen käytettävyyden lisäämiseksi (Nielsen 2002a)

1. Sisällytä sivun alkuun yhden lauseen kuvaus, mikä sivusto on tai mitä yrityksesi tekee	6. Näytä esimerkkejä sivuston todellisesta sisällöstä
2. Kirjaa TITLE-tagtiin yrityksesi	7. Aloita linkin nimi avainsanalla

nimi ja kuvaus sivusta (hakukoneita ja suosikki-listauksia varten)	
3. Asettele yrityksen tiedot tietylle yhdelle alueelle	8. Tarjoa helppo reitti palata aiemmin löytämilleen kohtiin sivustossa
4. Korostaa sivuston tärkeimpiä tehtäviä	9. Älä ylikorosta tärkeää sisältöä – ettei luulla mainoksiksi
5. Tarjoa sivuston sisäinen haku	10. Käytä merkityksellisiä kuvia

Nämä ovatkin jo hyvin tuoreita ajatuksia www-sivustojen kehittämiseksi. Näitä tarpeita tyydyttämään on onneksi tullut ilmaisia palveluja, mm. sivustojen sisäiseksi hakupalveluiksi (mm. FreeFind, osin Google).

Käytettävyyden tärkeä elementti www-sivuilla on käyttöliittymä, ja lähes aina se sivu, jolle tullaan ensi kertaa. Hakukoneiden aikana sivuille ei välttämättä tulla enää etusivun kautta, vaan suoraan sille sivulle, jossa haluttu asia ja tieto on esitetty.

Mielonen (Mielonen 1999) toteaa omassa artikkelissaan, että ”käyttöliittymän kaksi oleellisinta ulottuvuutta ovat ulkonäkö (look) ja käyttötuntuma (feel)”. Hänen mielestään, tärkeimmät toiminnot on toteutettava niin, että käyttötapa on helposti tulkittava ja niin että ne tuodaan selkeästi näkyville. On käytettävä standardoituja ratkaisuja ja samaa logiikkaa koko sivustossa. On paikallaan noudattaa yleisiä toimintaperiaatteita ja toimintoja, joita muutkin käyttävät. Tärkeää on myös se, että sivujen keskinäinen suhde selviää.

2.5.2. Siegelin ajatuksia: etusivu vai sisääntulosivu

Seuraavaksi esittelen yhden web-sivujen suunnittelun gurun, David Siegelin ajatuksia. Siegelin keskusteluun tuoma käsite on ”kolmannen sukupolven sivustot”. Ajatuksiaan David Siegel esittelee kirjassa "Killer web sites - Miten tehdä upeita web-sivuja" (1998). Siegel on kirjassaan luokitellut erilaiset web-sivut eri web-sukupolvien edustajiin.

Taulukko 8: Siegelin jaottelu

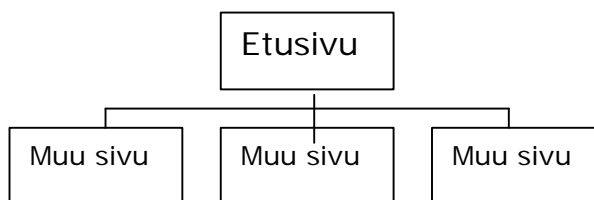
SUKUPOLVI	KUVAUS JA ESIMERKKI
Ensimmäinen sukupolvi	Sivut ovat lineaarisia. Ne ovat kokoelma linkkejä, artikkeleita. Tästä jonkinlaisen esimerkin antaa Sosialidemokraattisen Sanomalehtimies Liiton sivu. Se on lineaarisuudessaan, artikkelinomaisuudessaan kategorisin kaikista liittojen sivuista
Toinen sukupolvi	Toisen sukupolven web-sivut toivat edelliseen sukupolven verrattuna seuraavia uutuuksia: - ikonit korvaavat sanat - taustakuvat korvaavat harmaan värin - palkit korvaavat otsikot - sivuilla käytetään ylhäältä alas luettavia listoja ja

	valikkoja esittämään tieto hierarkkisesti
Kolmas sukupolvi	Suunnittelun keskipisteenä on laatu, ei uudet tekniikat. Sivut etenevät kokonaisvaltaisesti sisäänkäynnistä ulko-ovelle. Tekniikan sijaan vahvuutena on visuaalisuus. Sivukokonaisuuksissa huomioidaan kaikki graafisten selainten sukupolvet.
Neljäs sukupolvi	Neljännen sukupolven sivuiksi voitaisiin luokitella tietokantapohjaiset sivustot. Näissä dynaaminen sisältö on tärkeässä roolissa.

Siegel toteaa, että *"tyypillisellä ensimmäisen sukupolven sivulla näkyy hitaiden modeemien, mustavalkoisten näyttöjen ja selainten varhaisten sommittelupohjien asettamat rajoitukset"* (Siegel 1998, 12). Tekstit ja kuvat etenevät vasemmalta oikealle ja ylhäältä alas. Lisukkeina tekstissä ovat luettelomerkit ja erilaiset vaakasuorat viivat.

Netscape julkaisi keväällä -95 joukon laajennuksia HTML-kieleen. Nämä näkyvät **toisen sukupolven** web-sivuissa. Toisen sukupolven sivujen rakennekaava noudattaa seuraavaa kuviota (Siegel 1998, 13):

Kuva 3: Toisen sukupolven sivusto Siegelin mukaan

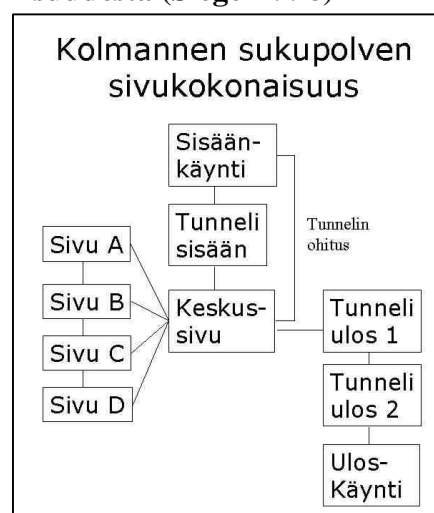

Etusivu on peitetty ikoneilla ja kolmiulotteisilla näppäimillä, ikkunoilla ja kuvilla. *"Pahimmillaan liivatemaiset taustakuvat ja sateenkaarimainen väritys tekevät sivuista sietämättömiä. Parhaimmillaan sivut ovat siistejä ja valkopohjaisia, ja ikonien värit on koordinoitu."* (Siegel 1998, 15)

Monet uudet tekniikat kiinnittävät sivuilla kävijöiden huomion pois sisällöstä, jolloin niiden suunniteltu tarkoitus jää sivuasiaksi. Tästä lienee hyvä esimerkki Muusikkojen Liiton etusivu (kts. liittoesittelyä), jossa sivulla oleva Java-appletti antaisi aiheen kuvitella korkeaa osaamista. Kuitenkin heti sen alapuolella ajatus haihtuu, kun applettia seuraavat alkeelliset TimesNewRoman-linkkitekstit. Turha java-appletti välkyessään vei huomion sisällöltä ja tehon fiksulta metaforalta, joka sivua voisi muuten hallita.

Kolmannen sukupolven sivukokonaisuus voidaan hahmottaa viereisen ku-

Kuva 4: Malli kolmannen sukupolven sivukokonaisuudesta (Siegel 1998)

vion pohjalta. Se sisältää sisäänkäynnin, keskustelun, sivuston, uloskäynnin ja tunnelit sisään ja ulos. Kokonaisuus on rakennettu sisältöön, haluttuihin käyttäjiin ja itse yritykseen liittyvillä ja osuvilla metaforamaisilla tai suorilla osilla. (Siegel 1998, 15-26)

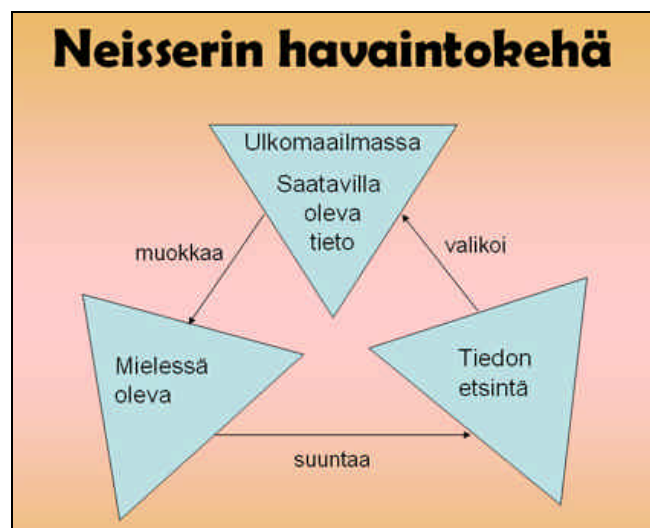
Se, mitä ymmärretään eri "sukupolvilla", tietysti vaikuttaa tulkintoihin. Siegelin luokittelun mukaan selainten eri versioilla ei ole juurikaan tekemistä tässä mainittuun sukupolvi-käsitteeseen. Neljännen sukupolven sivustoa Siegel lupasi käsitellä kirjansa jatko-osassa.

Siegelin sisääntulosivu-ajattelua on noudatettu ns. kieliperusteinen sisääntulosivun käyttämisellä. Sivulle on voitu laittaa jonkinlainen metafora ja sivustoon liittyvä kuvakollaasi. Näin sisääntulosivulla on tietty merkitys. Kielivalinnan painotuksen pitäisi kertoa sitten siitä, että kaikilla valinnassa olevilla kielillä on mahdollisuus saada sama palvelu tai samat toiminnot. Näin ei valitettavasti useinkaan ole.

2.5.3. Käytettävyyspsykologiaa

Yksi kehitteillä oleva näkökulma www-sivujen käytettävyyteen on käytettävyyspsykologia. Siinä yhdistyy tällä hetkellä perinteinen psykologia, tiedonkäsittely ja kognitiotiede. Tärkeä ilmiö, joka vaikuttaa laajasti puhuen käyttöliittymien (joista www-sivu on yksi tyyppi) luomiseen, on havaitseminen. Ihminen suuntaa mielessä olevan mielikuvan (tai toiveen) perusteella mm. katsetaan www-sivun suhteen ja siitä valikoi tiedon. Tämä sitten muokkaa mielessä ollut ajatusta ja mielikuvaa (kts. seuraava kuva). (Sinkkonen & kumpp. 2002, 91-95)

Kuva 5: Neisserin havaintokehä (Sinkkonen & kumpp. 2002, 94)

Internet-sivujen käyttö tapahtuu samanlaisen kaavan mukaisesti. Niin tämän tutkimuksen toteuttamisessa (sivuanalyysi) kuin itse kansalaistoiminnassa-kin tämän käytettävyyspsykologien perusasia on huomioitava. Internetin

käytön suunnittelu ja sivuston käytön tietoinen suuntaaminen on arvioitavissa myös tämän mallin mukaisesti.

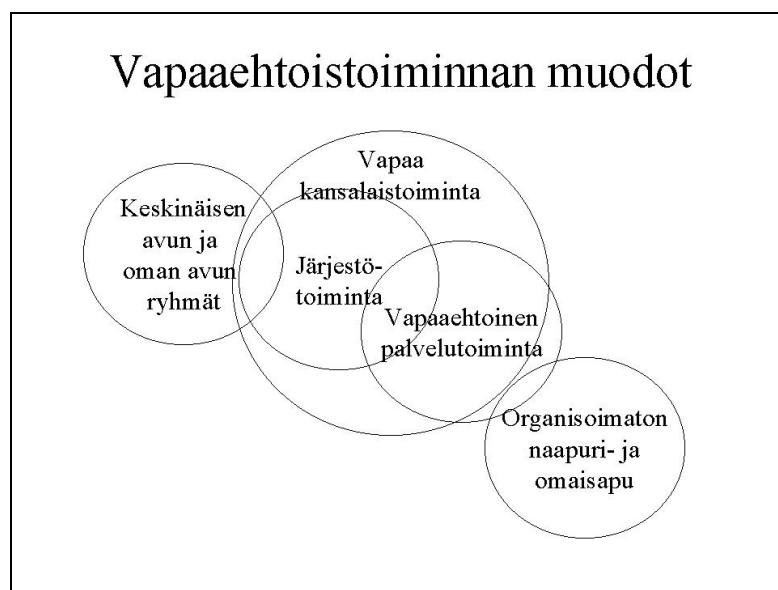
3. Tutkimuksen peruskäsitteet ja taustateorioita

Se viitekehys, jonka **kansalaistoiminta ja kansalaisjärjestö** muodostavat, on monimutkainen jo sen vuoksi, että nämä käsitteet liittyvät niin monenlaiseseen toiminnan muotoon ja tapaan. Nämä tässä kappaleessa selvitetty määritelmät ovat kooste tutkimuksen aikana syntyneistä memoista. Osa käsitteistä on löytynyt ja niiden määritelmät selvitetty niiden noustua esiin koodauksen yhteydessä.

3.1. Mikä on kansalaisjärjestö ja mitä on kansalaistoiminta

Kansalaisjärjestö ja sen toiminta on vapaaehtoistoiminnan yksi toteutumismuoto. Järjestötoiminta yhdistetään käytännössä yhdistyslain tulkintaan järjestöistä ja niiden toiminnan rajoista sekä toimintamalleista. On kuitenkin olemassa myös rekisteröimättömiä järjestöjä. Seuraava kuva kertoo erilaisista lähestymistavoista ja toiminnan muodoista, joita voidaan yhdistää vapaaehtoistoimintaan.

Kuva 6: Vapaaehtoistoiminnan muotoja - kansalaistoiminnan ja järjestötoiminnan paikka (Nerelli 1987)

Vapaan kansalaistoiminnan⁴ sisälle on laskettu koko järjestötoiminta (joka lienee ymmärretty ry-perinteen mukaisena toimintana) ja lähes kokonaan vapaaehtoinen palvelutoiminta. Miten jälkimmäinen eroaa ensimmäisestä toiminnasta? Järjestöt tuottavat myös "vapaaehtoisia" palveluja, lähinnä omille jäsenilleen tai selkeälle kohderyhmälleen (tämän vuoksi ympyröiden päällekkäisyys). Osa järjestöistä on ryhtynyt tai joutuvat korvaamaan hyvinvointivaltion tuottamia palveluita. Tästä on seurannut keskustelu kolman-

⁴) Vapaa kansalaistoiminta erotetaan "yksityisen antamassa avusta", vapaan kansalaistoiminnan kohdalla puhutaan ryhmän toiminnasta

nesta sektorista ja sen tuottamista palveluista. Vapaa kansalaistoiminta nähdään ryhmän toteuttamana toimintana ja näin ollen yksityisen tuottama palvelutoiminta jää kansalaistoiminnan käsitteen ulkopuolelle, samoin kuin naapuri- ja omaisapu.

3.2. Internet

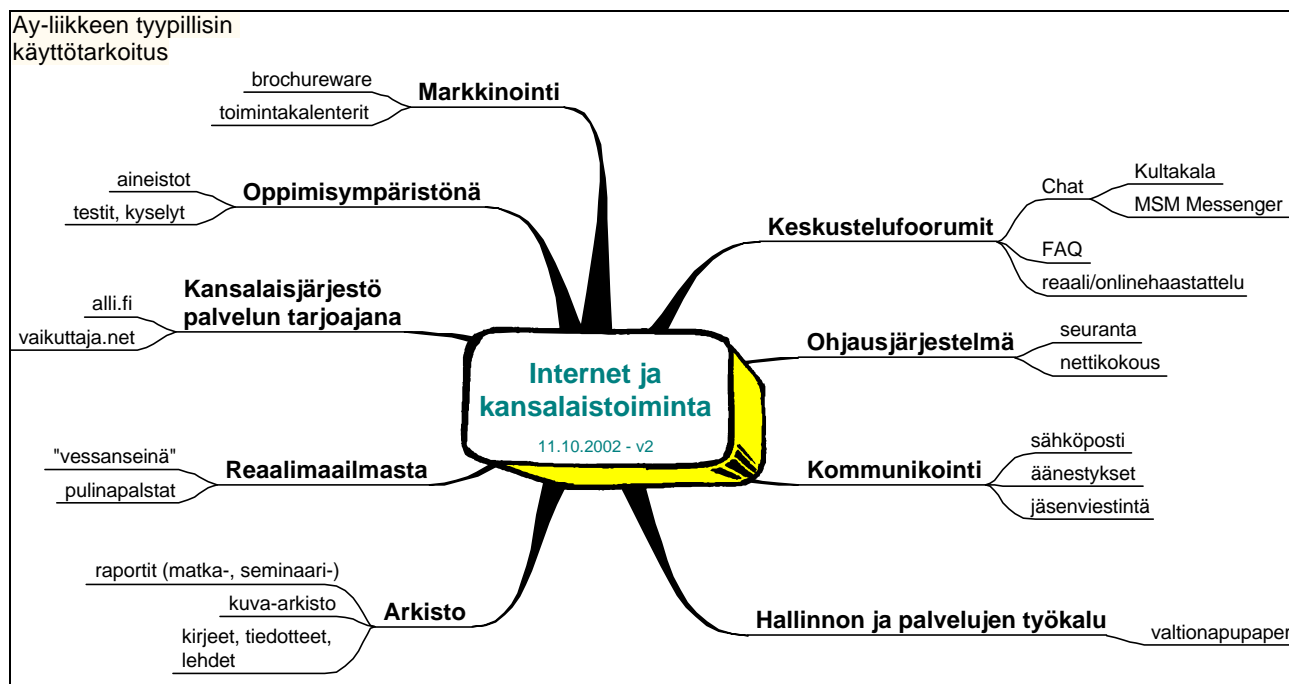
Internet ymmärretään lähes tulkoon aina pelkästään internetin yhden osa-alueen eli www-selaamiseen kautta. Tässä työssä käytän kuitenkin seuraavia käsitteitä. Internet tarkoittaa kaikkia seuraavaksi lueteltuja toimintatapoja ja protokollia yhdessä eli internet ymmärretään laajasti.

Internet jakautuu seuraaviin osa-alueisiin:

1. sähköposti eli e-mail
2. www-selaus eli ”surffaus”
3. chattaus, aiemmin kutsuttiin irkkaukseksi (irc eli internet relay chat) ja joka on laajentunut hyvin monimuotoiseksi
4. newsit, keskusteluryhmät, foorumit
5. oppimisympäristöt (kokoelma edellisistä, oma käyttöliittymä)
6. instant messaging, online meeting, videokonferenssit

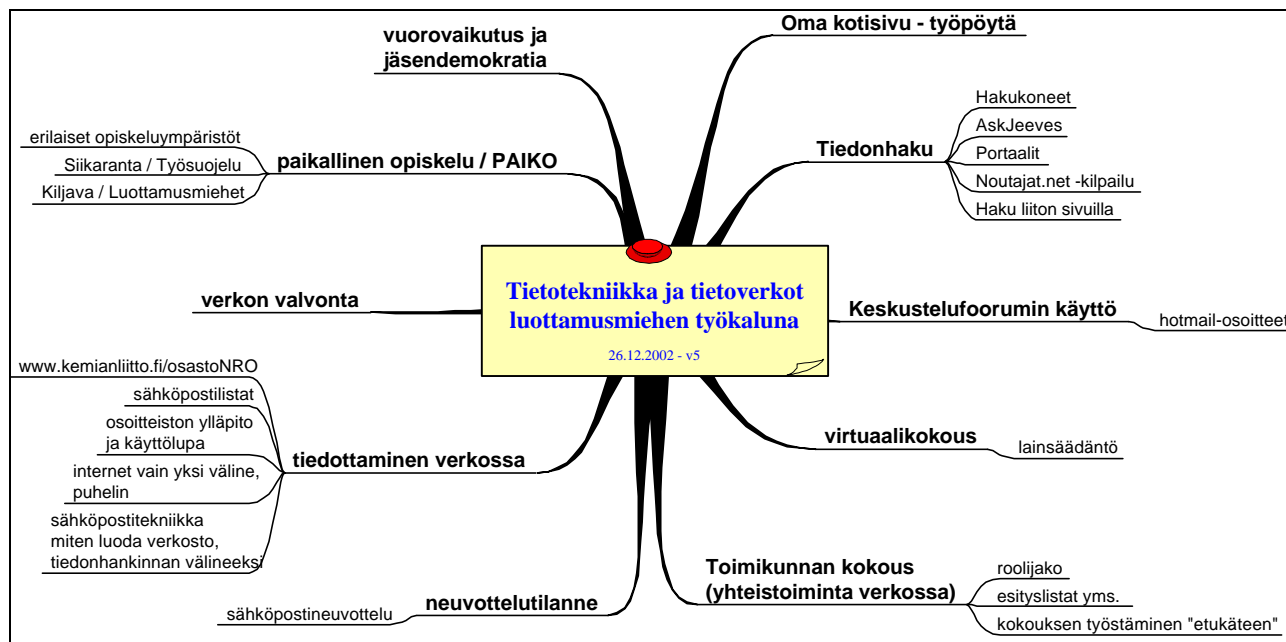
Internetiä voidaan haluttaessa hyödyntää lähes kattavasti järjestön toiminnassa. Joiltakin osin se luo aivan uusia toiminnallisia ulottuvuuksia ja mahdollisuuksia (arkistointi, markkinointi, äänestäminen). Seuraavassa kuvassa on näyte ulottuvuuksia ryhmitelty hieman:

Kuva 7: Internetin hyödyntäminen kansalaistoiminnassa

Seuraavassa kuvassa käy ilmi, miten ammattiyhdistysliikkeen toiminnassa (miksei myös muussa kansalaistoiminnassa) voidaan tietotekniikkaa ja tietoverkkoja hyödyntää. Nämä kaikki tässä kuvassa esitellyt asiat ovat internetin sovellutuksia. Uusia mahdollisuuksia tässä ovat (kunhan yhdistyslaki antaa myöten) kokouksien järjestäminen virtuaalisesta ja jäseneksi liittyminen verkon kautta. Ammattiyhdistysliikkeessä, kuten laajemmin myös koko kansalaistoiminnan alueella, opiskelu verkossa valtaa alaa.

Kuva 8: Internetin - tietoverkkojen - käyttö luottamusmiehen työssä (tekijän kurssiaineistosta poimittu 2001)

3.3. Internetin käytettävyys kansalaistoiminnassa

3.3.1. Sisältö, viestintä ja yhteisö

Internetin yleinen käytettävyys on kuten muidenkin asioiden osalta kiinni siitä, onko sille olemassa jotain sisältöä. Web-sivujen peruspilarit ovat sanoissa Content, Communication ja Community (sisältö, viestintä ja yhteisö). Niin liiketoiminnassa kuin kansalaistoiminnassa internetin hyödyntäminen alkaa läsnäololla. Internetiin tuotetaan jotain, lähinnä informaatiota yhdistyksestä ja ryhmästä kaikkien luettavaksi tai suljetulle piirille, joka tapauksessa verkon kautta luettavaksi. Seuraavassa vaiheessa astuu kehään viestintä, kysymykset ja vastaukset, palautemahdollisuudet ym. kommunikointi. Askel eteenpäin on sitten internetin hyödyntäminen toimintaympäristönä. (Kauhanen-Simanainen 2001, 43-45)

Internet antaa hyvän foorumin toteuttaa yhteiskunnalliseen toimintaan liittyvää tiedon jakamista, näkökantojen esittäminen ja niiden perustelemista. Näiden toteuttamiseen on käytetty mm. porttaaleja. Näillä halutaan kuvata www-sivujen kokonaisuuksia, portteina laajempiin verkkopalveluihin ja erilaisiin aineistoihin. Portaalien merkitys ja käyttöarvo on yleensä siinä, että

ne kykenevät tuottamaan jotain lisäarvoa, hyötyä, jota mistään muualta ei ole saatavissa. (Kauhanen-Simanainen 2001, 45-48)

Internetin hyödyntämisen vaikeus syntyy välittömästi siinä vaiheessa, kun astutaan vuorovaikutuksen, kanssakäymisen, vaikuttamisen alueille. Tässä ei ole mitään outoa, koska näinhän se on perinteisessäkin toiminnassa.

3.3.2. Internetin osa-alueet järjestötyössä

Internetin käyttötarkoitukset ja -tavat järjestötoiminnassa vaihtelevat eri toimintalohkoissa. Internet parhaimmillaan hyödynnettynä tarkoittaa sähköpostin, sähköpostilistojen, news-palvelun, keskustelufoorumien, esite-tyyppisten www-sivujen, lomake- ym. palautesivujen, aineistopankkien, ftp-palvelun, online-uutisten, verkkolehtien, chat-toimintojen jne. käyttöä.

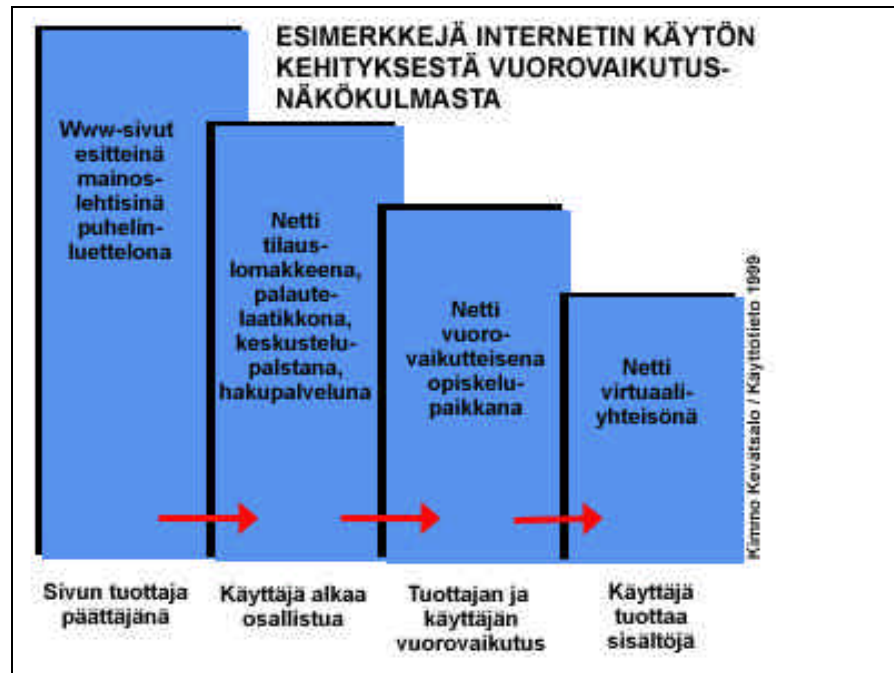
Seuraavaan taulukkoon olen koonnut erään tavan ajatella eri internetin toimintojen hyödyntämistä eri järjestön toimintalohkoissa (ja hyödyntämisen eri vaiheita).

Taulukko 9: Internetin käyttö järjestön eri toimintalohkoilla

<i>Koulutus</i>	<i>Järjestö</i>	<i>Tiedottaminen</i>	<i>Viestintä</i>	<i>Verkottuminen</i>
1. Esite	1. Tapahtumakalenteri	1. Sähköposti	1. Sähköpostilistat	1. Sähköposti
2. Esite + lomake (kaavake / online)	2. Ilmoitt. lomake / sähköposti	2. Esite / tiedote	2. Newsit	2. "Kauppa- paikka" / Keskustelufoorumi
3. Aineistopankki	3. Keskustelupalstat / Jakelulistat	3. Online - uutiset	3. Keskustelufoorumit	3. "Hankkijaketju" / Kotisivut
4. "Kirjeopiskelu"	4. Reaaliaikainen tiedonkulku (lakko)	4. E-Zine	4. Chat (irc), ICQ	4. Virtuaaliyhteisö
5. Etäopiskelu	5. Verkkokokoukset	5. E-Zine + sähköposti	5. Näköpuhelin	
6. Verkkopiskelu	6. Virtuaaliyhteisöt	6. Portaali	6. Videokonferenssit	

Kimmo Kevätsalo on (kts. kuva alla) on kuvannut internetin käytön kehitystä tavoitteena rakentaa virtuaaliyhteisö. Internetin hyödyntäminen etenee **prosessina** sähköisestä mainoslehtisestä, lomake- ja hakupalvelun, opiskelualustan kautta virtuaaliyhteisöksi.

Kuva 9: Internetin käytön kehitys vuorovaikutusnäkökulmasta (Kevät-salo 1999)

Perinteisten järjestöjen kohdalla internet ei (ainakaan aluksi) korvaa mitään olemassa olevaa toimintalohkoa. Se kehittyy prosessina luoden uusia toimintamuotoja (engeströmiläisittäin: muokkaa toimintajärjestelmää). Muutunut toimintajärjestelmä hiljalleen murtaa perinteisten toimintatapojen perustaa ja pakottaa muutoksiin. Uusien virtuaalimaailmaa ja internetiä hyödyntävien yhteisöjen merkittävä ero perinteisiin järjestöihin on vuorovaikutuksen ja vastavuoroisuuden uudenlainen rakentaminen verkon kautta. Pelkkä internetissä toimiminen ei ole välttämätöntä, vaan internet toimii tällöin toiminnan organisoinnin ainoana kanavana.

4. Aineiston käsittely – kokoaminen, koodaukset, saturaatio, ydinkäsittelen muodostuminen

Grounded Theoryn ja sen straussilaisen virtauksen mukaista lähestymistapaa voisi kuvata myös määrättyssä mielessä abduktiiviseksi. Puhdas jako induktiiviseen ja deduktiiviseen lähestymistapaa ja nyt tämän lähestymistavan kahden oppi-isänkin eriytyminen juuri tämän seikan vuoksi, antaa aiheen miettiä käsitteiden osuvuutta.

Peircen mukaan abduktiivinen päättely perustuu siihen, että kun havaintojen tekoon liittyy jokin johtoajatus (guiding principle), on uusi teoria mahdollista. Siihen ei siis riittäisi pelkät havainnot, kuten tiukka glaserilainen lähestymistapa antaisi olettaa. Havaintojen tueksi tulee intuitiivinen käsitys asiasta tai pitkälle muotoiltu hypoteesi. Tämän vuoksi voisi havaintojen lähteet hakea sieltä, missä niiden ”uskotaan tuottavan uusia näkemyksiä ja ideoita, uutta teoriaa kyseisestä ilmiöstä”. (Anttila 1999, vrt. Peirce 1958, 96-97). Tässä tutkimuksessa puhun jatkossa straussilaisesta lähestymistavasta, kun sallin itselleni sisäisen intuition asiasta vaikuttaa, ja juuri analyysin kohteiden ja tutkimukseni lähteiden valinnassa.

4.1. Vaihe 1 – aineiston ensimmäinen läpikäynti ja kuvaaminen

Ensimmäisessä vaiheessa kävin läpi alustavan suunnitelman mukaan Alianssin jäsenjärjestöjen kotisivujen ensimmäisiä varsinaisia toiminnallisia etusivuja. Tämä määritelmä siksi, että on vielä olemassa www-sivustoja, joissa on ns. sisääntulosivu, josta joko automaattisesti edelleen ohjataan tai josta pääasiassa kovalinkin tai kielivalinnan jälkeen päästään varsinaiselle etusivulle. Tähän toimintamalliin palaan käytettävyysspohtoinnoissa.

Kotisivujen analyysin eri vaiheissa täytyy huomioida kolme näkökulmaa:

1. tarkoitus eli minkä vuoksi kotisivu on olemassa (kirjoitettu vs. todellisuus) – lähtökohtaisesti on luotettava sivun sanomaan
2. sisältöyhteys eli järjestön sosiaaliset, historialliset ja kulttuuriset yhteydet – myös tekijällä on tässä roolinsa
3. prosessi eli miten kotisivu on kehittynyt – harvoin tallentuu näkyvästi

Kaksi ensimmäistä näkökulmaa on helppo pitää mielessä ja toteuttaa, kolmannen osalta tilanne on hieman ongelmallinen. Tietysti tutkimuksen tekoajan tilanne elää ja tutkija pyrkii huomaamaan, jos jonkinlaisesta prosessista (kehityksestä) sinä aikana on kysymys. Tästä on yksi esimerkki nuorisoseuraliikkeen – Kalevan Nuorten Liitto ja Suomen Nuorisoseurojen Liitto - sivustojen kehitys tutkimuksen aikana (uusi sivusto analysoitu, kts. liite 4).

Aineiston keruu alkoi web-sivujen kuvaamisella kuvaruutukaappaus-tekniikka⁵, käytännössä poimimalla lähes kaikki Allianssin jäsenjärjestöjen⁶ kotisivut – aineistoa kertyi lähes 100 sivua aineistoa. Tämä aineisto koodattiin käytännössä siten, että sivun linkit listattiin sivukohtaisesti. Tämä onnistui joko suoraan web-sivun lähdekoodin käsittelyn ja sivuilla olevien kuvien läpikäynnin avulla. Tässä vaiheessa testasin joitakin kvalitatiivisen tutkimuksen käyttämää ohjelmaa (NVivo, Nudist). Nämä kuitenkin käsittelevät vain RTF- (Rich Type Font) tai vastaavia tekstimuotoisia aineistoja. Web-sivujen koodaamisessa sähköisesti on lukuisia sivuteknisiä ongelmia, mm. Frame-tekniikan käyttö (kts. Moes 2000).

Tässä vaiheessa muodostin itselleni yleiskuvan sivustojen sisällöistä sekä linkeistä ja niiden tehtävistä. Koska kvalitatiivinen tutkimus antaa mahdollisuuden tehdä ja edellyttääkin subjektiivista tulkintaa, ryhdyin heti muodostamaan erilaisia luokkia näkyvistä linkeistä. Grounded theoryn mukainen lähestymistapa edellyttää luokkien löytämistä aineistosta, ei aiemmista teorioista.

Silmämääräisen analysoinnin pohjalta poimin 6 järjestöä, joiden kanssa päätin käydä läpi tarkemman analyysin mm. teemahaastattelun muodossa – ns. straussilaisen otteen mukainen osio tällä opinnäytetyössä. Se, miten silmämääräinen läpikäynti oli nostanut esille em. järjestöt, perustui alan ja aiheen aikaisempaan tuntemukseen (deduktiivisuuden pilkahdus, jonka Strauss salii). Silmään iskivät termit keskustelufoorumi, extranet, intranet jne. Nämä ilmaisivat mielestäni sen, että web-sivustossa oli mahdollisesti löydettävissä muutakin toimintaa kuin pelkästään tiedottamiseen luokiteltavaa.

4.2. Vaihe 2 – linkkien kirjaaminen ja avoin koodaus alkaa

Avoimeen koodaukseen kuuluvassa (alustavassa) luokittelussa etsitään aineistoa kuvaavia käsitteitä. Koodit nimetään (alustavasti) näiden käsitteiden mukaan. Rantala (Rantala 2003) korostaa, että ”koodatessa huomiota tulee kiinnittää toiminnan kontekstiin, siis sen rakenteellisiin tekijöihin; toimijoiden väliseen vuorovaikutukseen, sen muotoihin ja niiden rakenteellisiin ehtoihin sekä niiden välisiin yhteyksiin; toimintatapoihin toimijan näkökulmasta; sekä heidän toimintansa seurauksiin tarkoituksena on tuottaa vapaasti uusia luokituksia ja identifioida niiden ominaisuuksia ja ulottuvuuksia” (Rantala 2003). Ominaisuuksilla tarkoitetaan syntyvän luokan yleisiä tai erityisiä piirteitä ja ulottuvuuksilla ominaisuuden sijaintia jatkumolla.

Taulukon jälkeen olevilla kolmella sivulla on esimerkkiä koodauksen alkutaipaleelta. Syntyneiden luokkien ominaisuuksia on koottu seuraavaan taulukkoon:

⁵) Paint Shop Pro –nimisen ohjelman ominaisuus, jolla web-sivu voidaan tallentaa kokonaisuudessaan leikepöydälle ja sieltä siirtää esim. tekstinkäsittelyyn litterointia, koodausta ja muuta käsittelyä varten

⁶) Allianssin jäsenjärjestöt –kategoria sisältää käytännössä kaikki Suomen nuorisjärjestöt. Harkitusti (kts. teoreettisen otannon periaate) olen ottanut mukaan myös joukon järjestöjä, joilla on nuorisotoimintaa ja ovat Allianssin jäsenjärjestöjä, mutta ei ole nuorisotyölain mukaan nuorisjärjestöiksi kirjattuja.

Taulukko 10: Avoimen koodauksen synnyttämät luokat

	Ilmiöitä	Ominaisuus	Sisältö
Tiedottamisen luokka (1)	ajankohtaista	tiedon yksisuuntainen välittäminen ”oikean tiedon” jakaminen	oikea tieto yhdistyksen näkökulmasta
Linkkiluokka (2)	linkit hyperlinkit sivuston sisällä tai organisaationrakenneossa	Hyperlinkit sivuston ulkopuolelle Hyperlinkit tarkentavaan aineistoon tai yhteyksiin muihin organisaatioihin	yhdistyksen kannalta katsottuna hyödyllisiä linkejä selailijoille asioiden ja rakenteiden syventämistä ja toimintaympäristön kuvaamista
Yhteydenpito –luokka (3)	palautepalvelulomake yhteystiedot	selailijan mahdollisuus välittää ajatuksiaan tai tilata palveluja	yhdistyksen tarjoaman tiedon kommentointi tai palvelun tilaaminen
Työväline-luokka (4)	lomakkeet hakemukset	PDF-, Word tai HTML-lomakemuodossa olevia asiapapereita tms.	toiminnan osien toteuttaminen sähköisesti (lomakkeet, ilmoittautumiset yms.)
Vuorovaikutuksen luokka (5) (mahdollistava)	extranet intranet	jäsenistölle tarkoitettun aineiston ja mahdollisen kanssakäymisen alue	jäsenistön näkökulmasta lisäarvo – myös usein keskustelufoorumi

Nämä luokat muodostivat ensimmäisen perustan jatkokäsittelylle. Nämä luokat antoivat jo jonkinlaisen suunnan jatkokäsittelylle, aksiaalisella ja valikoivalla koodauksella. Syntyneen ”luokkatyökalun” avulla on sitten analysoitu sivuja. Esimerkkejä sivujen läpikäynnistä on liitteessä 4.

Kuva 10: Aseman Lapset ry:n etusivun koodaus

Aseman Lapset ry. - Stationens barn rf - <http://www.asemanlapset.fi/>

The screenshot shows the homepage of Aseman Lapset ry. The browser window title is "Aseman Lapset ry - Etusivu - Microsoft Internet Explorer". The address bar shows "http://www.asemanlapset.fi/". The page content includes a header with the organization's name, a navigation menu on the left, and a main content area with a welcome message and a photo of a child climbing. The navigation menu is annotated with four categories: "Tiedottamisen luokka" (Information class), "Linkki-luokka" (Link class), "Tiedottamisen luokka" (Information class), and "Yhteydenotto luokka" (Contact class). A callout box points to the "extranet" link in the "Walkers-kuukahvilat" section, with the text "Extranet! Muuten yksisuuntaista tiedottamista." (Extranet! Otherwise one-way communication). Another callout box points to the "Ajankohtaista" section with the text "Toisto-osasto" (Repetition department).

Syntyneet luokat: Tiedottamisen luokka
Linkkiluokka
Yhteydenotto luokka

Erikseen poimitut: Extranet, "Toistot"

Kuva 11: Eurooppalainen Suomi ry:n etusivun koodausta

Eurooppalaisen Suomen Nuoret - <http://www.eurooppalainensuomi.fi/nuoret/>

The screenshot shows the website 'Eurooppalaisen Suomen Nuoret' in Microsoft Internet Explorer. The browser window title is 'Eurooppalaisen Suomen Nuoret - Microsoft Internet Explorer'. The address bar shows 'http://www.eurooppalainensuomi.fi/nuoret/'. The page content includes a navigation menu on the left with items: YHTEYSTIEDOT, JÄRJESTÖ, TOIMINTA, JULKILAUSUMAT, EURO ON TÄÄLLÄ, POSTITUSLISTAT, TÄHDISTÖ, EUROLINKKEJÄ, ARKISTO, and PALVELULOMAKE. The main content area features a logo of three stars (yellow, blue, and green) and the title 'EUROOPPALAISEN SUOMEN NUORET'. Below the logo, there is text about ESN (Eurooppalaisen Suomen Nuoret ry) and a link to 'Postituslista! Yhteydenottoluokka'. There is also a section titled 'UUTTA JA AJANKOHTAISTA' with a sub-heading 'Kansallinen nuorisokonventti 21.-22.11.2002'. The taskbar at the bottom shows the 'Käynnistä' button and several open applications: 'Eurooppalaisen Suom...', 'Saapuneet - Microsof...', and 'Asiakirja1 - Microsoft ...'. The system tray shows the time as 22:36.

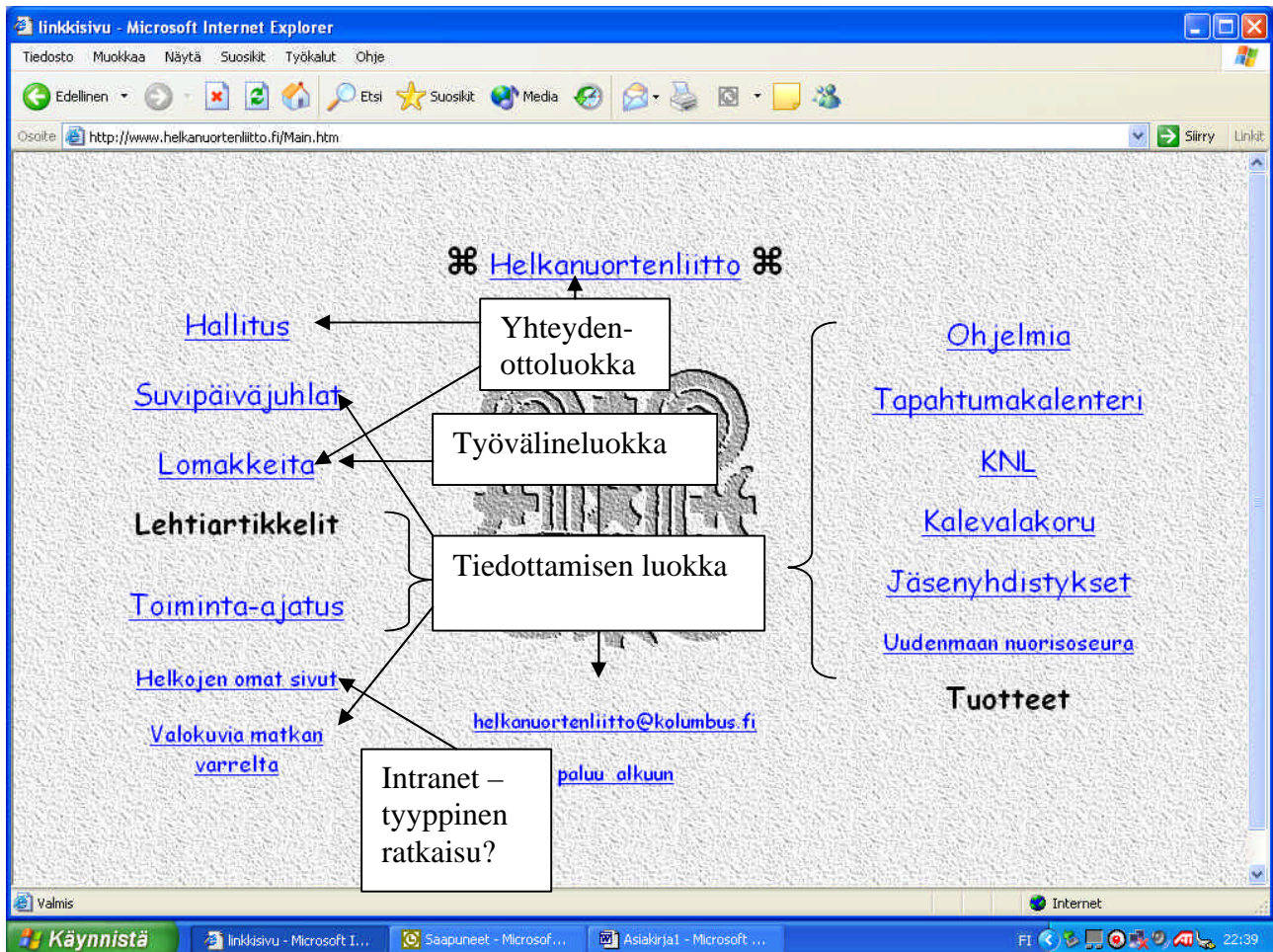
Syntyneet luokat: Tiedottamisen luokka
Linkkiluokka
Yhteydenottoluokka

Erikseen poimitut: hyperlinkki tekstin sisälle tai emo-organisaatioon

Kuva 12: Helkanuorten Liitto ry:n etusivun koodaus

Helkanuorten Liitto ry. - <http://www.helkanuortenliitto.fi/>

(sisääntulosivun jälkeen)

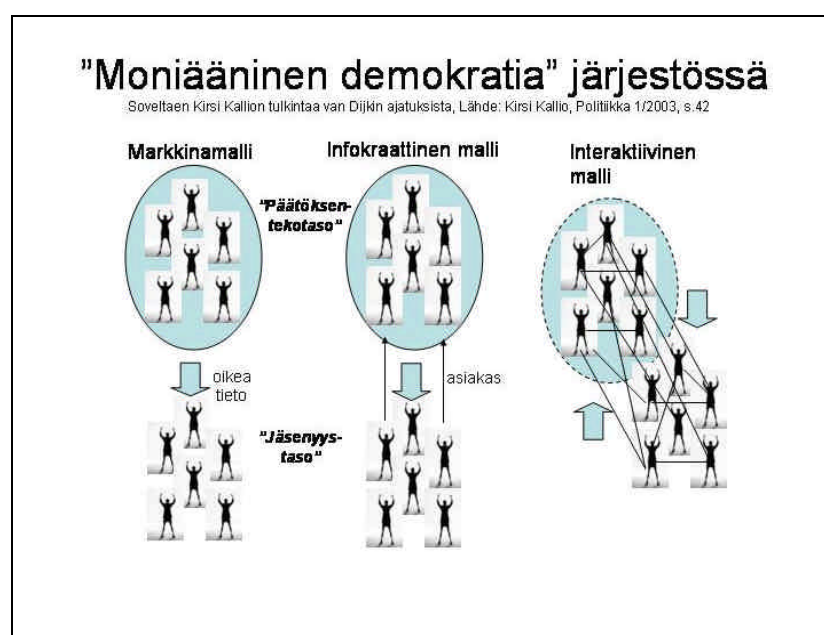
Syntyneet luokat: Tiedottamisen luokka
Linkkiluokka
Yhteydenottoluokka
Työvälineluokka

Erikseen poimitut: intranet

Kun pikaisesti asettaa kysymyksen kansalaisjärjestön toiminnasta ja analysoitujen sivujen tehtävästä siinä, analyysissä muotoutuneet luokat asettuvat osuvasti van Dijkin ajattelua mukailevalle (Kallio, 2003) kolmelle tasolle, jotka kuvataan kuvassa 12.

Moniäänisyys tarkoittaa konkreettisesti ”äänessä olevien” määrää eri malleissa. Markkinamalliin pohjautuva ajattelu kertoo yksisuuntaisen tiedottamisen korostamisesta, infokraattinen malli palveluun liittyvän (tästä johtuen termi asiakas) ulottuvuuden käyttöönotosta ja interaktiivinen malli vuorovaikutteisuuden läpilyömästä organisaatiosta ja internetin hyödyntämisestä siinä.

Kuva 13: Moniäänisyys järjestössä

Internet on perinteisesti ymmärretty yksinomaan tiedottamisen työvälineenä, mikä näkyykin avoimen koodauksen vaiheen luokittelussa. Seuraavissa vaiheissa paneudutaan syvemmin järjestömaailman muihin toimintoihin ja itse vuorovaikutukseen, koska ne erottavat sivustoja ja myös järjestöjä toisistaan

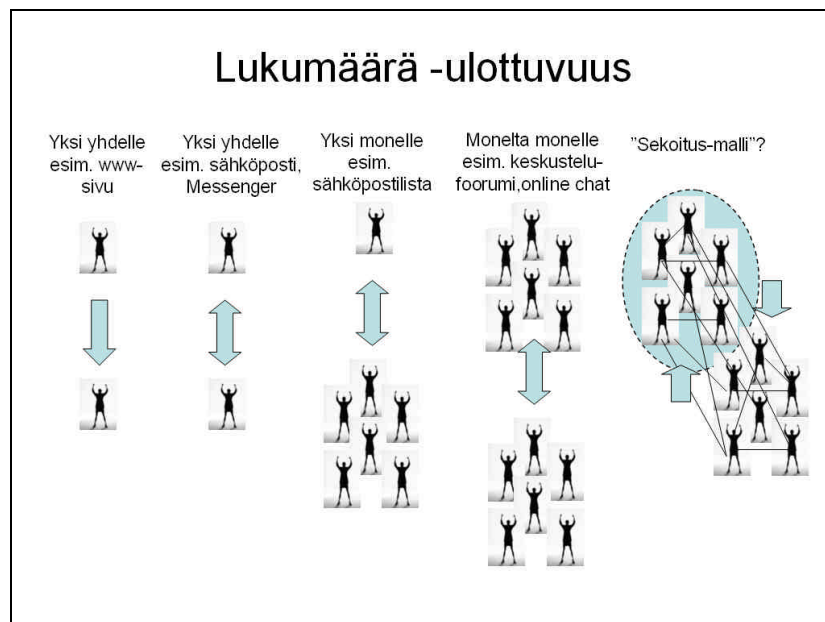
4.3. Vaihe 3 - linkkien ryhmittely – aksiaalinen koodaus

Aksiaalisella koodauksella tarkoitetaan analyysia yhden luokan suhteen kerrallaan. Nyt tarkastellaan akselin ympärille sijoittuvia luokan ominaisuuksia ja ulottuvuuksia. Tämän jälkeen käydään läpi ilmiöön liittyviä ehtoja, toimintoja, vuorovaikutusta ja niiden seurauksia. Lisäksi haetaan vihjeitä siitä, miten pääluokat voisivat olla suhteessa toisiinsa eli haetaan vastauksia kysymyksiin kuka, miksi, miten, missä, milloin, millaisin tuloksin. (Rantala 2003)

Tässä vaiheessa (heinä-elokuu) oletin ydinkäsitteen muotoutuvan vuorovaikutus-käsitteen ja jo edellä esitetyn van Dijkien ajattelun pohjalta aukeavan

osallistujamäärä-lähestymistavan ympärille. Seuraava kuva kertoo siitä selkeämmin.

Kuva 14: Internetin käytön lukumäärä-ulottuvuuden kuvaus

Laatimani kuva kertoo erilaisten internet-työvälineiden käyttötarkoituksesta ja tavallaan kohderyhmästä. Tätä kuvaa voi selittää kuvitelulla, että mitä useampi on mukana ja mitä laajempaa on vuorovaikutus, sen parempi. Kun pyrin luomaan aksiaalisen koodauksen mukaan syvyyksiä luokille ja kosketuspintoja luokkien kesken, tämä lähestymistapa ei antanut riittävän hyvää selitystä internetin ja kansalaistoiminnan suhteesta. Asia on siis monimutkaisempi.

Koodauksen 2. ja 3. vaihe tapahtuivat siis limittäin. Rantalan mukaan ”avointa koodausta voidaan pitää tutkimuksen ideointivaiheena ja aksiaalissa koodauksessa etsitään systemaattisesti ideoidun käsiterakennelman sisäistä johdonmukaisuutta ja yhtäpitävyyttä aineiston kanssa” (Rantala 2003). Minulta puuttui selkeästi jokin asia, jota ei voitu lukea suoraan silmien edessä olevasta aineistosta.

Kansalaistoiminnan sisällä syntyy joko työnjaon tai vastuun kautta tietty tapa välittää informaatiota, kokemuksia tai tietoa olemassaolostaan. Edellä haetun vuorovaikutuksen – kanssakäymisen – ja lukumäärän suhde on hankalasti sovitettavissa todelliseen elämään. Seuraavassa taulukossa on aiemmin luotujen luokkien analysointia (aksiaalisen koodauksen vaihetta).

Taulukko 11: Aksiaalinen koodaus -luokkien analysointia

	Kuka	Miksi
Tiedottamisen luokka (1)	tiedottaja, tiedotussihteri, toimittaja jne.	yhdistyksestä pitää löytyä tietoa, joka on ”hyväksyttyä”
Linkkiluokka (2)	(periaatteessa) kuka	hyödyllisyys ja syvällisyys yh-

	vain	distyksen kannalta katsottuna
Yhteydenpito – luokka (3)	luottamustehtävissä olevat	vain heillä oikeus puhua yhdistyksen puolesta
Työväline-luokka (4)	tiedottaja, tiedotussihteeri, toimittaja jne. opintos sihteeri	muut eivät toimita tai välitä omaan käyttöön tarkoitettuja
Vuorovaikutuksen luokka (5)	yhdistys ??	kanssakäyminen

Mikä näissä luokissa on se erottava tekijä, tai oikeammin selittävä tekijä? Sen hakeminen tarkoittaa ydinkäsitteen pohtimista. Sen jälkeen on mahdollisuus sitoa näitä luokkia toisiinsa.

4.4. Vaihe 4 – saturaatiopisteen löytäminen

Koska kvalitatiivisessa tutkimuksessa ei haeta tilastollisia edustavuuksia, voidaan otos valita tarkoituksenmukaisuusnäkökulmasta. Aineistoni esimerkit on poimittu niistä saatavan tiedon ja hyödyn perusteella. Otoksen lopullinen laajuus määräytyy ns. teoreettisen otannan kautta eli otoksen laajuus muotoutuu aineiston keruun ja samalla tapahtuvan aineiston analyysin ja syntyvän saturaation (kyllästymisen) perusteella.

Saturaatiopiste löytyi siis varsin nopeasti www-sivujen osalta. Kymmenen järjestön www-sivuston analysoinnin jälkeen uusia ulottuvuuksia eikä luokkia syntynyt. Karkeasti ottaen 95% etusivujen linkeistä on suoraan luokiteltavissa aiemmin taulukossa 3 mainittuihin luokkiin 1-3. Yksittäisten tapauksien osalta täyttyy luokkien 4-5 edustavuus niin, että voidaan puhua luokasta. eikä vain yksittäistapauksesta.

4.5. Vaihe 5 – valikoiva koodaus – ydinkäsitteen löytäminen

Valikoivan koodauksen vaiheessa valitaan näkökulma, jonka ympärille tutkimus keskittyy. Haetaan tutkimuskysymyksen kannalta oleellisin ja keskeisin ydinluokka, -käsite tai -kategoria. Tälle rakennetaan oma teoreettinen viitekehys. Sitten muut luokat integroidaan ydinluokan ympärille. Tähän vaiheeseen liittyvät pohdinnat ovat kuudennessa kappaleessa.

Glaser (1978) on koonnut **periaatteita pääkategorian löytämiseksi**: sen pitää olla keskeinen ja yhdistettävissä muihin käsitteisiin ja ominaisuuksiin; se esiintyy usein, vaikkakaan ei suoraan; saturaatiovaiheessa se ei tule kateuksi niin nopeasti kuin muut luokat, mutta kuitenkin se voidaan helposti yhdistää muihin luokkiin; mahdollistaa teorian muodostuksen ja se ilmaisee selkeästi ongelman ulottuvuudet.

5. Internet kansalaisjärjestöjen toiminnassa tällä hetkellä

Tässä jaksossa ennakkoon valittuja sivustoja analysoitiin niiden linkkien ja niiden tarkoituksien kautta. Tässä vaiheessa oli selkeä pyrkimys löytää erityisesti sellaisten kansalaisjärjestöjen tai toimintaryhmien sivustoja, joka joko toiminnallisesti tai periaatteellisesti poikkeavat perinteisistä järjestöistä. Aineistoon on haettu myös näiden perinteisten järjestöjen osalta joko toiminnallisia hetkiä tai esimerkiksi viittauksia järjestön sisälle syntyneen epävirallisen organisaation virittämästä uudenlaisesta toimintakulttuurista.

Glaserin mukaan analyysin edetessä löytyneestä ydinkäsitteestä tulee ”opas” lisääaineiston keräämiseen ja teoreettiselle otannalle. (Siitonen 1999, Glaser 1990, 75; 1978, 61). Ensi vaiheessa ydinkäsitteeksi muodostunut ”vuorovaihtus” ohjasi mm. seuraavien sivujen keräämiseen.

5.1. Nuorisojärjestön sisältä – CASE Kokoomusnuoret

Myös nuorisojärjestöjen sisälle voi syntyä (epävirallisia) organisaatioita ja kykenevät uudessa toiminnallisessa tilanteessaan hyödyntämään verkkoa aivan toisin kuin itse perinteinen järjestö, jota sitoo sen omat toimintalogiikat.

Tässä ote Kokoomuksen Nuorten Liiton sisällä toimivasta Karhu News – nimisestä nettilehdestä (<http://www.karhunews.net>, kevät 2003). Artikkelit ovat tarkkuudeltaan ja henkilökohtaisuuksiin menevässä tyyliissään lähellä herjauksen tasoa. On kuitenkin mahdollista hyvinkin pienellä joukolla synnyttää verkossa näinkin vahva liikehdintä järjestön virallista johtoa vastaan.

Kuva 15: KarhuNews

Tämän sivuston tarkoituksena on toimia vain ja ainoastaan nettilehtenä (linkit vain erilaisiin juttuihin), mutta tavoite sivujen teksteissä on selkeän tarkoitushakuinen. Se pyrkii organisoimaan joukkoja. Poiketen perinteisten järjestöjen sivustoista, tässä selkeästi korostuu tiedottamisen (yhdistyksen oman totuuden markkinointi), mutta todellinen tarkoituksensa löytyy sanomasta, pyrkimyksestä organisoida ryhmäkuntaa yhdistyksen sisälle. Tämä yksi internetin käytön muoto, joka uudistaa ja madaltaa kynnystä sisäisen koheesion aikaansaamisessa.

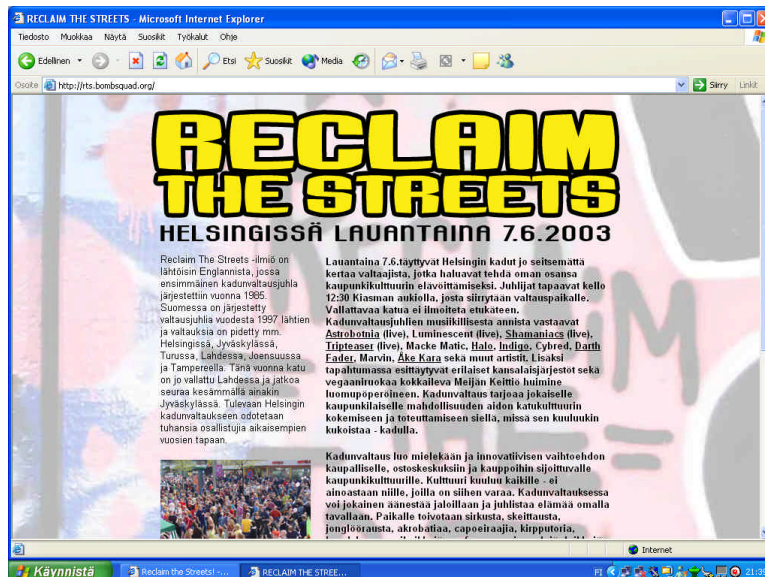
5.2. Uudenlaisten organisaatioiden ja liikkeiden aikakausi

Internet mahdollistaa monenlaisten yhteisöjen toiminnan, kun se vapautuu perinteisten organisaatioiden rakenteista ja rajoitteista (näin voi sanoa jo tässä vaiheessa). Seuraavaksi esittelen kaksi esimerkkiä tästä (teemat sinänsä myös perinteisten yhdistysten asialistalla).

5.2.1. Reclaim the Streets –liike Suomessa - Kadunvaltaajat

Kadunvaltaajat liike - <http://rts.bombsquad.org/> - herätti viimeksi Helsingin osoittamalla mieltään aivan kaupungin keskustassa. Tämä liike vaatii enemmän puistoja ja kävelykeskustoja. Se toimii julkisen liikenteen ja kiertäjäksen puolesta.

Kuva 16: Reclaim the Streets -mielenosoituksen nettisivu

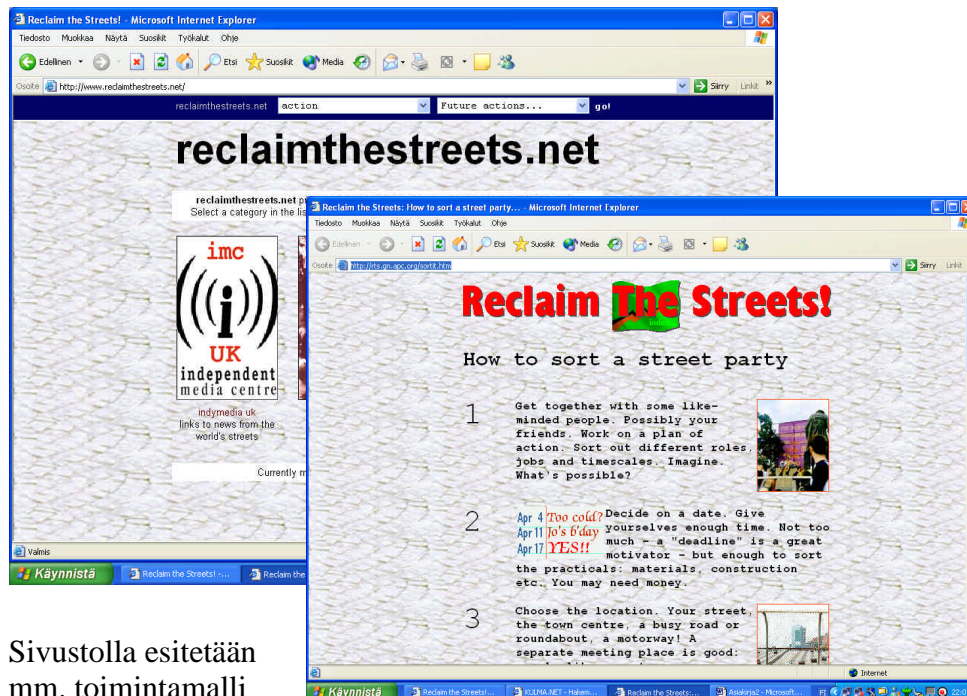
Liikkeen toiminta perustuu pitkälti internetin kautta ta-
pahtumaan toiminnan organisointiin. Helsingin tapauk-
sessakin tiedotus hoidettiin internetin kautta, niin itse mie-
lenosoittajille että tiedotusvälineille.

Reclaim the Streets on kansainvälinen liike, jonka sivut ovat
osoitteessa: <http://www.reclaimthestreets.net/> (seuraava ku-
va). Ohjeet katutapahtuman järjestämiseen löytyvät osoit-

teesta: <http://rts.gn.apc.org/sortit.htm>. Tämä esimerkki tuo vuorovaikutusluokalle uuden ulottuvuuden ”organisointi”.

Kuva 17: Reclaim the Streets -liikkeen kansainvälisen puolen sivusto

Sivustolla esitetään mm. toimintamalli siitä, miten ”katubleet” järjestetään.

5.2.2. Sailaksen opintotuen lakkauttamista vastustavan adressin keräys

Kuva 18: Addressi Raimo Sailaksen työryhmän esitystä vastaan

Opintotukiehdotuksen vastustaminen - Microsoft Internet Explorer

Tiedosto Muokkaa Näytä Suosikit Työkalut Ohje

Osoite <http://www.saunalahti.fi/~onthe/adressi/> Siirry Linkki

Lainaperusteista opintotukea vastustava adressi

Laittamalla nimesi tähän lomakkeeseen ilmoitat vastustavasi Sailaksen esitystä lainaperusteisesta opintotuesta. Painamalla Lähetä-nappia suostut siihen, että tietosi tallennetaan tietokantaan. Nimilistä tullaan esittämään päättävälle taholle kun nimä kertyy tarpeeksi. Rekisteripitäjä myös varaa mahdollisuuden laittaa nimilistä julkisesti esille internetin. Voit laittaa nimesi vaikka et opiskelisiakaan missään koulussa tällä hetkellä.

Laita koko nimesi. Oikea nimi (Etunimi Sukunimi) eikä lempinimeä. Vain siten listasta saadaan uskottava.

HUOM. Samasta ip-osoitteesta tapahtuvasta fioduksesta lähetetään abuse-mailit palveluntarjoajalle. Tällä tarkoitetaan siis häiritseviä lähetettyjä epäkelvoja nimiä. Oppilatokeistahan saattaa tulla montakin nimeä samasta osoitteesta.

Nimi:

Oppilaitos: (Jos olet opiskelija)

Paikkakunta:

[Allekirjoittaneet](#)
[Jaska Kaupungeittain](#)
[Sailaksen työryhmän raportti PDF-muodossa](#)

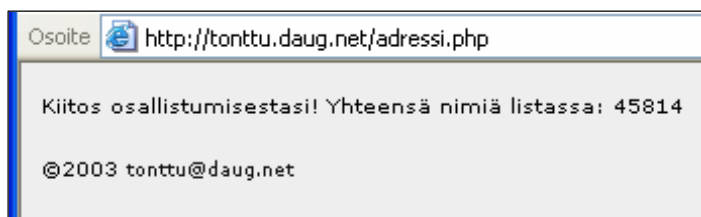
Sailaksen työryhmän esityksen *työttömyyttä käsittelevää* kohtaa vastustava adressi: <http://www.acamedia.fi/adressi.php> Sivustomme ei sitoudu tähän adressiin, mutta annamme linkittämällä ihmisille mahdollisuuden ottaa kantaa myös muihin Sailaksen työryhmän raportin osiin.

Adressin synty:

Torstaina 3.4.2003 illopäivällä puhuttiin IRCnetin #aurea-kanavalla vaihtoehtoisista kannanotoista Sailaksen työryhmän esitykseen, koska Senaatintornin mielenosoituksen osanotto jäi vähäiseksi huonon sään vuoksi. Idea lainaperusteista opintotukea vastustavien adressista

Käynnistä Säännöt - Mi... Käytettävyyss-e... Käytettävyyss... Asakirja1 - Micr... Opintotukiehd... FI... 23:03

Raimo Sailaksen työryhmä laati keväällä 2003 esityksen opintotuen muuttamisesta kokonaan opintolainaksi. Siltä pohjalta syntyi adressiliike tätä vastaan (katso: <http://www.saunalahti.fi/~antha/adressi/>).

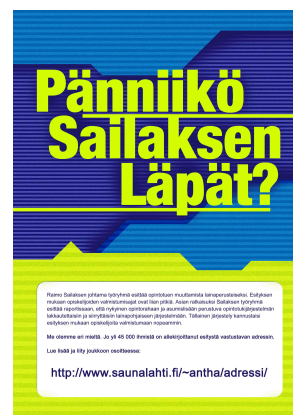

Minun allekirjoituksen jälkeen listassa oli nimiä yli 45.000!

Adressin taustalla oli 3.4.2003 iltapäivällä käyty keskustelu IRCnetin #laurea-kanavalla. Siellä pohdittiin vaihtoehtoi-

sista kannanotoista Sailaksen työryhmän esitykseen. Sailaksen esityksen liittynyt Senaatintorin mielenosoitus oli epäonnistunut (osanotto jäi vähäiseksi huonon sään vuoksi), joten haettiin uusia kanavia vaikuttaa asiaan. Kanavalla olleet ideoivat nettiadressin.

Sivun ensimmäinen versio julkistettiin klo 17.32 ja jo tuntia myöhemmin nimiä oli reilu 300 kpl. Tieto adressista levisi aluksi internetin irc-piirissä, ja sen jälkeen foorumeissa ja sähköpostilistoilla. Kahden päivän kuluttua nimiä oli n. 15500 kpl. Neljäntenä päivänä 7.4. 30000 nimen raja ylitettiin. Nyt perinteinen tiedotusvälineistö reagoi adressiin: Kaleva uutisoi adressista verkkosivuillaan. Seuraavana päivänä asian uutisoi YLE, nimiä oli jo yli 45000 kpl. Ja lopputulos keräyksessä oli kova, netin vaikutus oli vahva.

Kuva 19: Raimo Sailaksen työryhmän esitystä vastustavan adressin luovutus ministeri Karpelalle (<http://www.saunalahti.fi/~antha/adressi/>)

Adressi suljettu! Kiitokset nimensä kirjoittaneille.

Adressi luovutettiin 22.4.2003 klo 13.45 eduskuntatalolla kulttuuriministeri Karpelalle.

79055 nimeä. n. 900 sivua. (kuva:JPH)

Adressiryhmän kiitokset seuraaville: Laureamko Ry, kansanedustaja Satu Taiveaho sekä erityisesti tietokantapuolesta vastannut Riku Palomäki & adressin karsinnassa auttaneet.

Kumpikin ”yhteisö” on syntynyt perinteisten liikkeiden tai järjestöjen ulkopuolelta ja ulkopuolelle. Vastaavia asioita ovat kylläkin ajaneet perinteiset liikkeet ja järjestöt. Opintotuen lainapainotteisuuden vastustaminen on ollut kantava ajatus lähes kaikessa opiskelijaliikkeessä 60-luvulta lähtien.

5.3. Erilaisia virtuaaliyhdistyksiä

BookCrossing –liike (löytyy osoitteesta <http://www.bookcrossing.com>) on yhteisö, joka on tavallaan kirjallisuuteen ja lukemiseen paneutuva liike. Sen jäsenet laittavat kiertoon lukemiaan kirjoja, joita kukin haluaa muidenkin lukevan. Kiertoon laittaminen tapahtuu missä vain, kirja vain jätetään jonnekin ja sen olinpaikka kerrotaan liikkeen wwww-sivuilla. Sieltä voi käydä katsomassa, mistä löytyy mitään. Kun ihminen on kirjan hakenut, hän voi käydä ilmoittamassa internetissä hakeneensa sen.

Tämänkin yhteisön tarkoituksena on synnyttää toimintaa, myös yhteisön ulkopuolelle.

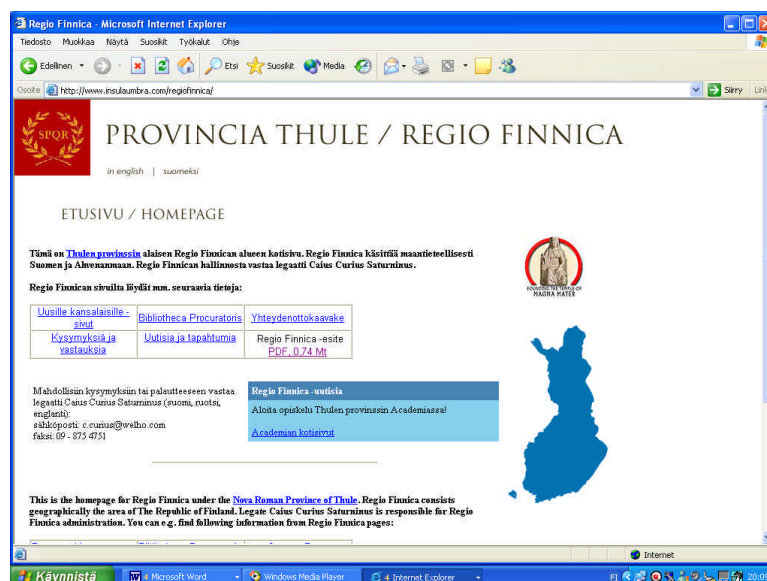
Virtuaaliyhdistys Nova Roma ja Suomen alue

Nova Roma (<http://www.insulaumbra.com/regiofinnica/>) on verkossa toimiva virtuaaliyhteisö, jonka perusidea on edistää antiikin roomalaisen kulttuurin tuntemusta ja tutkimista.

Yhdistyksellä on jäseniä noin 1600 eri maista, noin puolet Yhdysvalloista ja puolet Euroopan alueelta. Jäseninä on sekä opiskelijoita että asiantuntijoita kuin myös aiheesta muuten vain kiinnostuneita. Virtuaaliyhteisön toimintaa on monenlaista, sekä tapaamisia paikallisella tasolla että toimintaa sähköpostilistojen, keskusteluryhmien ja nettisivujen kautta.

Tämä virtuaaliyhdistys on aivan puhdas verkossa toimiva yhteisö. Näin ollen vuorovaikutukseen liittyvät seikat ovat aivan uudessa mittakaavassa esillä.

Kuva 20: Nova Roma -virtuaalijärjestys

5.4. Ammattiyhdistysliikkeen verkkoyhteisöjä

Ammattiyhdistysliikkeen mahdollisuudet käyttää internetin mahdollisuuksia ovat hieman toiset kuin perinteisten kansalaisjärjestöjen. Uusien innovaatioiden käyttöönotto ei rajoittuisi taloudellisiin kysymyksiin. Ongelmat lienevät strategisissa linjauksissa. On kuitenkin useita mielenkiintoisia ja toimivia esimerkkejä siitä, miten internet (koko laajuudessaan) edesauttaa ammattiyhdistysliikkeen toimintaa.

Tähän kohtaan olen koonnut joitakin tämän hetken toiminnallisia kokemuksia ja hankkeita, jotka edesauttavat uuden tekniikan hyödyntämistä tiedottamisesta (yhden oikean totuuden julistamista) korostavan toimintapolitiikan sijaan.

Tapaus Tupo 2002– miten ammattiyhdistysliike käyttää internetiä tai jättää käyttämättä - on esitelty liitteessä 1. Tapauskuvaus kertoo eri liittojen (ja keskusjärjestöjenkin) erilaisesta toimintapolitiikasta. Tiedottamisessa on selkeästi tunnistettava sekin seikka, että kertomatta jättäminen (kun siihen on mahdollisuus olemassa) on osoitus toimintatavasta.

Nämä tähän kootut esimerkit korostavat avoimuutta, jäsenten ja yleisön oikeutta saada tietoa, tiedon merkitystä toiminnan organisoinnissa ei oikeassa olemisessa. Näissä esimerkeissä on sitä orastavaa pyrkimystä löytää internetistä uudenlaisen toiminnan foorumi ja uudenlaisen toiminnan tuki.

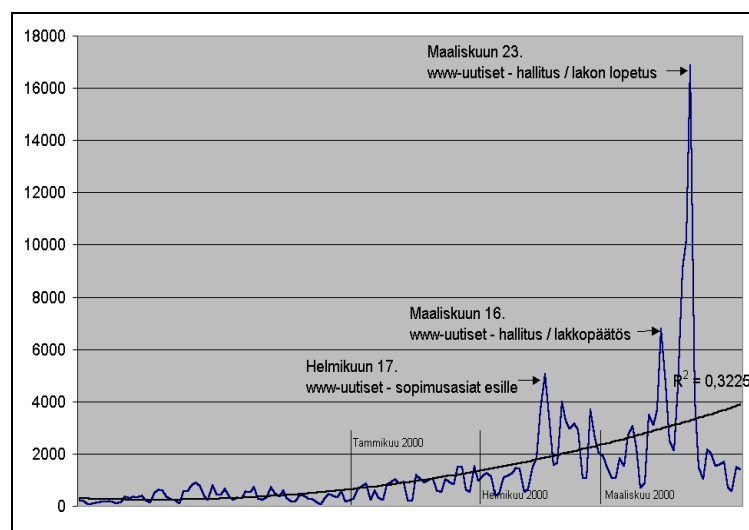
5.4.1. Omia kokemuksia – Kemianliiton lakko ja liiton ammattiosastojen sivusto

Kemianliiton tietoinen valinta noin neljä vuotta sitten oli se, että ammattiosastojen aktiiveja, erityisesti nuoria, ryhdyttiin kouluttamaan sähköisen

viestinnän kursseilla. Kurssinimikkeenä oli Sähköinen viestin ja Internet (I ja II). Liiton tarkoituksena oli selkeästi tuoda uusi työväline ammattiosastojen toiminnan arkeen, aluksi lähinnä tiedottamisen työkaluna. Kurssilaiset aloittivatkin joidenkin ammattiosastojen sivujen ylläpidon. Liitteeseen 2 olen koonnut katsauksen Kemianliiton ammattiosastojen sivuihin.

Liiton www-sivujen käyttö toiminnan organisoinnissa sai huippunsa vuoden 2000 lakon yhteydessä. Koko lakon viestintä perustettiin internetin nopeuden hyödyntämiseen. Kriittinen kohta oli viikon lakon jälkeen, kun odotettiin päätöstä joko lakon laajentumisesta tai sitten uuden työehtosopimuksen syntymisestä. Kyse oli minuuteista, ettei useiden tehtaiden alasajo olisi alkanut.

Kuva 21: Kemianliiton lakon (vuonna 2000) aikana tapahtunut liikenne liiton www-sivuilla - kuvaaja kertoo kävijämääristä

Lakon aikaisia sivuja ja saatuja opetuksia on mahdollisuus käydä läpi www-osoitteessa: <http://www.saunalahti.fi/~myllyvi/ari/aineistot/lakkoaapinen/lakkoaapinen.html>.

Kemianliiton sivujen toiminnalliseen puoleen liittyivät aluksi uusista linkeistä kertova popup-ikkuna, sen jälkeen tilanteille toimitettu sähköpostitiedote (www-uutiset) uusista uutisista ja linkeistä www-sivulla. Lakon jälkeen koetettiin perustaa myös keskustelufoorumeita.

5.4.2. Kansalaistoiminnan virtuaalikoulu – Kansalaistoiminnan verkko-opisto

Ammattiyhdistysliikkeen koulutuksen yhdeksi ongelmaksi on kirjattu luottamushenkilöiden osalta se, että heillä ei ole mahdollisuutta irtautua viikoksi (jonka pituisia kurssit pääsääntöisesti ovat) omasta työstään ja lähteä koulutukseen. Tilannetta helpottamaan päätettiin kokeilla internetin hyödyntämistä koulutuksen toteuttamisessa. Kokemuksiin voi tutustua mm. Kiljavan opiston (www.kio.fi) sivuilla.

Tällä hetkelläkin on menossa kehittämishankkeita, joilla pyritään selvittämään internetin hyödyntämismahdollisuuksia kansalaistoiminnassa. Usean kansanopiston toimesta on käynnissä kansalaistoiminnan virtuaalikoulu – hanke (www.kio.fi/virtuaalikoulu/).

Kuva 22: Ammattiyhdistysliikkeen opistojen yhteinen kansalaistoiminnan virtuaalikoulu-hanke

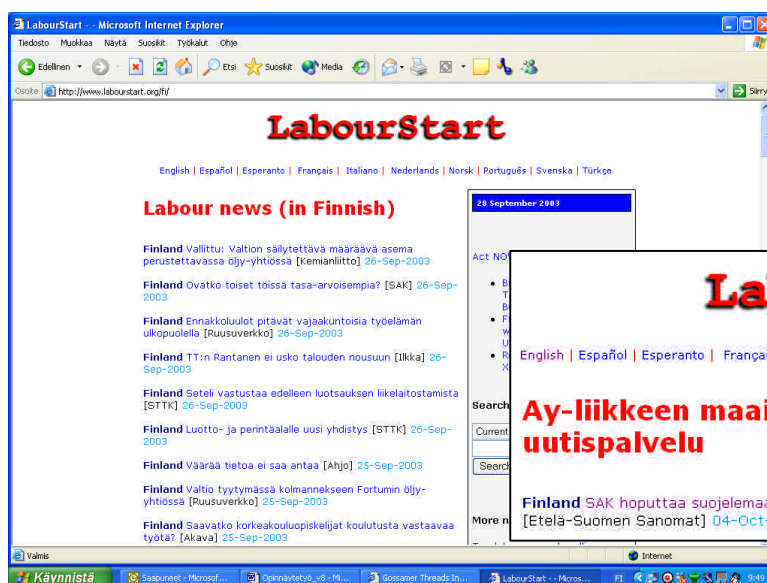
Tämä hanke, kuten Allianssinikin ylläpitämä kansalaistoiminnan verkko-opisto (seuraava kuva), hyödyntää internetiä koulutuksessa. Allianssin verkko-opistohankkeen puitteisiin liittyy läheisesti Allianssin yhteydessä toimiva Nuorten Akatemia (www.nuortenakatemia.fi).

Kuva 23: Kansalaistoiminnan verkko-opisto esittelyvalikkoikkuna (4.10.2003) - sivuston on osoitteessa www.verkko-opisto.alli.fi/

KANSALAISTOIMINNAN VERKKO-OPISTO	
Tervetuloa kansalaistoiminnan verkko-opistoon!	
« Paluu	
Verkko-opiston esittely	Verkko-opiston sisällöt
Opiskelu verkko-opistossa	Kansalaistoiminnan peruskurssi
Henkilökohtainen kehityssuunnitelma	Mentorkoulutus
Unelma osaamisesta	Minä vapaaehtoisena
Osaamisesi suhteessa työn kohteeseen	Minä ja ryhmä
Opintojen ohjaus verkko-opistossa	Tervetuloa tekemään projektia
Oppimispäiväkirja	Minä ja yhdistys
Miellekartta (mind map)	Kansalaisena yhteiskunnassa
SWOT-analyysi	Talouden suunnittelu
Portfolio	Tapahtuman järjestäminen
Vihjeitä opiskelun suunnitteluun	Tiedotus
	Mitä tämän jälkeen?
verkko-opisto@alli.fi Kansalaistoiminnan Verkko-opisto © Allianssi	

5.4.3. Maailmanlaajuiset yhteisöt - LabourStart, Global Unions ja e-TradeUnions

LabourStart –sivusto (www.labourstart.org) on Eric Leen luoma työelämää ja erityisesti ammattiyhdistysliikkeen toimintaa käsittelevä uutissivusto. Se on ainutlaatuinen kokoelma linkkejä eri maista, eri kielillä. Sivusto syntyi yhteistyössä ensin Excite-portaalin ja sitten Netscapen kanssa. Se oli yksinkertainen www-sivusto, jota päivitettiin päivittäin, kun uusia linkkejä ammattiyhdistysliikkeen asioista ilmaantui muille verkkosivuille. Vuonna 1999 LabourStart siirrettiin dynaamiseen tietokantaan (Gossamer Threadsin ilmainen ohjelma, www.gossamer-threads.com), joka sitten mahdollisti vapaaehtoisten kirjeenvaihtajien liittymisen mukaan päivitystyöhön. (Lee 2003)

Kuva 24: LabourStart-sivuston suomen kielisten linkkien osasto - syyskuun alun ja lopun kuvat (28.9.2003) – uudemmissa otsikot suomennettuna

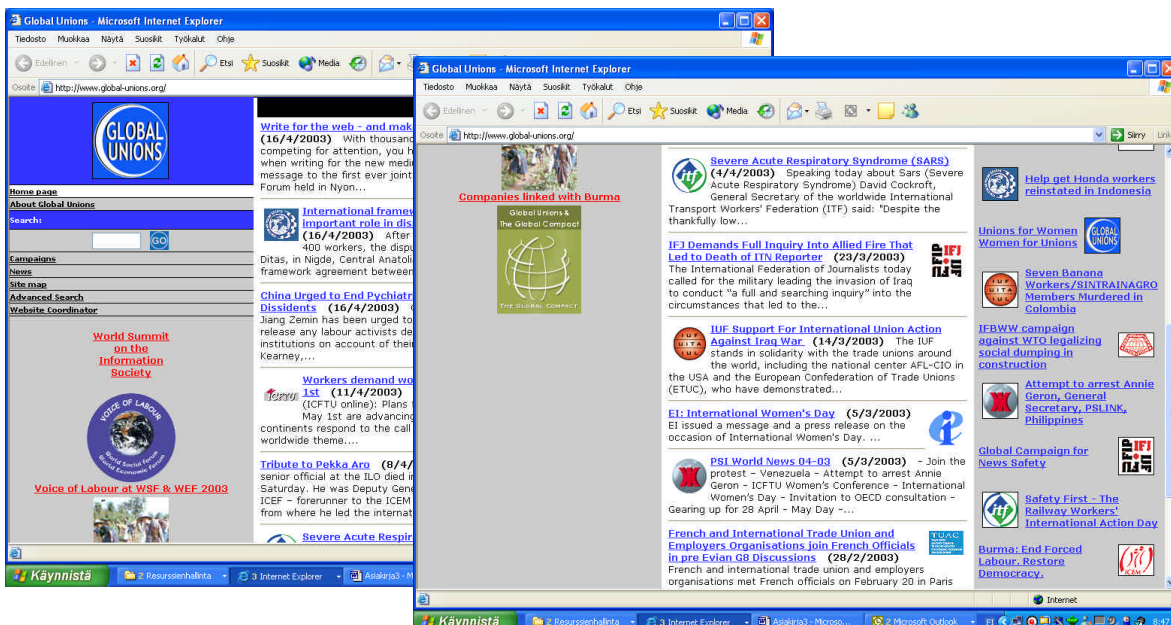
LabourStart-sivuston toiminta perustuu kolmeen tasoon:

1. Vapaaehtoiset kirjeenvaihtajat eri puolilla maailmaa kirjoittautuvat tietokantaan ja lisäävät linkkejä uusista jutuista, jotka koskevat työelämää ja ammattiyhdistysliikettä – tämä tapahtuu reaaliajassa.
2. Webmasterit eri ammattiliitoissa halutessaan voivat käyttää näitä juttuja kopioimalla yksinkertainen javasripti-koodi omille kotisivuille.
3. Verkkosivuilla kävijät näkevät oman maansa ja omalla kielellä viime aikojen uutisia. (Lee 2003)

LabourStart on ollut ja on edelleen suora linkki eri maiden ammattiyhdistysliikkeiden ajankohtaisiin taisteluihin. LabourStart on tarjonnut tietoa siitä, mitä työelämän ja ammattiyhdistysliikkeen asioista on verkossa kirjoitettu, myös laajemmalle yleisölle, kuin minkä ammattiyhdistysliikkeen aktiivit muodostavat. Toiveena on, että se saisi ihmisiä liikkeelle. LabourStart on yhdistelmä vapaaehtoisten kirjeenvaihtajien ja www-sivujen verkostoista. (Lee 2003)

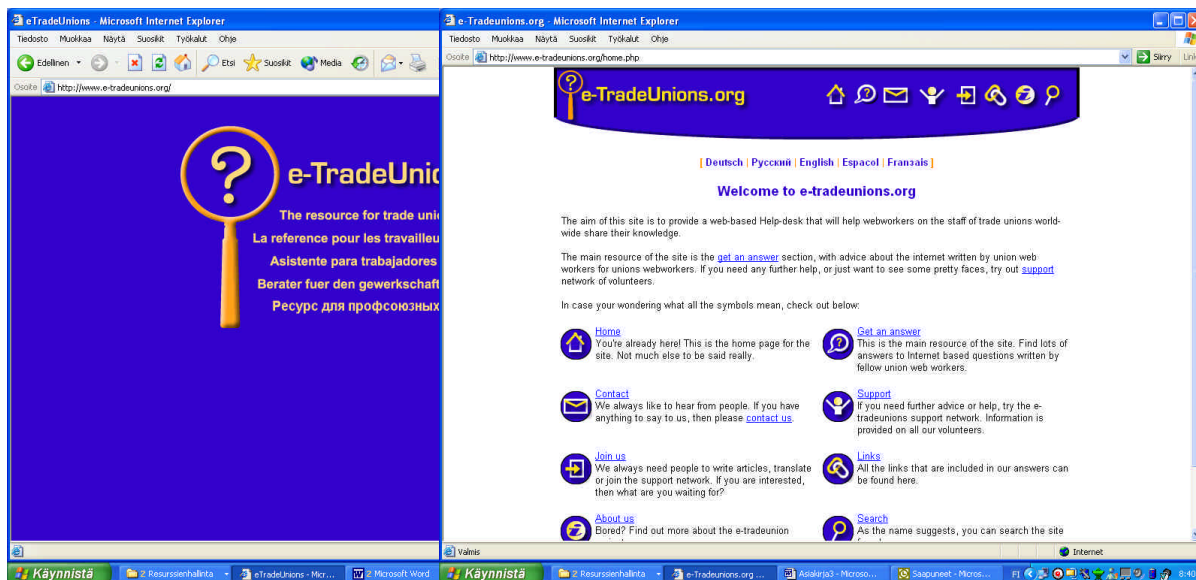
Toinen vastaavantyyppinen ammattiyhdistysliikettä lähellä oleva sivusto on ns. global-unions (linkki: <http://www.global-unions.org/>)

Kuva 25: Global Unions -sivusto (21.4.2003 kuvattu)

Hieman toisentyypinen ammattiyhdistysliikkeen aktiivien työtä tukeva sivusto on joidenkin aktiivien rakentama verkkoyhteisö nimeltä e-TradeUnions (linkki: www.e-tradeunions.org).

Kuva 26: E-tradeunions -sivuston etusivu ja toimintosivu (21.4.2003)

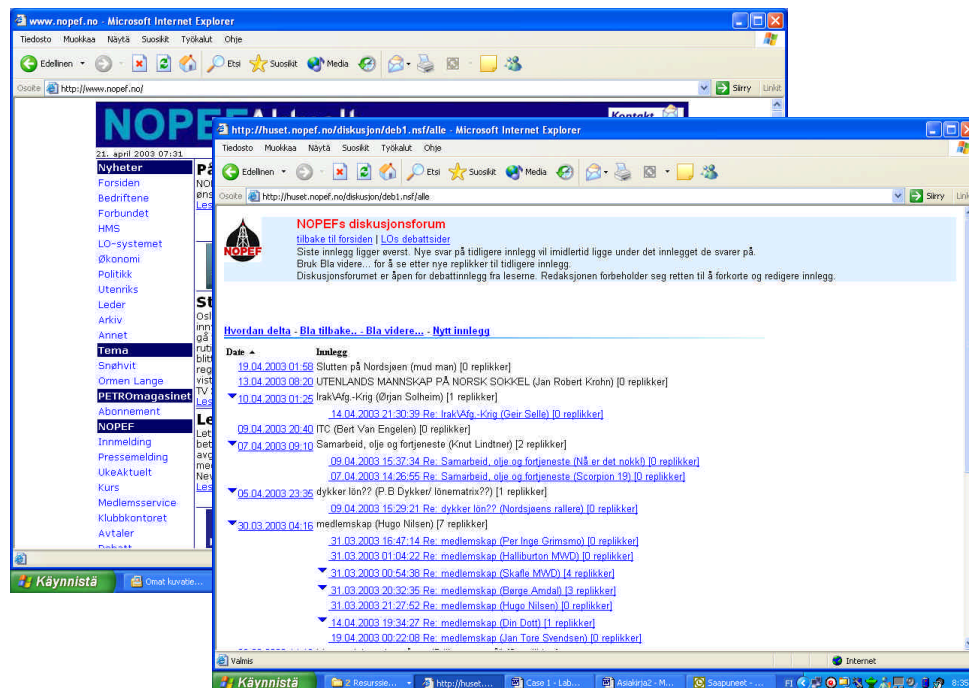

Sivuston tarkoituksena on tukea ammattiyhdistysliikkeen aktivisteja eri puolilla maailmaa. Näidenkin sivujen ylläpitäjät toimivat vapaaehtoistyön pohjalta.

5.4.4. Liittoesimerkki - Norjan öljyteollisuuden ammattiliitto - NOPEF

Norjan öljyteollisuuden liitto (linkki: www.nopef.no/) oli ensimmäisten ammattiliitojen joukossa, jotka rakensivat omat internet-sivunsa. Työssä oli vahvasti mukana Espen Løken, jonka tekemään kirjaan jo aiemmin viittasin.

Kuva 27: Nopefin etusivu ja keskustelufoorumi (21.4.2003)

Öljyteollisuuden ammattiliiton tarve luoda verkkoyhteisö on ollut ilmeinen, koska jäsenet työskentelevät kuukausia öljynporaustorneilla kaukana rannikolta ja asuinseuduilta. Yhteydenpito ja vuorovaikutus muiden kanssa ovat olleet mahdollista vain ja ainoastaan verkon välityksellä.

6. Vuorovaikutus verkossa – ydinkäsitteen hahmottelua

”Kieli toimii kulttuuristen merkitysten kantajana”, toteaa Ilkka Mäyrä (Järvinen & Mäyrä 1999, 97). Hän korostaa, että viestinnän menetelmä ei määrittele käsitesisältöjä. Kieli välittää käsitteitä, ja ne kytketään toisiinsa viestintäjärjestelmässä. Internet, sinä kuin viittomakieli, puhesyntetisaattori tai vaikkapa näytelmä, välittävät omalla tavallaan tiettyyn historialliseen tilanteeseen (sillä hetkellä mahdollisten edellytysten puitteissa) liittyvällä tavalla merkityksiä, kulttuuria.

Miten internetissä voi syntyä jonkinlainen kollektiivinen identiteetti, miten vuorovaikutus syntyy, voidaanko puhua sosiaalisuuden olemassaolosta? Näihin kysymyksiin vastaaminen avaa tietä ydinkäsitteen löytämiseksi.

6.1. Internetin käyttö viestinnässä ja vuorovaikutuksessa

Viestintä vuorovaikutuksena ja viestinnän hyödyntäminen ohjauksen työkaluna toiminnassa ja rakenteissa on tärkeä elementti ja internet antaa tässä yhden uuden mahdollisuuden. Deterministisen organisaatioteoriakäsityksen mukaan internet voisi luoda uuden mahdollisuuden poikkeamien tasoittamiseen ja harmonian ylläpitämiseen, kuten Aula asian ilmaisee viestinnän osalta. (Aula 2000, 106) Näin on erittäin vahvasti tapahtunut ja erityisen selkeästi ammattiyhdistysliikkeen sisällä. Internet on eräänlaisen integroimisen väline.

Aulan (Aula 2000, 107) kokoama taulukko integroivan viestinnän ja dissipatiivisen viestinnän eroista antaa hyvän pohjan pohdiskella vuorovaikutuksen käsitteen sisäistä ristiriitaa.

Taulukko 12: Aula integroivasta ja dissipatiivisesta viestinnästä (Aula 2000, 107)

INTEGROIVA VIESTINTÄ	DISSIPATIIVINEN VIESTINTÄ
tarkkaa, kirjaimellista	vertauskuvallista
reaktiivista	proaktiivista
tarkoituksellista	spontaania
kontrolloitua	impulsiivista
yksiäänistä	moniäänistä
monologista	dialogista
Viestinnän laadullisia ominaisuuksia kaksoisfunktion mukaan.	

Aula (Aula 2000, 107-8) jakaessaan viestinnän näin kahtia toteaa vielä ”...*integroiva viestintä luo jatkuvuuden tunnetta ja tietoisuutta kontrollista*” ja ”*on tarkoituksenmukaista toistuvien tehtävien toteuttamisessa*”. (Aula 2000, 107) Integroiva viestintä on monologista. Dissipatiivinen viestintä

taas Aulan mukaan heijasta ”*monien totuuksien maailmaa*” ja korostaa vuorovaikutteisuutta, dialogisuutta.

Kojola omassa artikkelissaan viittaa Viherän (Viherä 1999) kehittämään malliin, jossa hän esittelee viestintävalmiuden käsitteen. Kojola pitää järjestöjä sosiaalisina yhteisöinä, joissa ihmisten ovat vastavuoroisessa vuorovaikutuksessa – ne luovat yhteenkuuluvaisuutta ja ylläpitävät sosiaalista integraatiota. Tämän vuorovaikutuksen onnistumiseksi yhteisön jäseniltä edellytetään viestintävalmiuksia. (Kojola 2002, 151)

Viestintävalmiudet muodostuvat kolmesta komponentista, jotka ovat keskenään riippuvaisia toisistaan. Nämä komponentit ovat: liittyminen, osaaminen ja motivaatio. Liittymällä tarkoitetaan jotain välinettä, jolla viestejä vaihdetaan; osaaminen liittyy tämän välineen hallitsemiseen ja motivaatio haluun kuulua kyseiseen ryhmään tai ryhmän sisäiseen viestintään. (Kojola 2002, 151-2)

Internetin hyödyntämisessä tämänkaltainen ajattelu antaa oivallisesti mahdollisuuden arvioida www-sivustoja mm. niiden käytettävyyden näkökulmasta. Tämä motivaatio-kysymys sitten liittyy itse verkkosivujen tavoitteisiin, onko yhteisöllä yleensäkin tarkoitusta luoda verkon kautta vuorovaikutteista (viestintä/toiminta)ympäristöä. Vuorovaikutus –käsite ei tunnu sellittävän vielä internetin käyttöön liittyviä seikkoja ja kansalaistoiminnan (perinteisten järjestöjen) tämän hetken tilaa. Internetin pitäisi mahdollistaa vuorovaikutuksen lisäämisen ja sen tuoman hyödyn käyttämisen.

6.2. Vuorovaikutus verkko-opiskelussa

Verkko-opiskelussa vuorovaikutus voidaan ajatella kolmen ulottuvuuden kautta: ajallisuuden, lukumäärän ja median. Tämä jako pätee kaikkeen toimintaan. Toiminnan internetissä tekee erikoiseksi se, että esim. perinteisessä kansalaistoiminnassa yksipuolisen korostunut synkronisuus - samanaikaisuus - ei ole enää toiminnan valtaväylä. Tällä pohdinnalla koetan vielä avata vuorovaikutuksen käsitettä kaikkia kattavana ydinkäsitteenä.

6.2.1. Aika – synkroninen ja asynkroninen vuorovaikutus

Internetissä vuorovaikutus tapahtuu tietokoneen välityksellä. Vuorovaikutus voi olla lukemista ja kirjoittamista, liikkuvien kuvien katsomista, kuuntelemista ja puhumista. Tämä kaikki onnistuu nykytekniikalla alkaen sähköpostista päätyen videokonferensseihin ja online kuvachattiin. Synkronisella vuorovaikutuksella viitataan yleensä tekstipohjaiseen chat-ympäristössä tapahtuvaan reaaliaikaiseen viestintään. Viestintä voi tapahtua kahden tai useamman ihmisen kesken. Uusimmissa ohjelmissa chat-ympäristön sisällä on mahdollisuus käyttää esim. mindmapia, miellekarttaa tai taulua (white board) asioiden esittelyyn. (Johansson 2003)

Asynkronisella (=ei-reaaliaikainen) keskustelulla tarkoitetaan keskustelua esim. uutisryhmien (newsit), keskustelufoorumien tai sähköpostien (perin-

teinen sähköposti ja sähköpostilistat) kautta. Useilla kansalaisjärjestöillä onkin järjestelmät, joilla nämä tai jotkut näistä ovat mahdollisia.

6.2.2. Lukumäärä –ulottuvuus

Lukumäärä-ulottuvuudella tarkoitetaan perinteisesti osallistujien lukumäärää eli onko kyse yhdeltä yhdelle, yhdeltä monelle, monelta yhdelle tai monelta monelle -tyyppisestä vuorovaikutuksesta. Vähemmän on pohdittu kokonaisuutta, joka muodostaa käytännössä kaikista näistä kolmesta toimintamallista, vuorovaikutustyylistä. Lisäksi ongelman muodostaa se, ettei kyse ole vielä varmasti (!) viestinnästä, molempaan suuntaan tapahtuvasti vuorovaikutuksesta.

6.2.3. Media –ulottuvuus

Media-ulottuvuus koskee vuorovaikutuksen välinettä. Virtuaaliympäristöt (lähinnä synkronisen vuorovaikutuksen alue) mahdollistavat hyvinkin erilaiset tavat olla läsnä. On myös mahdollista esiintyä itse luodulla hahmolla, ns. avatarina⁷. Tässä jokainen voi muodostaa itsestään haluamansa tapaisen ja näköisen virtuaalihahmon. Opiskelumailma on tuonut kokeilujen kautta paljon uusia mahdollisuuksia, jotka ovat sitten käyttökelpoisia myös kansalaistoiminnan muillakin lohkoilla.

6.3. Jaetun tilan käsite

Jaetun tilan käsite on peruja Olli Vilkin väitöskirjasta (Olli Vilkki 2003), jossa hän pohdiskelee ja analysoi omia kokemuksiaan verkko-opiskelusta ryhmässä, miten se tukee yhteistyö- ja ongelmanratkaisutaitojen kehittymistä, ja miten se soveltuu hyvin ay-liikkeen luottamushenkilökoulutukseen. (TSR, 2001, Olli Vilkin haastattelu)

Kansalaistoiminnan perusyksikössä, ryhmässä, tapahtuva ajatusten vaihto tai vuorovaikutus on aina välistä tarpeen kirjoittaa ylös (julkilausuma, toimintasuunnitelma tai työohje). Vilkin jaetun tilan käsite (tietoverkossa) tarkoittaa yhteistä kirjoittamisen aluetta, alustaa. Vilkin ajattelussa seurataan Schragen (Schrage 1990) kirjoituksia. Vilkki asettaa perusväitteeksi sen, että ”yhteistyön välineet mahdollistavat useamman henkilön yhteisen kognitiivisen työskentelyn” (Vilkki 2003, 51). Pelkkä keskustelu ei takaa riittävää yhteistyötä, silloinhan otetaan yleensä kantaa siihen, mitä juuri on sanottu. ”Jaettu tila” tässä ajattelussa tuodaan kirjoitetun tekstin keskustelun säilyttävänä elementtinä. Toisaalta kirjoittaminen tunnetusti hidastaa ja jäsentää ajatteluprosessia ja näin antaa mahdollisuuden keskusteluille. Kunhan tarkoituksena ei ole kirjata keskustelun sisältöä vaan sen lopputulema. (Vilkki 2003, 51-56)

⁷ Avatar **määritelmä**: Avatar on käyttäjän ilmentymä virtuaaliympäristössä. Avatar välittää käyttäjän toiminnot muille käyttäjille ja ympäristölle sekä reagoi niiden antamiin ärsykkeisiin (esim. esteet). Voi olla esimerkiksi pelaajan ohjaama pelihahmo. (Tony Mannisen määritelmä, <http://www.tol.oulu.fi/~tmannine/vrt/VRT-termit.htm>)

Vilkki analysoi tietoverkossa käytetyn jaetun tilan käsitteen merkitystä ja käyttöä ammattiyhdistysliikkeen koulutuksessa ja totesi siitä olevan monenlaista hyötyä. Kansalaistoiminnan tarkoituksena on luoda aktiivisia kansalaisia eli tavoite on sama. Vilkin (ja Schragen) tarkoittama yhteistyö eroaa laadullisesti keskustelusta (kommunikaatiosta) siinä, että ihmiset työskentelevät yhdessä rakentaakseen uutta ymmärrystä, joka yksin ei olisi mahdollista.

6.4. Virtuaalisuus ja verkkososiaalisuus

Virtuaalisuudella on tarkoitettu jotain verkossa olevaa, ei näkyvää, jopa ei sosiaalista. Väitetään, että virtuaalimaailmassa sosiaalinen kanssakäyminen olisi mahdotonta. Tämä sen vuoksi, ettei verkossa ole mahdollisuutta kasvokkain tapahtuvaan vuorovaikutukseen. Osana sosiaalisuutta pidetään ilmeiden, äänenalojen tai eleiden välittämistä, joka joko vahvistaa tai heikentää perinteisen puheviestinnän sisältöä. (Ihanainen 2003)

Manninen on todennut verkotettujen virtuaaliympäristöjen **piirteiksi** (Manninen 2003):

- Jaettu tilan tunne (illuusio samassa tilassa ja paikassa olemisesta)
- Jaettu läsnäolon tunne (osallistujien avatarit)
- Jaettu ajan tunne (reaaliaikainen vuorovaikutus)
- Kommunikointikeinot (erilaiset vuorovaikutustavat)
- Jakamismahdollisuus (dynaaminen ympäristö, jota voidaan muuttaa)

Tämä lista jo osaltaan todistaa sen, että myös verkossa on sosiaalisen kanssakäymisen erilaiset ulottuvuuden vahvasti esillä ja käytössä (jos niin haluaa). ”*Verkkososiaalisuus syntyy ja toteutuu tilanteessa, jossa yksilö tapaa verkkokumppaninsa edessään olevan näytön kautta ja jossa hän viestii toisille reagoimalla sormin näppäilemällä näyttöön ilmestyviin sanomisiin, puheenvuoroihin, asiakirjoihin ja muihin teksteihin. Yksilö tapaa itseksensä siellä jossakin – verkossa – olevat ihmiset.*” (Ihanainen 2003)

Kasvokkain toteutuva kanssakäyminen ja tietokoneen kautta tapahtuva kanssakäyminen ovat sosiaalisia tapahtumia yhtä lailla, välineet vain ovat erilaisia. Kasvokkain tapahtuvassa kanssakäymisessä käytettävissä ovat puheen ja kuuntelun lisäksi ilmeet ja siinä tilanteessa käytössä olevat välineet. Tietokoneen kautta tapahtuvassa kanssakäymisessä on välineinä tietokoneen lisäksi yhteydenpitoon käytetty ohjelma (voi olla reaaliaikainen tai eriaikainen, teksteihin tai kuviin perustuva jopa videokonferenssi tyyppinen).

Ihanainen vertaa verkko- ja kasvokkain sosiaalisuutta ja huomioi siinä myös fyysisen tilan (jaettu tila). Verkkososiaalisuutta hän luonnehti yksin – yhdessä – sosiaalisuudeksi ja kasvokkainen sosiaalisuutta yhdessä – yhdessä – sosiaalisuutta. Tällaista välittyntä sosiaalisuutta Ihanainen kutsuu mielikuvamosiaalisuudeksi. Ihmisen hahmottavat verkkokumppaninsa omien tulkintojensa kautta, tosin näinhän tapahtuu kasvokkain tapahtuvassa kanssakäymisessäkin (siinä on vain ihmisen oman ruumiin ilmeet ja eleet, virtuaalimaailmassa ne muodostuvat toisin). Verkossa ihminen voi selkeämmin ja

tietoisemmin muokata omaa olemustaan, jopa muuttaen sitä tietoisesti. (Ihanainen 2003)

Verkkososiaalisuuden synty on yhtäläillä kiinni ihmisten rohkeudesta ja halusta olla tekemisissä ihmisten kanssa. Verkossa mielikuvien maalima korostuu, ja näin mielikuvien tulkitseminen ja jakaminen on verkkososiaalisuuden todellisuutta. (Ihanainen 2003)

Verkkososiaalisuuden –käsite ei kuitenkaan muodostunut kattavaksi ydinkäsitteeksi tämän työn pohdinnoissa. Mielenkiintoisen pohdinnan aiheen antaa juuri verkkososiaalisuuteen liittyvien mielikuvien muodostumisen tapa ja mahdollisuus.

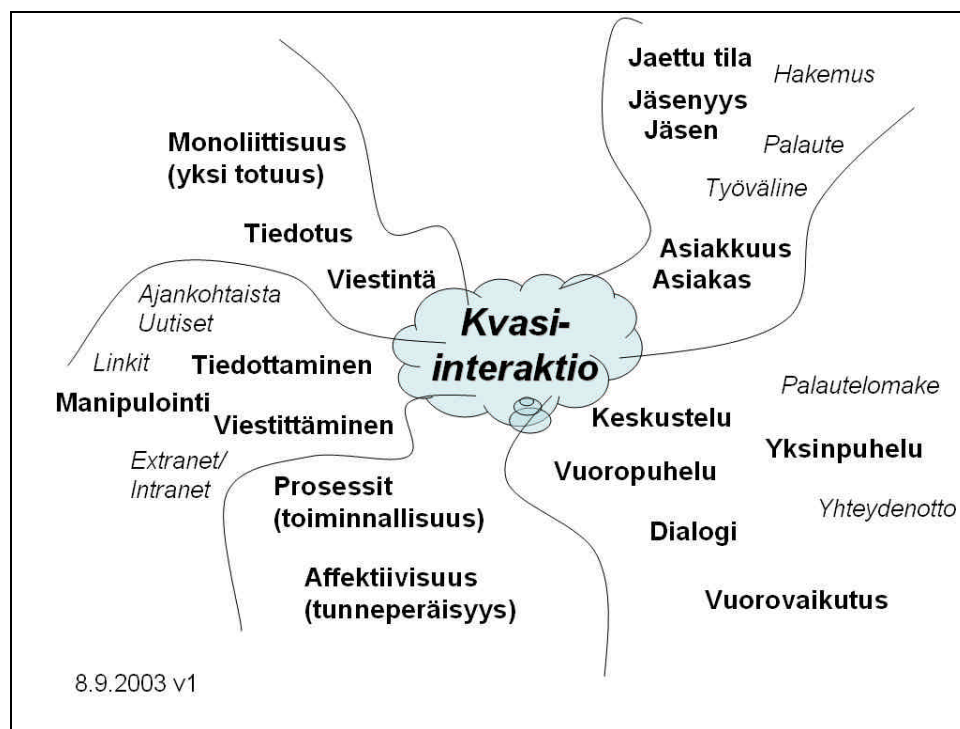
6.5. Kvasi-interaktio ydinkäsitteeksi

IT-teknologia koulutuksessa messut 2003 huhtikuun puolella välissä on tutkimukseni kannalta merkittävä taitekohta. Tutkimuksen ydinkäsitteen muotoutumisen pitikin olla vaikea prosessi, josta kuvan antavat lukuisat syntyneet memot ja myös edellä tapahtunut pohdiskelu vuorovaikutuksen, affektiivisuuden yms. käsitteiden parissa. Enqvist ja Aarnio nostivat omassa luennossaan esille käsitteen **kvasi-interaktio** ja alkoivat selvittää sen taustaa ja sen näkemistä verkko-oppimisen maailmassa.

Kvasi tarkoittaa ilmiötä, joka ”teko”, ”muka”, näennäinen, melkein, puolittain. Kun sen liittyy käsitteeseen interaktio (parempi suomennos olisi vuoro-toiminta), puhutaan kvasi-interaktiosta eli vuorovaikutuksesta, josta puuttuu **vastavuoroisuus**. Se on usein sitoutumatonta, pohtimatonta ja muodollista. Tässä osallistumisen määrä (laadusta riippumatta) riittää kuvaamaan vuorovaikutusta. Vuorovaikutuksesta jäävät uupumaan vastavuoroisuus (reciprocity), aktiivinen syventyminen (active engagement) muiden kanssa ajatusten ja ideoiden työstämiseen. (Enqvist ja Aarnio 2003)

Aidossa interaktiossa on kyse dialogisesta merkityksen rakentamisesta, uusien merkitysten generoimisesta. Dialogi perustuu tasavertaiseen osallistumiseen ja se on yhdessä ajattelemista ja perehtymistä johonkin asiaan ja toimintaan. Verkko-oppimisympäristössä tuotetuilla teksteillä (laajassa mielessä) on sekä yksiselitteinen että dialoginen tehtävä. Teksti toimii siis ajattelun työkaluna. (Enqvist ja Aarnio 2003)

Tämän kvasi-interaktio -käsitteen nostaminen tutkimukseni ydinkäsitteeksi avaa uudella tapaa kaikki kategoriat ja luokat. Erityisesti perinteisten yhdistysten todellinen (vaikka ei välttämättä tietoinen) pyrkimys on juuri kvasi-interaktio tyyppiseen vuorovaikutukseen, vuorovaikutukseen ilman todellista vastavuoroisuutta. Se on pyyntöihin vastaamista, palveluiden tarjoamista, keskustelufoorumeja ”oikea tiedon” jakamiseksi, aineistoja ja linkkejä ”oikean tyyppisen” toiminnan toteuttamiseksi.

Kuva 28: Ydinkäsitteen hahmottuminen

Kvasi-interaktion käsitteen sisäisiksi ulottuvuusakseleiksi muodostuvat monologisuus – dialogisuus ja toisaalta osallistuminen – vastavuoroisuus. Se, miten kansalaisjärjestöjen sivustot todellisuudessa pyrkivät dialogiseen, vastavuoroiseen, käyttöliittymään ja internet-ympäristöön, on ratkaisevaa. Vastavuoroisuus on kahden tai useamman keskeistä – molempisuuntaista (vrt. tiedottamisen ja viestinnän ero). Osallistuminen on tässä ymmärrettyä yksisuuntaista ”mukanaoloa”, siinä ei edellytetä eikä edes odoteta vastavuoroisuutta (ei kummaltakaan suunnalta)

Useimmilla perinteisistä järjestöistä ei kuitenkaan ole pyrkimyksenä vastavuoroiseen sivustoon, koska se asettaa sen uuden toiminnallisen ja myös periaatteellisen kysymyksen ääreen: haluammeko jäsenten todella pääsevän vaikuttamaan yhdistyksen päätöksentekoon ja linjanvetoihin?

Nyt ydinkäsite on löytynyt ja sen sovittaminen aiemmin luotuihin luokkiin todentuu yllä olevasta kuvasta. Millaisia toimintoja ovat todella interaktiiviset, dialogiset ja vastavuoroisuuteen perustuvat internet-sivustot? Mitä asioita verkkoyhteisöihin rakentuu (rakennetaan) dialogisuuden ja vastavuoroisuuden mahdollistamiseksi ja toteuttamiseksi. Seuraavassa taulukossa on vertailtu kvasi-interaktion ja dialogisen interaktion eroja.

Taulukko 13: Kvasi-interaktion ja dialogisen interaktion erot (Lähde: ITK 2003, muistiinpanoni Helena Aarnion ja Jouni Enqvistin luennosta, memo 27)

kvasi-interaktio	dialoginen interaktio
ajatellaan yksin eikä välitetä muiden mukaantulojen sisällöstä	toisiin suhtaudutaan avoimesti ja vakavasti, jokaisen ajatuksenkulkua

<p>muista ei pidetä väliä eikä vuorovai- kutukseen sitouduta puheenvuoroja ei saada ketjuuntu- maan asiasisällön rakentamisessa ei osallistuta aktiivisesti ja symmetri- sesti vastavuoroisuudessa on puutteita ongelmia työstettäessä asioita – ei pureuduta tarvittaessa lineaarinen tiukasti asiaan keskustelun teemoja läpikäydään ja ohitetaan nopeassa tahdissa synteesin tekeminen on käytäntönä vaikea tai kokonaan vieras asioiden työstäminen lopahtaa kes- kustelun vaikeissa vaiheissa tai vaih- toehtoisesti keskustelua ei saada edes käynnistymään</p>	<p>pidetään tärkeinä uskalletaan kertoa kehitteillä olevia sisältöjä omia ja toisten ajatuksenkulkuja osataan tutkia työskentely on tarvittaessa lineaari- sen tiukkaa kysymyksiin ja muihin mukaantu- loihin vastataan ja reagoidaan nope- asti osallistutaan aktiivisesti, symmetri- sesti ja kohdentuneesti osataan liittää riittävän usein dialo- gissa syntyneet tiedon palaset koko- naisuudeksi työskentelyn vaikeat vaiheet osa- taan selvittää tutkivaa otetta tehos- tamalla ja tiukentamalla</p>
<p><i>Vuorovaikutuksen tuloksena on asioiden ja työskentelyn pirstalei- suus, hajanaisuus tai hajoaminen</i></p>	<p><i>Vuorotoiminnan tuloksena raken- tuu yhteinen ymmärrys ja koko- naiskuva – asiat ratkeavat tai saa- vat muotoa</i></p>

Kun tätä analyysiä miettii suhteessa tutkimuksen kohteena oleviin kansalaisjärjestöjen internet-sivuihin, ei voi olla päätyvätkään tulkintaan, että dialogisuus on vielä kaukana. Ongelma on tietysti lähtöisin koko järjestötoiminnan toimintalogiikasta ja toimintamalleista. Internetin on sanottu luovan uusia mahdollisuuksia vaikuttamiseen ja helpottavan vuorovaikutteisten (lue kvasi-interaktiivisten) toimintojen toteuttamista. Tämän vuoksi olen päätenyt kahdeksannessa kappaleessa virittämäni pohdiskeluun kansalaistoiminnan tulevaisuudesta.

7. Kansalaistoiminnan ”vaiheteriat” paradigmojen lähteenä

7.1. Kansalaistoiminnan ”vaiheterioita”

Kansalaisjärjestöjä, tässä kohtaa myös yleisemmin organisaatioita, koskien on olemassa erilaisia teorioita niiden kehityksestä. Deterministisen, rationaalisen tai dissipatiivisen näkemysten välillä tapahtuva jako organisaatio-teorioissa on yksi tapa jakaa näitä. Ennakoitavissa olevat muutokset, organisaation tulkitseminen konemaiseksi ja sen käyttäytymisen kuvittelemisen hallittavissa olevaksi ovat tyypillisiä kuvitelmiä deterministisessä näkemyksessä. Organisaatio pyrkii tasapainoon pitämällä poikkeamia pahoina ja tukahduttamalla ailahteluja. Rationaalinen organisaatio pyrkii sopeutuminen ympäristön oloihin. Sopeutumisprosessi tarkoittaa monimuotoisuuden ja informaation käsittelykapasiteetin sekä avoimuuden lisäämistä. Muuttuvan organisaation, joka on vuorovaikutuksessa ympäristön ja epävarmuustekijöiden kanssa, kyky rakentua uudelleen, olla dynaaminen, avoin, monimuotoinen ja epävakaa ovat tyypillisiä kuvauksia dissipatiivisesta näkemyksestä organisaatioiden muutoksista. (Aula 2000, 102-3)

Tämä tapa ei suoraan erittele olemassa olevia perinteisiä organisaatioita, uusien liikkeiden ja yhteisön kohdallakin kuvaus on hieman idealistinen.

7.2. Aaro Harjun mukainen jaottelu

Aaro Harju (Harju 2003) on kirjassaan kansalaistoiminnasta selviteltyt laajasti kansalaistoiminnan tilaa ja mahdollisuuksia. Harjukin, kuten moni muukin kansalaistoimintaa arvioinut kirjoittaja on tehnyt (mm. Jurvansuu 2002, 12; Kurikka 1999, 9 – 10), viittaa Siisiäisen (Siisiäinen 1996, 44-46) kansalaisjärjestöluokitteluun:

- ”1) Pystyyn kuolleet yhdistykset, joille ei enää löydy sellaisia päämääriä tai intressejä, joihin niihin kuuluvat voisivat samaistua.
- 2) Kriisiytyneet mutta rajatusti toimintakykyiset yhdistykset, joiden toimintamalli juontaa juurensa perinteestä.
- 3) Suuret puolivaltiolliset järjestöt, joilla on selvä hyvinvointivaltion palvelutuotannon täydentäjän rooli.
- 4) Vapaaehtoistoimintaa markkinavälitteiseksi toiminnaksi muuntavat järjestöt.
- 5) Intressilaskelmoinnista lähtevä järjestötoiminta.
- 6) Solidaarisuuteen perustuva, lähiverkostojen varaan rakentuva yhdistystoiminta.
- 7) Aatteellis-filantrooppinen yhdistystoiminta. Yhdistystoiminta perustuu yhteisten arvojen ja solidaarisuuden toteuttamiseen yhdistystoiminnan kautta.
- 8) Globaalien arvojen toteuttamiseen pyrkivät järjestöt, joiden toiminta on radikaalimman alun jälkeen lähentynyt perinteistä järjestötoimintaa.
- 9) Anti-yhdistystoiminnan eli vaihtoehtoliikkeiden toiminta poikkeaa perinteisten yhdistysten toiminnasta, mutta kuitenkin osa niistä on saattanut virallistaa toimintansa rekisteröitymällä.
- 10) Uskonnolliset liikkeet.” (Harju 2003, s. 159)

Jaottelu on ongelmallinen, josta Harjukin vihjaa (Harju 2003, s. 159), mutta kuitenkin hän pitää Siisiäisen tekemää jaottelua ”osuvana”. Minun mielestäni jaottelu on kuitenkin osin jopa harhaanjohtavan epätarkka, se sisältää samanaikaisesti erilaisia lähtökohdista ponnistavia järjestöluokkia ja erilaisissa kehitysvaiheissa olevien järjestöjen luokkia. Samalla Siisiäinen unohtaa, että joidenkin luokkien sisälle kategorisoidut järjestöt todellisuudessa jakautuvat sisäisesti hyvinkin erilaisiin tasoihin.

Esimerkiksi Jurvansuu (Jurvansuu 2002, s.15) puhuessaan fasadiorganisaatiosta astuu alueella, jossa voidaan puhua kansalaisjärjestöjen konkreettisemmasta ja osuvammasta luokittelusta. Tähän jaottelukysymykseen palaan, koska se on tarpeen kansalaisjärjestöjen ja niiden erilaisten kehitysvaiheiden erittelyssä. Ensin kirjoitan hieman erilaisista organisaation, järjestön, kehitysvaiheista kertovista teorioista.

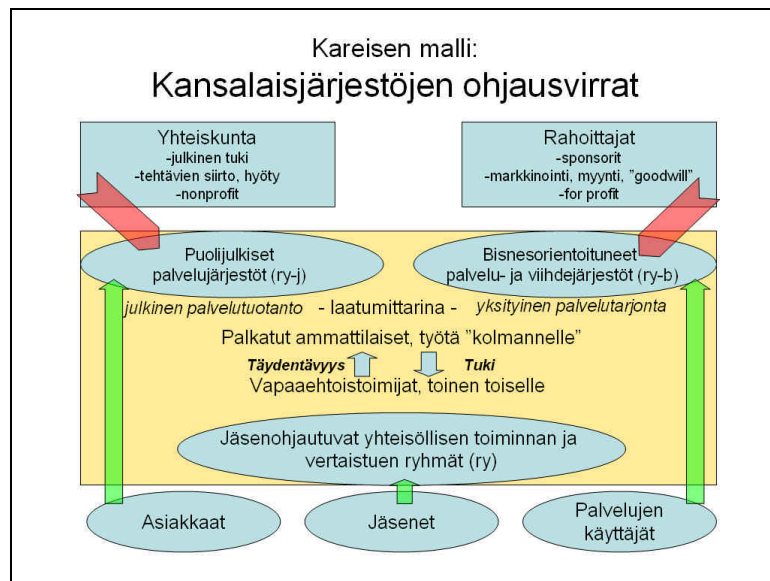
Harju (Harju 2003, 160-168) koettaa kirjassaan hahmottaa järjestöjen kehitystrendejä myös toimintaympäristön muutoksien kautta, arvojen muuttumisen kanssa (kts. seuraava kuva). Harjun analyysi on mielenkiintoinen pohja hahmotettaessa uudella tapaa kansalaistoiminnan (paradigmaattisia) vaiheita.

Kuva 29: Harjun malli kansalaisjärjestöjen kolmesta kehitystiestä (VSY, 2003)

7.3. Kansalaistoiminnan jaottelu Kareisen mukaan

Kansalaistoimintaa sen nykymuodoissa on analysoinut omassa opinnäytetyössään Hannu Kareinen (Kareinen 2002). Seuraava kaavio toimii hänen orientaationaan kansalaistoiminnan kenttään ja siinä tapahtuneeseen toiminnalliseen eriytymiseen. Tämä lähestymistapa asettaa kansalaistoiminnan paradigmalle lähinnä talouteen (rahoitukseen) liittyvän ulottuvuuden, jonka mukaan järjestöt sitten poikkeavat toisistaan.

Kuva 30: Kareisen malli: kansalaisjärjestöjen ohjausvirrat

Kareinen (Kareinen 2002) on luokitellut järjestöt (vapaaan kansalaistoiminnan) kolmeen osaan. Nämä osaltaan muodostavat kolme erilaista toiminnan kulttuuria. Näiden järjestöjen perusero määräytyy niiden tavasta luoda tai hankkia omat toimintaedellytykset. Lähinnä taloudellisiin edellytyksiin liittyvät yhteiskunnan tukijärjestelmät, jäsenten tuki ja muu rahoitus (sponsorointi, markkinoinnin kautta tuotettu palvelujen myynti).

Kareinen (Kareinen 2002) pitää kansalaistoiminnan uhkana sitä, ettei sen erilaistumista oivalleta. Tämän vuosikymmenen aikana, myös kolmannen sektorin pohdiskelujen myötä, puolijulkisten (ry-j) tai bisnesorientoituneiden (ry-b) järjestöjen rooli on muuttunut koko vapaan kansalaistoiminnan sisällä. Kansalaistoiminnan ytimen muodostava perinteinen vapaaehtoisuuteen pohjautuva jäsenohjautuva yhdistysmuoto (ry) on menettämässä rooliin.

Tämän hetken kansalaistoiminnan paradigma näkee järjestöt lähinnä palvelun tuottajina. Yhteiskunnalta saatu tukea, jäsenten merkittäviä jäsenmaksuja (esim. ammattiliitot) tai sponsoreiden osoittamaa rahoitusta pidetään palveluiden tuottamiseen velvoittavana. Joissakin yhdistyksissä jäsenistäkin puhutaan asiakkaina, ”kansalaistoiminnan yleisestä tukemisesta siirrytään tilaaja-tuottaja-asetelmaan” (Kareinen 2002).

Taulukko 14: Järjestöluokittelua Kareisen määrittelemän jaon mukaisesti (Kareinen 2002)

JÄRJESTÖ-MUOTO (PARADIGMA)	vapaaehtoisuuteen pohjautuva jäsenohjautuva yhdistysmuoto (ry)	puolijulkiset järjestöt (ry-j)	bisnesorientoituneet järjestöt (ry-b)
Jäsen	Jäsen, toimija, sub-	Jäsen, asiakas,	Asiakas, tilaaja,

	jekti	objekti	kuluttaja
Esimerkkejä	Luontoliitto, Nuorisjärjestöt	Ammattiliitto, SPR, MLL	Urheiluliitot, Lomajärjestöt
Toiminnan arviointi	jäsenten ja toimintaan osallistuvien kokemasta tyytyväisyys	”jäsenmaksun vastine” ja palvelun käyttäjät	rahoittajat, asiakkaat ja palvelun käyttäjät

7.4. Kansalaistoiminta oppimisen metaforan kautta

Kansalaistoimintaa voisi hyvinkin lähestyä oppimisen (kasvatuspsykologian) luokittelun kautta. Tämä siksi, että koetan avata ydinkäsitteen (**kvasi-interktio**) syntymiseen liittyvää ajatteluprosessia ja sitä todellisuutta, joka toimijoiden mielissä (ja näkyvästä organisaatioiden ”ilmeissä” ja web-sivuissa) näkyy. Eräänlainen hahmottelu on seuraavassa taulukossa (sovellettu kirjasta Leino & Leino 1995):

Behaviorismi	Kognitiivinen	Konstruktii- nen	Humanistinen
toiminta käsitetään ärsykkeen ja reaktion välisen yhteyden vakiinnuttamiseksi	toiminta on tiedon hankintaa, järjestelyä ja käyttöä	toiminta on ihmisen aktiivista tiedon muodostamista, aiemman toiminnan pohjalta	toiminta on itsensä toteuttamista
ehdollistaminen on keskeinen toiminnan käsite: ihminen toimii, kun hän saa ärsykkeen jälkeiseen reaktioonsa johdonmukaisesti palautetta	toiminnan kohteena on informaatio, jota organisaatio käsittelee	oppijan aikaisempien kokemusten ja tietorakennelmien osuus merkittävä uuden toiminnan muodostamisessa	ihminen on luova, kokeileva, valintoja suorittava yksilö organisaatiossa
reaktioiden vahvistaminen kiitoksin tai palkkioin parantaa oppimista, kun taas harmilliset seuraamukset tai rangaistukset reaktioiden jälkeen estävät kyseisten reaktioiden esiintymistä eli oppimista	ihminen pyritään käsittämään kokonaisvaltaisena ja välttämään pilkkomista erillisiin tietojen ja tunnealueisiin	huomio on oppijan jo aikaisemmin muodostamassa tiedossa ja tietorakennelmissä sekä niiden vaikutuksessa kaiken uuden ymmärtämispohjana	ihmistä tarkastellaan hänen sosiaalisessa kontekstissään, suhteessa kanssaihmissiin ja vuorovaikutuksessa heidän kanssaan

Mehän lähestymme erilaisten toiminnan kehittämistä aina jonkinlaisen viitekehityksen kautta. Yllä olevat antavat vastaukset varsin useaan. Toimivatko nämä tässä ajassa? Oppimisstrategioita voidaan lähestyä myös vastakkainasettelun pinta- ja syväoppiminen näkökulmasta.

Pintaoppiminen (”pinnallinen kansalaistoiminta”, kvasi-interaktiivinen toiminta) pyrkii toiminnan toistamiseen ja uusintamiseen, ideoiden ja tiedon passiiviseen hyväksymiseen, tiedon lisäämiseen, käytäntöjen soveltamiseen, toimintaa ilman tarkoitusta ja/tai strategiaa jne.

Syväoppiminen (”syväallinen kansalaistoiminta”, interaktiivinen toiminta) pyrkii ymmärtämiseen, erilaisten näkökulmien kehittämiseen, kriittiseen vuorovaikutukseen sisällön kanssa, uusien ideoiden ja aiemmin hankittujen tietojen sekä kokemusten suhteiden etsiminen, ideoiden järjestäminen yhdistäviin viitekehyksiin ja muuttumiseen ihmisenä (kts. mm. Beaty, Dall’Alba ja Marton 1990, Mononen <http://syy.oulu.fi/opetuksenkehittamishanke/>).

Poikelat (Poikela & Poikela 1999) ovat kiteyttäneet oppimisen käsitykset lähes vastaavanlaiseen taulukkoon. Tästä tulee esille mielenkiintoiset fokuksen ja metaorientaatio –ulottuvuudet. Taulukossa behaviorismi, kognitivismi ja eksperientialismi (kokemuksellinen oppiminen) ovat tuttuja tulkintoja, mutta humanistinen teoriasuuntaus on ymmärretty hieman laajemmin kuin tämän alle on perinteisesti oppimisen ajatuksia ja muotoja tulkittu kuuluvan. Humanistiselle ajattelulle pidetään tyypillisinä teemoina itsensä toteuttamista, luovuus ja yksilöllisyys. Yhteistoiminnallinen oppiminen ei ensimmäiseksi tulisi tässä mieleen (ehkäpä, jos otsikkona olisi konstruktivismi – joka jossakin mielessä kognitivismin ja humanismin sekoitus).

Taulukko 15: Oppimisteoreettiset suuntaukset (Poikela & Poikela 1999)

Teoriasuuntaus	Moderni muoto (esim.)	Fokus	Metaorientaatio
Behaviorismi	mainonta- ja mallioppiminen	reflektio	transmissio
Kognitivismi	konstruktiivinen oppiminen	kognitio	transmissio / transaktio /
Eksperientialismi	reflektiivinen oppiminen	reflektio	transaktio / transformaatio
Humanismi	yhteistoiminnallinen oppiminen	interaktio	transmissio / transaktio / transformaatio

Metaorientaatiolla halutaan kuvata perusolettamusta tiedon luonteesta ja käytötavasta. Kuvaavat määritteet tarkoittavat seuraavia asioita:

- transmissio = yksisuuntaista ja mekaanista tiedon siirtämistä
- transaktio = tieto kulkee kahteen suuntaan, tiedon käytön reflektointia
- transformaatio = tiedon omaksumisen ja soveltamisen lisäksi tieto muuntaa persoonaa ja toimintaympäristöä

(Järvinen & Koivisto & Poikela 2000, 81-83)

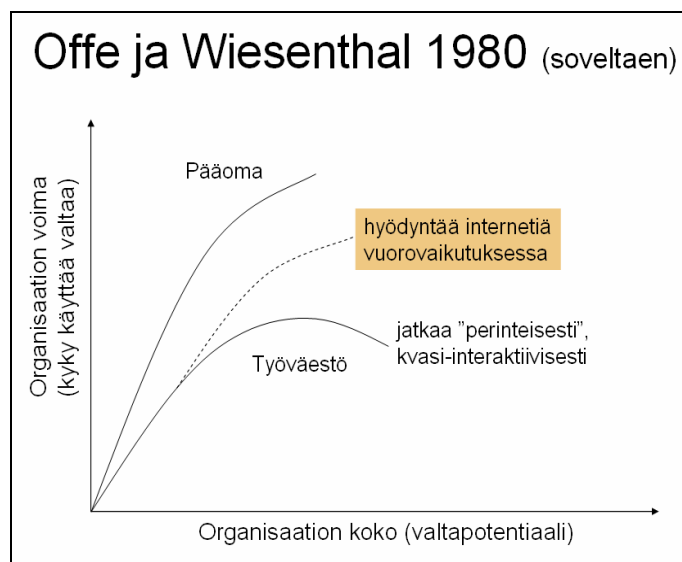
7.5. Offen ja Wiesenthalin teoria kollektiivisesta toiminnasta

Offe ja Wiesenthal ovat miettineet työläisten järjestäytymiseen ja kollektiiviseen toimintaan liittyvä asioita omassa kirjassaan ”Two Logics of Collective Action” vuodelta 1980. Lappalainen on omassa artikkelissaan koonnut (Lappalainen 1988) miesten ajatuksia yhteen.

Offen ja Wiesenthalin viisivaiheinen malli on seuraavanlainen (Lappalainen 1988, 218-220):

- 1) Järjestö muodostuu, jäsenistö on tietoinen toimimisen tärkeydestä ja näin kollektiivinen identiteetti syntyy
- 2) Dilemma monologisen ja dialogisen mallin välillä nousee esiin – ”toisaalta järjestön on pidettävä huolta siitä, että se pystyy käyttämään valtaa eli sen on rekrytoitava, mobilisoitava ja aktivoitava jäseniään; toisaalta sen on säilytettävä uskottavuutensa, mikä vaatii jäsenistön kontrolloimista ennenaikaisen ja varomattoman toiminnan estämiseksi”.
- 3) Siirtyminen opportunistisiin – strategiana on pyrkiä tekemään organisaatio niin itsenäiseksi kuin mahdollista jäsenistön motivaatiosta, keskinäisesti solidaarisuudesta ja toimimishalukkuudesta – se voi saavuttaa tällainen autonomian vain korvaamalla menestymisen sisäiset edellytykset, riippuvuuden jäsenistöstä, ulkoisilla
 - a. ulkoinen status, johtajien suosio
 - b. pääsy päätöksentekoprosessiin yhteiskuntapolitiikan eri lohkoilla
 - c. menettelytapoja valittaessa irtaannutaan jäsenistön tahdosta
 - d. päätöksenteon byrokratisoituminen ja ammatillistuminen, jäsenistön yksilöllistyminen
- 4) Järjestön saavutettua suhteellinen itsenäisyys jäsenistöstä, sillä ei ole enää voimaa vastustaa yrityksiä vetää ulkoinen tuki takaisin – se ei pysty torjumaan institutionaalisen asemansa horjuttamista
- 5) uusi aktiivisuuden ja mobilisaation vaihe – perustuu joko fraktioon tai jakaumaan jo olemassa olevan organisaation sisällä tai pyrkii keskittymään paljon laajemmille poliittisille, oikeudellisille ja institutionaalisille toimille kuin millä on ollut keskeinen merkitys aiemmillä tasoilla.

Kuva 31: Offen ja Wiesenthalin käyrää "soveltaen" ja korjaten

Tässä Offen ja Wiesenthalin mallissa toteutuu juuri sama kvasi-interaktion ilmestyminen yhdistyksen toiminnan ytimeen. Kukaan ei tietenkään julkisesti julista, että jäsenten vaikutusta järjestön päätöksentekoon pitää vähen-

tää, mutta käytännön toimet puhuvat toista. Tämä malli koskee kuitenkin, aivan kuten moni muukin tässä työssä esitelty lähestymistapa, yhden tason kehitystä. Järjestön sisällä on olemassa useampia toiminnallisia tasoja ja erilaisia toiminnallisia yksiköitä. Näiden intressitkin siten poikkeavat.

Suomalaisen ammattiyhdistysliikkeen ongelmaksi muodostavat myös ilmiöt, joita tunnettu Irving Janis on **ryhmäajattelun** nimissä lanseerannut. Näitä ovat mm. illuusio vahingoittumattomuudesta (ei voi eikä osaa pelätä paikkansa menettämistä), illuusio moraalista (ryhmän päätöksiä, erityisesti olleessaan yksimielinen, ovat oikeassa), illuusio yksimielisyydestä (kaikki ryhmässä esitetyt mielipiteet ovat kaikkien hyväksymiä), kollektiivinen rationalisointi (järjen vastaisesti se vain sivuuttaa varoitukset), itsesensuuri ja pinnallinen yksimielisyys (erilaiset mielipiteet piilotetaan ryhmältä). (Jyväskylän yliopiston aineisto 2001)

7.6. Sosiaalipedagoginen ajattelu

Yhdistystoiminnan tulevaisuutta on pohdittu myös pedagogisesta ja psykologisesta näkökulmasta.

Leena Kurki kuvaa sosiaalipedagogiikkaa alaksi, missä yhdistyy sosiaalinen ja pedagoginen. *"Pohditaan, mitä on hyvä elämä, ja autetaan ihmisiä ottamaan vastuuta arkipäivästään, nousemaan apatiasta hallitsemaan elämäänsä entistä paremmin sekä rakentamaan yhteisöjään yhä paremmiksi ja sitä kautta tavoittelemaan solidaarisempaa ja oikeudenmukaisempaa yhteiskuntaa. Sosiaalipedagogiikka on erityislaatuinen ajattelun tapa. Sen määrittäminen on vaikeaa ja oppialan sisällä onkin varsin moninaisia linjauksia. Toisaalta kyse on ihmisen sosiaalisen muotoutumisen auttamisesta, sosialisoinnin tukemisesta: miten ihmisestä kasvatuksen avulla tulee yhteiskunnan toimiva jäsen."* (Kurki 1998)

On paikallaan kysyä, johtuuko kansalaisjärjestöjen toiminnallisen tilan heikkous, kansalaisyhteiskunnan rakenteiden murentaminen vain ihmisten motivaatio (innostuksen) puutteesta, ja siitä, etteivät ihmiset halua tai eivät osaa ottaa vastuuta omasta elämästään ja elinpiiristään. On paikallaan kysyä, onko tämä ihmisten syyllistämistä tilanteessa, jossa todellisuus on toinen kuin tällainen "sosiaalipedagoginen ajattelu" antaa ymmärtää. Individualisoiko se liikaa kansalaistoimintaa?

Tämän ajattelun ongelma lienee kahdella tasolla:

- 1) yhteiskunnan vaikuttamismekanismien unohtaminen – tai sen unohtaminen, ettei todellisia vaikuttamismahdollisuuksia todellisuudessa ole olemassa kuin omistavalla yläluokalla
- 2) yhdistystoiminnassa rakenteet – valtasuhteita ja vallitsevaa kulttuuria säilyttävät – ovat raskaat, ja tätä tukevat erikseen valtio- tai sponsorijohdoiset taloudellisen mekanismit (tai talouden seurannan erilaiset oppisuunnat tulos- tai projektijohtamisineen).

Kysymys herää.

8. Kansalaistoiminnan uusi paradigma – 80-luku ja 2000-luku

Koska internet (laajassa mielessä ymmärrettynä) antaa hyvinkin erilaisia toimintamahdollisuuksia, se muuttaa ja jopa luo uusia toimintajärjestelmiä kansalaistoiminnan sisällä. Internet avoimuudessaan, uudenlaisten myös vastavuoroisen vuorovaikutuksen muotojen mahdollistajana ja monessa mielessä ”demokraattisuudessaan”, aloittaa uuden **paradigman** kansalais-toiminnassa.

Perinteiseen ja ammattiyhdistysliikkeessä erityisen vahvana ilmenevään edustuksellisuuteen, vallanjakoon ja vallan säilyttämiseen liittyvät perinteeseen internet vaikuttaa vahvasti. Aiemmin mainittu Arthur Shostak puhuu vahvasti ”CyberUnionin” (Nettiammattiliiton) puolesta, vaihtoehtona nykyiseen menoon, jonka piirteitä ovat laskevat jäsenmäärät, jäsenistön etäännyminen johdosta ja liittojen muuttuminen vain muuttuviin tilanteisiin reagoiviksi.

Thomas Kuhn lanseerasi käsitteen **paradigma**. Hän tarkoittaa tällä ”normaalitieteen oloissa vallitsevaa ajattelutapaa, teorioita ja tieteen tekemisen käytäntöjä”. Kuhnin väittää, että luonnontieteet ovat kehittyneet vallankumousten (näkökulmamuuutosten) kautta. Kulloinkin vallitseva tutkimustraditio (normaalitiede, kuten Kuhn sitä nimitti) joutui vallankumouksen eteen, kun se ei kyennyt selittävää kaikkia luonnonilmiöitä. ”Paradigman mukana tiedemies saa teorian, menetelmät ja standardit, toisistaan eristämättömänä, ’valmiina’ kokonaisuutena.” (Turun Ylioppilaslehti 1995)

Esimerkkinä paradigmaattisesta lähestymistavasta on viestinnän eri aikakausien kuvaaminen. Angloamerikkalaisessa (yhdyksvaltalaiset Shearon Lowery ja Melvin DeFleur 1983) joukkoviestinnän tutkimuksessa on havaittu seuraavat kolme paradigmaa (Karvonen 2003):

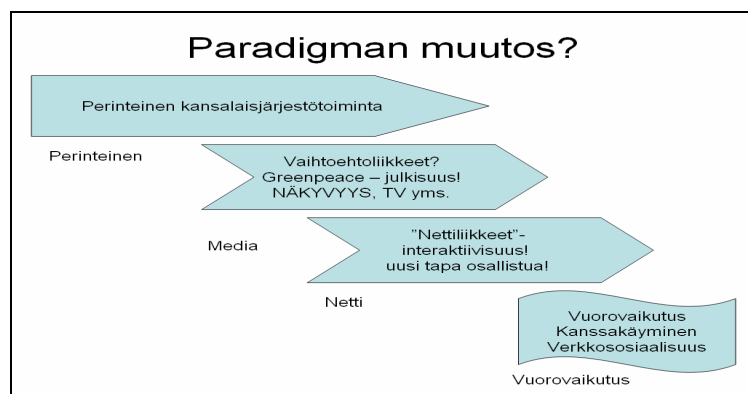
Taulukko 16: Joukkoviestinnän kolme paradigmaa (Karvonen 2003)

PARADIGMA	Massayhteiskunnan paradigma (1900-luvun alkupuoli)	Kognitiivinen paradigma (1940-1970-luku)	Merkityksen paradigma (1980-luvulta eteenpäin)
KUVAUS	Oletus yhtenäisestä yleisömassasta, johon viestit piirtyvät kuin tyhjään tauluun: yleisö on altis viestinnän vaikutuksille.	Yleisö moniaineksinen ja eivätkä yleisön jäsenet ole "tyhjiä tauluja", vaan heillä on ennestään olemassa tietorakenteita, arvostuksia, asenteita, tarpeita. Viestinnän vaikutukset ovat valikoivia. Toisiin vaikuttaa, toisiin ei.	Joukkoviestintä tuottaa ja ylläpitää kulttuurisia merkityksiä, jotka puolestaan vaikuttavat ihmisten toimintaan.

Kansalaistoiminnan paradigmojen muuttumisen kuvaaminen on kehittynyt tämän tutkimuksen aikana. Tavallaan erilaisten vaiheteorioiden lähtökohtana on oman aikansa paradigma – tapa ajatella. Omassa työssäni se kehittyi tutkimuksen ydinkäsitteen hakemisen ja löytämisen myötä.

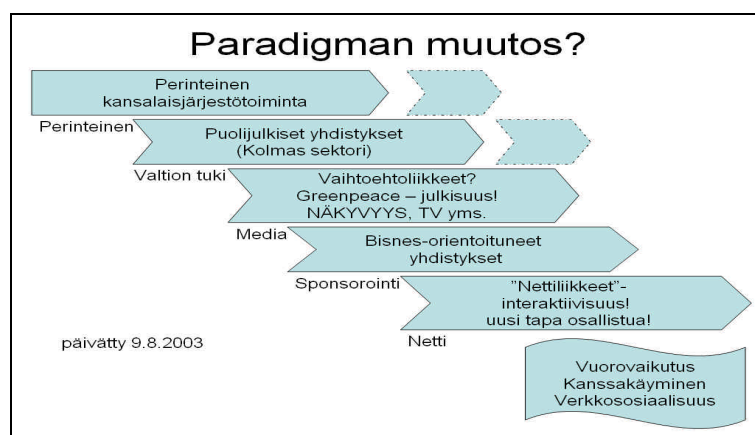
Ensimmäinen versio omasta ”vaiheteoriasta” (päivätty 29.6.2003) on seuraavassa kuvassa. Vuorovaikutus –käsitteen paikka oli jotenkin ilmassa. Tässä kuitenkin halusin jo irrottautua niin siisiäisläisestä ajattelusta kuin sosiaalipedagogisesta individualistisesta näkökulmasta.

Kuva 32: Vaiheteoria kesäkuun lopulla

Oman ”vaiheteorian” toinen versio (päivätty 9.8.2003) on jo hieman hienojakoisempi, mutta nyt se osaa luokitella jo huomattavasti suuremman joukon järjestöjä. Edelliseen versioon verrattuna on siinä, että sponsoroinnin merkitys (sekä valtion tuki että muu sponsorointi) on huomioitu omina vaiheina kansalaisjärjestöjen kehityksessä. Edelleen ongelmaksi muodostui nettiäikä kautta seuraavan vaiheen eriytyminen ja erityisesti tilanteessa, jossa lukuisat perinteiset järjestöt ovat tehneet itselleen monipuolisiakin internet-sovellutuksia ja -sivustoja.

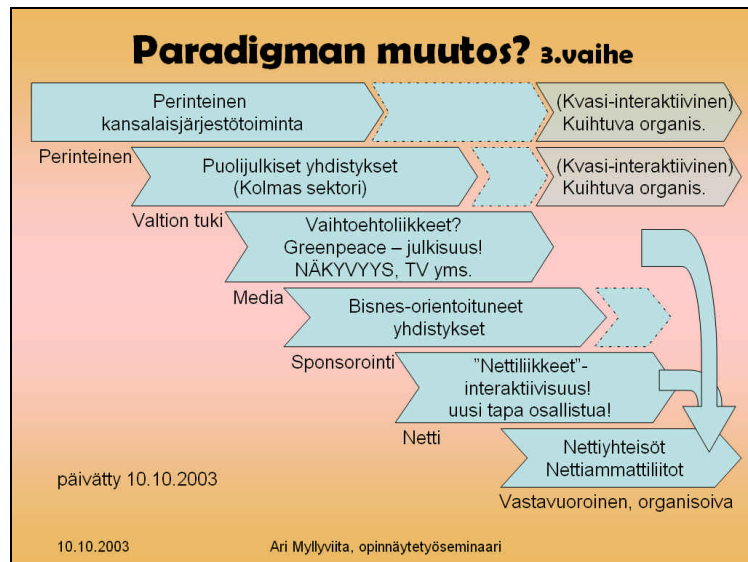
Kuva 33: Vaiheteoria elokuun alussa

Seuraavaan kuvioon olen poiminut uuden ydinkäsitteen, kvasi-interaktion. Perinteisten (myös valtion tukemien ja bisnes-orientoituneiden) järjestöjen tulevaisuuden elämän ja kuoleman kysymys on se, miten ne kykenevät uu-

delleen järjestäytymään, irtaantumaan kvasi-interaktiivisuuden verhosta. Miten tämä tapahtuisi, on oman tutkimuksen (toimintatutkimus) arvoinen asia.

Kuva 34: Vaiheteorian lopullinen versio

Vaihtoehtoliikkeiden tulevaisuus on kiinni niiden halusta irtaantua tiedotuksellisesta, jopa demagogisesta, organisaatiokulttuuristaan. Uusien nettiliikkeiden edessä on vasta organisoituminen, mikä on oleva uudentyypinen tilanne koko organisaatiokulttuurien historiassa.

Tulevaisuus on erilaisten nettiyhteisöjen (mikä ei ole sama kuin virtuaaliyhteisö), internetiä vahvasti hyödyntävien ja siellä toimivien uudentyypisten kansalaisjärjestöjen (esim. nettiammattiliitot). Koska tällaisia yhteisöjä ei ole olemassa, tulevaisuuden kuvaaminen perustuu hypoteettisiin ja omiin irrallisiin (ja valitettavasti lyhytaikaisiin) kokemuksiin dialogisista internetiä vahvasti hyödyntävistä yhteisöistä ja kansalaisjärjestöistä.

Joka tapauksessa tämäkin tutkimus osaltaan tukee niitä muutostarpeita ja –paineita, joita kansalaisjärjestöt tällä hetkellä kohtaavat. Erityisesti ammattiyhdistysliikkeen edessä on vakavat pohdinnat oman toiminnan uudistamisesta.

Lähdeluettelo:**Kirjallisuus**

Aalto-Matturi, Sari. 2003. ”Verkostako uuden ajan työväentalo”, Lisensiaattityön tutkimussuunnitelma, julkaisematon.

Aula, Pekka. 2000. ”Johtamisen kaaos vai kaaoksen johtaminen”, WSOY, Juva

Eskola & Suoranta. 2002. ”Johdatus laadulliseen tutkimukseen”, Vastapaino

Glaser, Barney. 1978. ”Theoretical Sensitivity”, University of California

Harju, Aaro. 2003. ”Yhteisellä asialla – Kansalaistoiminta ja sen haasteet”, Kansanvalitusseura

Jurvansuu, Sari 2002. Paikallisyhdistyksen menestystekijät. Tutkimus kansalaistoiminnan hyvistä käytännöistä. Sarja A. Tutkimuksia 2. Kansalaistoiminta ja nuorisotyö 1/2002. Kauniainen: Humanistinen ammattikorkeakoulu

Järvinen, Aki & Mäyrä, Ilkka (toim.) 1999. Johdatus digitaaliseen kulttuuriin, Ilkka Mäyrä: Internetin kulttuurien luonne: kaaosherroja ja verkonkutojia. Vastapaino ja Tampereen ammattikorkeakoulu

Järvinen, Annikki, Koivisto, Tapio ja Poikela, Esa. 2000. ”Oppiminen työssä ja työyhteisössä”, Porvoo-Helsinki-Juva, WSOY

Kareinen, Hannu. 2002. ”Katto mestari, moon hikoollu !” - tutkimus paikallisyhdistysten ESR-toiminnan kynnyksistä ja menestystekijöistä Allianssin välittäjäorganisaatiossa 2001 – 2002, Humakin opinnäytetyö

Kauhanen-Simanainen, Anne. 2001. ”Sisältöä verkkoon – mitä sisällön tuottajan pitää hallita”, Vammala, Vammalan Kirjapaino

Kojola, Johanna. 2002. ”Kolmannen sektorin viestintävalmiudet”, kirjassa Mäkinen, H., Salminen, K. & Viherä, M-L (toim.) Tietoyhteiskuntaa ymmärtämässä. Helsinki. Soneran tietoyhteiskuntayksikkö.

Kurikka, Päivi. 1999. Ruohonjuurella suhisee - paikalliset nuorisoyhdistykset osana kolmatta sektoria. Helsinki, Suomen Nuorisoyhteistyö Allianssi ry ja Suomen Kuntaliitto.

Nerelli, Eero(toim.). 1987. Toiminnan ilo. Kirja vapaaehtoiselle. Hki. Sosiaaliturvan Keskusliitto ry, Nuorisotyön Keskus

Pehkonen, Leila. 2001. ”Täydestä sydäimestä ja tarkoituksella - Projektityöskentelyn käsitteellistä viitekehystä jäljittämässä”, Helsingin yliopiston kasvatustieteen laitos, Tutkimuksia 171

Poikela, E. ja Poikela, S. 1999: ”Kriittisyys ja ongelma- perustainen oppiminen”. Julkaisussa Järvi-
nen-Taubert, J. & Valtonen, P. (toim.): ”Kriittisyyteen kasvu korkeakoulutuksessa”. Tampere: Ju-
venes-Print. Tampereen yliopistopaino Oy

Sassi, Sinikka. 2000 ”Verkko kansalaisyhteiskunnan käytössä”, Yliopistopaino, Helsinki

Schrage, M. 1990. “Shared minds, the new technologies of collaboration”. New York: Random
house.

Shostak, Arthur B. 1999. ”CyberUnion – Empowering labor through computer technology”.
M.E.Sharpe, New York

Siegel, David. 1998. "Killer web sites - Miten tehdä upeita web-sivuja" -kirja, Prentice Hall

Siisiäinen, Martti. 1996. ”Mihin yhdistyksiä tarvitaan?” Teoksessa Riikonen, Virpi & Siisiäinen,
Martti Yhdistys 2000. Helsinki.

Sinkkonen, Irmeli, Kuoppala, Hannu, Parkkinen, Jarmo ja Vastamäki, Raino. 2002. ”Käytettävyy-
den psykologia”. IT Press. Edita

Viherä, Marja-Liisa. 1999. ”Ihminen tietoyhteiskunnassa – kansalaisten viestintävalmiudet kansa-
laisyhteiskunnan mahdollistajana”. Turun kauppakorkeakoulun julkaisuja, sarja A-1:1999. Turku

Vilkki, Olli. 2003, ”Verkkopohjainen ryhmäopetus ja sen välineet. Jaetun tilan käyttö verkko-
opetuksessa ja sen kehittämisessä”, väitöskirja, Kiljavan opiston julkaisusarja

Artikkelit

Lappalainen, Pertti. 1988, ”Etujärjestöedustus asiantuntemuksen muotona”, artikkeli lehdessä Poli-
tiikka 3/1988, s. 215-228.

Luentoja

Enqvist ja Aarnio, 2003, ITK-messut- alustus (muistiinpanot) ja RealAudio-muodossa osoitteessa
<http://www.yle.fi/opinportti/seminaarit/aarniojaenqvist.shtml>

Kurki, Leena. 1998. ”Sosiaalipedagogiikan päivien avauspuheenvuoro”,
<http://www.uta.fi/jarjestot/nursot/sosped.html>

Internet lähteet

Anttila, Pirkko 1999, (31.8.2003) ”Tutkimisen taito ja tiedon hankinta”, Metodixin sivusto,
http://www.metodix.com/metodi/pirkko/abduktiivisen_paattelyn_logiikka.htm

Huttunen, Rauno: (29.6.2003) ”Science as a touchdown of rationality - eli löytyykö tieteestä malli
rationaalisuudelle”, http://www.cc.jyu.fi/~rakahu/ratio_luento2.html

Ihanainen, Pekka.(23.2.2003) ”Tietoverkon sielu”, <http://ihanova.fi/kirja/> , verkkososiaalissuutta käsitelty erityisesti osoitteessa http://ihanova.fi/kirja/verkkososiaalisuus_lisaa.htm

Johansson, Carl. 2003 (2.10.2003) ”Synkroninen ja asynkroninen vuorovaikutus verkko-opiskelussa”. <http://www.helsinki.fi/~cjjohans/vuorovaikutus.htm>

Karvonen, Erkki, ”Luento 6: Viestinnän tutkimuksen oppihistoriaa”, (9.8.2003) <http://www.internetix.fi/opinnot/opintojaksot/0viestinta/tiedotusoppi/johdatusviestintatieteisiin/luento6.html>

Lee, Eric (1.1.2003). ”Beyond the website: The experience of LabourStart's labour newswire” <http://www.ericlee.me.uk/archive/000007.html>

Lämsä, Anna-Maija, 2002 (27.6.2003) [http://www.jyu.fi/economics/ecampus/documents/ laadullinen_tutkimus_lamsa081002.rtf](http://www.jyu.fi/economics/ecampus/documents/laadullinen_tutkimus_lamsa081002.rtf)

Manninen, Tony. (27.6.2003) University of Oulu, Finland, <http://www.tol.oulu.fi/~tmannine/vr> (linkki muuttunut 10.10.2003 - uusi aineisto tulossa?)

Metodix, Etnografinen ilmiön kuvaus (27.6.2003), http://www.metodix.com/metodi/pirkko/etnografinen_ilmion_kuvaus.htm

Metodix, Konstruktiivinen tutkimusote, Mitä tarkoittaa (27.6.2003), http://www.metodix.com/showres.dll/fi/metodit/methods/metodiartikkelit/const_research_app/mita_konst_tut_tark

Mielonen Samu, 1999, ” WWW-palvelun käytettävyys”, (4.9.2003), Medialaboratorio, Taideteollinen korkeakoulu, <http://www.uku.fi/atkk/arkisto/KTO99/samu.htm>

Molander, Gustaf. Grounded-teoria ja sen soveltaminen käytännön työssä (27.6.2003) <http://www.valt.helsinki.fi/yloope/kvali/kvali3.htm>

Mononen, Anu. ”Opetuksen kehittämishanke: Siirtyminen projektimuotoiseen ja ongelmakeskeiseen opiskeluun”, (7.9.2003) <http://syy.oulu.fi/opetuksenkehittamishanke/>

Nielsen, Jakob. Alertbox for May 1996: “Top Ten Mistakes in Web Design” (Nielsen 1996), <http://www.useit.com/alertbox/9605.html>

Nielsen, Jakob. Alertbox for June 15, 1997: “Top Ten Mistakes of Web Management” (Nielsen 1997), <http://www.useit.com/alertbox/9706b.html>

Nielsen, Jakob. Alertbox, May 30, 1999: “The Top Ten New Mistakes of Web Design” (Nielsen 1999a), <http://www.useit.com/alertbox/990530.html>

Nielsen, Jakob. Alertbox, October 3, 1999: “Ten Good Deeds in Web Design (Nielsen 1999b). <http://www.useit.com/alertbox/991003.html>

Nielsen, Jakob. Alertbox, May 12, 2002: “Top Ten Guidelines for Homepage Usability” (Nielsen 2002a), <http://www.useit.com/alertbox/20020512.html>

Jakob Nielsen's Alertbox, December 23, 2002: "Top Ten Web-Design Mistakes of 2002" (Nielsen 2002b), <http://www.useit.com/alertbox/20021223.html>

Rantala, Irma, 2003. "Grounded theory", <http://www.uku.fi/~irantala/gt.htm> (31.8.2003)

Siitonen, Juha. 1999. "Voimaantumisteorian hahmottelua". Väitöstyö. Oulun yliopisto. Kasvatustieteiden tiedekunta. Viitattu 20.09.2002. <http://herkules.oulu.fi/isbn951425340X/>

Olli Vilkin haastattelu Työsuojelurahaston lehdessä, <http://www.tsr.fi/uutistori/vilkki090801.html> , 10.8.2001

Turun Ylioppilaslehti. Turun Ylioppilaslehti 17/1995, artikkelissa arvioitu kirjaa: Thomas S. Kuhn: Tieteellisten vallankumousten rakenne. Art House 1995. <http://org.utu.fi/tyy/tyl/95/17/kuhn.html>

VSY:n kansalaisopintojen opintoaineisto, 2003, <http://vsop-php.vsy.fi/opinto/kansalaisopinnot/kalvoja.mm>. http://vsop-php.vsy.fi/opinto/kalvot/kans_jarjesto1.ppt (7.9.2003)

Åbergin luentoaineisto, 2002a, (27.6.2003)
<http://www.valt.helsinki.fi/staff/aberg/esv0205/sld034.htm>

Åbergin luentoaineisto, 2002b, (27.6.2003)
<http://www.valt.helsinki.fi/staff/aberg/jv0209/sld009.htm>

Muu aineisto

Jyväskylän Yliopiston informaatioteknologian tiedekunnan Organisaatioviestintä -kurssin aineisto (2001), <http://www.infotech.jyu.fi/opiskelu/Viestinta/Luento6.doc>

Myllyviidan kurssiaineisto kurssilta "Tietotekniikka ja tietoverkot luottamusmiehen työkaluna", pidetty Kiljavan opistolla 2001

Raimo Sailaksen työryhmän esitystä vastustaneen adressin lähde:
<http://www.saunalahti.fi/~antha/adressi/>

Liite 1: Esimerkkejä memoista

Memo 1

Kategoriat

Pohdiskelua

Grounded theoryn mukaan abduktiota Haigin näkemys, ettei induktiolla voida tuottaa ... pitäisikö tässä kohtaa selvittää teoreettisemmin eri kategoriat sisältö/muoto ja olemus/ilmiö –Haig väittää, että grounded theory keskittyy erittelemään aineiston faktoja, ei ilmiöiden selittämiseen ja ennustamiseen - ilmiöistä pitää päästä ”ydinkäsitteeseen”, joka voisi olla myös em. kategorioissa ilmiö olemus, jota sitten eri ilmiöt ilmentää, tuovat havaittavaksi.

Luotettavuus arvio

Straussilainen lähestymistapa mahdollistaa ennakkoon annettujen kategorioiden käytön ... näin tein, koska se antoi mahdollisuuden aloittaa havaintomateriaalin ja aineiston analysoinnin jostakin näkökulmasta. Tietoisena siitä, että se saattaa rajoittaa analysointia ja pakottaa tiettyihin uriin, päädyin aloittamaan straussilaisen lähestymistavan mukaisesti. Odotan (6.1.2003), että jossakin vaiheessa syntyy tilanne, jossa induktio ”pääsee vallalle” ja kategoriat ja erityisesti tutkimuksen punainen lanka, ydinkäsite, muodostuu aiempien ulkopuolelta.

Straussilaisen näkökulman tuo sekin, että analysoitaessa erilaisia kansalaistoiminnan sektoreita (ay-liike, poliittiset nuorisjärjestöt, palvelujärjestöt), näiden toimintalogiikkaa on tutkittu sosiologian eri tahoilla. Nämä tutkimukset ja niistä johdetut erilaiset paradigmat omalta osaltaan saattavat johtaa joko harhaan tai sitten ainakin tietyn tyyppisiin johtopäätöksiin tai syy-seuraussuhteiden määrittelyihin myös tämän teeman osalta. On varmasti hankalaa kasvaa ulos ay-liikettä koskevasta vakuutuslaitos –kategoriasta, erityisesti silloin, kun vaikuttaa siltä, että tämäkin tutkimus vain vahvistaisi sitä käsitystä.

Memo 24

Verkkososiaalisuus

- käsite löytyi pohdiskelusta sosiaalinen vuorovaikutus → mitä se on verkossa, verkkososiaalisuus, kts. ao. linkki

Lähde: http://ihanova.fi/kirja/verkkososiaalisuus_lisaa.htm

Verkkososiaalisuus ”Verkkososiaalisuus syntyy ja toteutuu tilanteessa, jossa yksilö tapaa verkkokumppaninsa edessään olevan näytön kautta ja jossa hän viestii toisille reagoimalla sormin näppäilemällä näyttöön ilmestyviin sanomisiin, puheen- vuoroihin, asiakirjoihin ja muihin teksteihin. Yksilö tapaa itseksen siellä jossakin – verkossa – olevat ihmiset.”

23.2.2003

Kasvokkain toteutuva kanssakäyminen ja tietokoneen kautta tapahtuva kanssakäyminen ovat sosiaalisia tapahtumia yhtä lailla, välineet vain ovat erilaisia. Kasvokkain tapahtuvassa kanssakäymisessä käytettävissä ovat puheen ja kuuntelun lisäksi ilmeet ja siinä tilanteessa käytössä olevat välineet. Tietokoneen kautta tapahtuvassa kanssakäymisessä on välineinä tietokoneen lisäksi yhteydenpitoon käytetty ohjelma (voi olla reaaliaikainen tai eriaikainen, teksteihin tai kuviin perustuva jopa videokonferenssi tyyppinen).

”Verkkososiaalisuutta voi luonnehtia yksin – yhdessä –sosiaalisuudeksi, kun taas kasvokkainen sosiaalisuus on yhdessä – yhdessä –sosiaalisuutta (jaetussa fyysisessä tilassa syntyvää yliyksilöllistä yhteisyyttä). Tietoverkossa yksilöt rakentavat verkon välittämien viestien kautta ”sosieteensa”. Verkkososiaalisuus on välittynyttä sosiaalisuutta.”

”Välittynyttä sosiaalisuutta voi myös kutsua mielikuvamosiaalisuudeksi, sillä tietokoneella työskentelevät ihmiset itse(kseen) omien tulkintojensa kautta hahmottavat verkkokumppaninsa; heidän tunteensa, ajatuksensa ja aikomuksensa. Vuorovaikutusprosessi tarkentaa ja muuttaa yksilöiden mielikuvia toisista, mutta perustilanne säilyy aina samana: luon itse kumppanieni välittämien viestien kautta kuvani heistä ja heidän pyrkimyksistään.”

”Verkkososiaalisuus on individualistista sosiaalisuutta. Se ei ole jaettua, yhteistä sosiaalisuutta muuten kuin verkon välittämien mielikuvien yksilöllisissä tulkinnoissa. Individualistinen sosiaalisuus merkitsee kuitenkin sitä, että verkkoihmiset sekä heidän kanssakäymisensä ja tavoitteellinen työskentelynsä syntyy toisten ihmisten muodostaman kontaktipinnan kautta. Yhteisyys – vaikkakin välittynyt ja primaaristi yksilöllisesti tulkittuna – syntyy kanssakäymisessä ja muodostaa sosiaalisuutta. Verkossakaan ei olla yksin, vaan yhdessä, mutta yksin yhdessä.”

”Individualistinen yksin – yhdessä –sosiaalisuus pukeutuu, saa asunsa verkon faktisen luonteenpiirteiden ja niiden läpi syntyvien verkkotoimijaroolien jännitteessä, verkkoemotionaalisuuden ja –rationaalisuuden kautta sekä verkkopersonaalisuuksien ja –identiteettien kehkeytymisessä.”

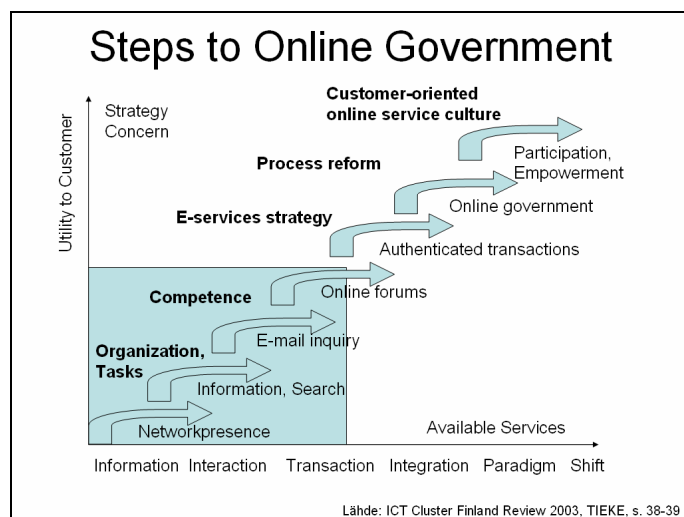
”Tietoverkon kerroksellisuus, yllätyksellisyys jne. pakottavat sosiaalisuutta kuormittavan tasapainottomaksi, hukassa olevan tavoittamattomaksi jne. Kehittyvät verkkotoimijaroolit taas tuovat siihen päällekkäisyyksiä kestäväää tasapainoa, herkkyyttä löytää odottamattomuuksista oivalluksia jne. Kommunikatiivisen verkon omat luonteenpiirteet pyrkivät estämään yksin – yhdessä –sosiaalisuuden syntymistä, kun taas verkkokokemusten synnyttämät ja vahvistamat verkkotoimijaroolit aikaansaavat aidon ja hedelmällisen verkkososiaalisuuden oppimista. Tämä verkkososiaalisuuden muotoutumisen jännite – verkon luonteenpiirteiden tuottama paine kohtaamattomuuteen ja kehittyvien verkkotoimijaroolien synnyttämä vuorovaikutus – on myös perusta verkkoyhteisöllisyyden kehkeytymisessä.”

”Verkkoemotionaalisuus tuo verkkososiaalisuuteen vahvan individualistisuuden: yksilöiden omat tunnereaktiot virittävät syntyvää verkkososiaalisuutta. Verkkorationaalisuus antaa verkkososiaalisuuden sisällölle vahvan fragmentaarisen-intuitiivisen luonteen. Verkkopersonien kehittyminen taas tuo verkkososiaalisuuteen vaihtoehtoisia ja prosessuaalisia kumppaneita ja muotoutuva verkkoidentiteetti antaa verkkososiaalisuudelle rohkeuden väriin. Kypsä verkkososiaalisuus on rohkeiden ihmisten dynaamista ja monimuotoista kanssakäymistä, joka on avointa jatkuvalla uudestisyntymiselle.”

”Verkkososiaalisuus on paradoksi: sitä ei synny, jos verkkoihmiset eivät kasva rohkeiksi yksilöiksi. Verkkokanssakäyminen pyrkii katoamaan yksilöiden mielikuvallisuudeksi, elleivät yksilöt opi jakamaan mielikuviaan ja sen kautta luomaan yhteistä mielikuvien kohtaamistodellisuutta.”

Memo 28

www-sivustojen kehitysmalli

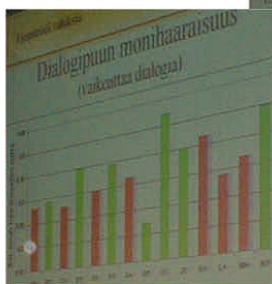

Memo 27

ITK 2003_kvasi-interaktio –seminaarin muistiinpanoja (osa memosta)

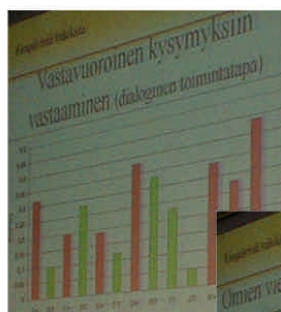
Kvasi-interaktiossa ei synny tuloksia, koska ...

- ajatellaan yksin eikä välitetä muiden mukaantulojen sisällöstä
 - muista ei pidetä väliä eikä vuorovaikutukseen sitouduta
 - puheenvuoroja ei saada ketjuuntumaan asiasisällön rakentamisessa
 - ei osallistuta aktiivisesti ja symmetrisesti
 - vastavuoroisuudessa on puutteita
 - ongelmia työstettäessä asioita – ei pureuduta tarvittaessa lineaarinen tiukasti asiaan
 - keskustelun teemoja läpikäydään ja ohitetaan nopeassa tahdissa
 - synteesin tekeminen on käytäntönä vaikea tai kokonaan vieras
 - asioiden työstäminen lopahtaa keskustelun vaikeissa vaiheissa tai vaihtoehtoisesti keskustelua ei saada edes käynnistymään
- **Vuorovaikutuksen tuloksena on asioiden ja työskentelyn pirstaleisuus, hajanaisuus tai hajoaminen**

Dialogissa yhdessä ajattelemisen onnistuu, koska...

- toisiin suhtaudutaan avoimesti ja vakavasti, jokaisen ajatuksenkulkua pidetään tärkeinä
- uskalletaan kertoa kehitteillä olevia sisältöjä
- omia ja toisten ajatuksenkulkua osataan tutkia
- työskentely on tarvittaessa lineaarisen tiukkaa
- kysymyksiin ja muihin mukaantuloihin vastataan ja reagoidaan nopeasti
- osallistutaan aktiivisesti, symmetrisesti ja kohdentuneesti
- osataan liittää riittävän usein dialogissa syntyneet tiedon palaset kokonaisuudeksi
- työskentelyn vaikeat vaiheet osataan selvittää tutkivaa otetta tehostamalla ja tiukentamalla
- Vuorotoiminnan tuloksena rakentuu yhteinen ymmärrys ja kokonaiskuva – asiat ratkeavat tai saavat muotoa

Liite 2: SAK:n tupo-kuviot 2002 loppuvuodesta

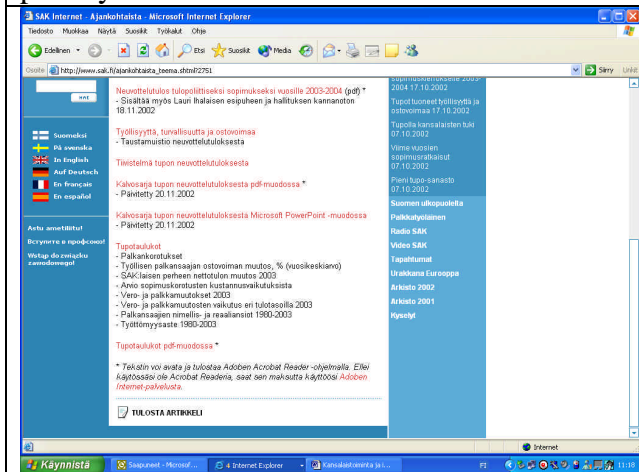
SAK:n internet-palveluiden tarkoituksena ei luoda tiedotuksellinen etulyöntiasema myös merkittävässä järjestöllisissä voimanäytöissä. Yksi sellainen olisi ollut vuoden 2002 tulopoliittisen neuvottelun ympärillä tapahtunut viestintä (siis kahdensuuntainen). Mutta jokin mättäsi tällä(kin) kertaa. Mo-ni asia toimi, mutta se viimeinen silaus puuttui (kts. kuvasarja).

Tupo-neuvottelutulos syntyi 18.11., SAK:n julkisti asian 18.11. iltapäivästä. Kuva 20.11.2002 päivätystä sivusta.

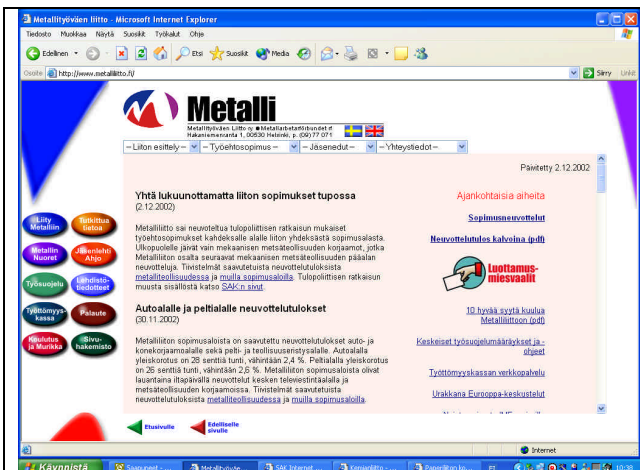
STTK oli julkistanut neuvottelutuloksen heti aamusta yhdeksän jälkeen!

Materiaalista löytyi – internetin yksi kovimmista ”aseista” käytössä

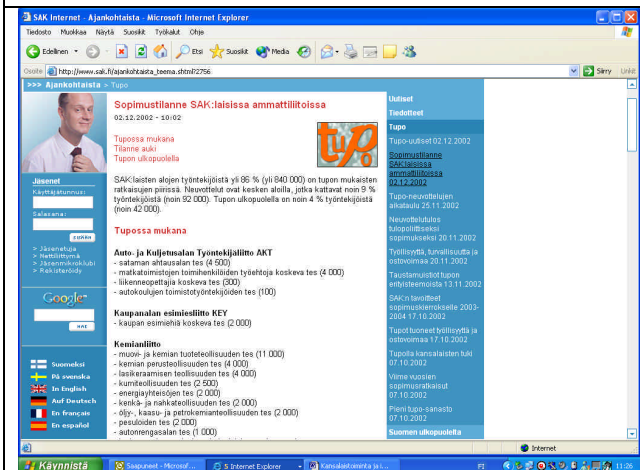
Tilanne maanantai 2.12.2002 klo 10.40 SAK:n sivut päivitetty YÖLLÄ!

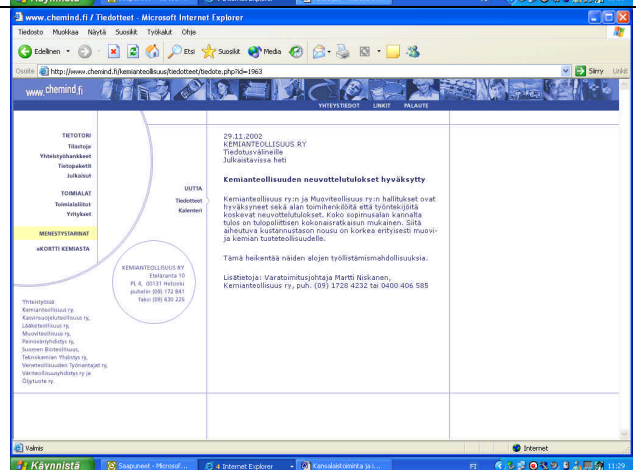
Metallin sivuilla on 60-sivuinen kalvopaketti maanantai-aamusta.

Mutta oli joillakin ongelmia.

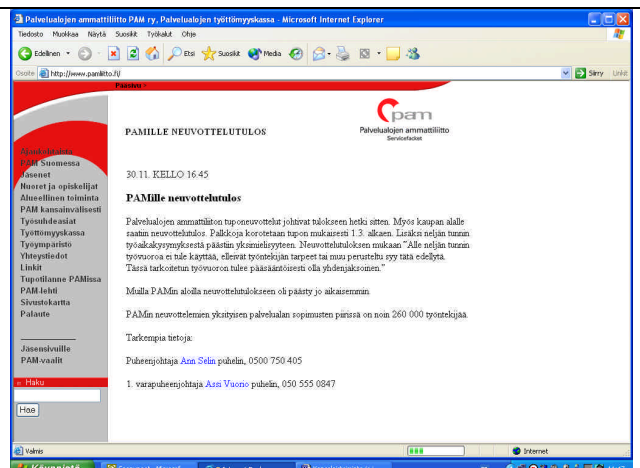
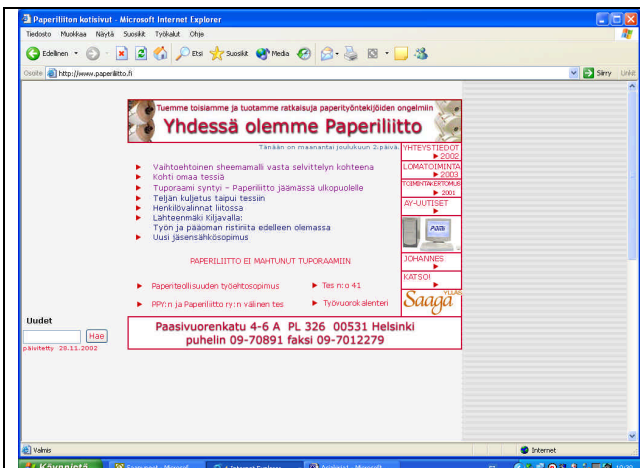
Kemialiiton tiedotus nukahti 19.11. – liiton tärkeimmän toimintamuodon edunvalvonnan asiat jäivät muiden tiedotettavaksi. Ongelma kysymys ei ollut liittokierroksesta.

Kun Kemianliiton sivut eivät kertoneet tilanteesta mitään, joskin SAK:n sivuilta oli luettavissa tilanne myös Kemianliiton osalta. (tässä poiminta 2.12. klo 11.27)

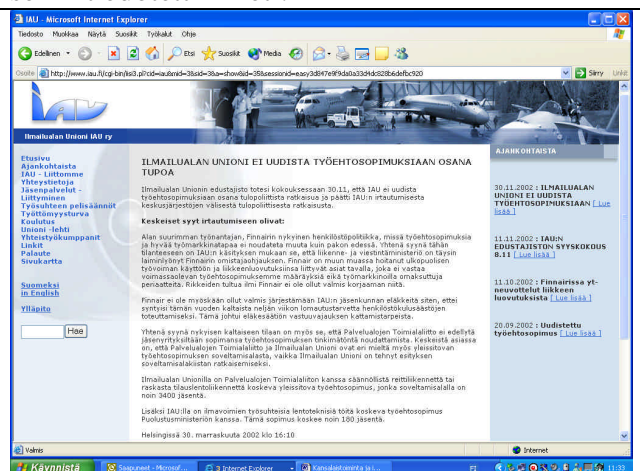
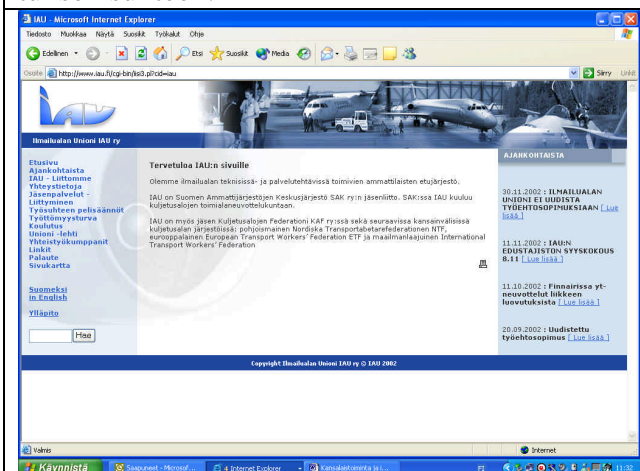

Kemianteollisuuden työnantajat ilmoittivat neuvottelutuloksen synnystä näin (ja heti 29.11.).

Paperiliitto ei tiennyt miten toimia verkkotiedotuksen suhteen.

Palvelualojen ammattiliitolla oli iso asia listalle, sekin tiedotettiin heti.

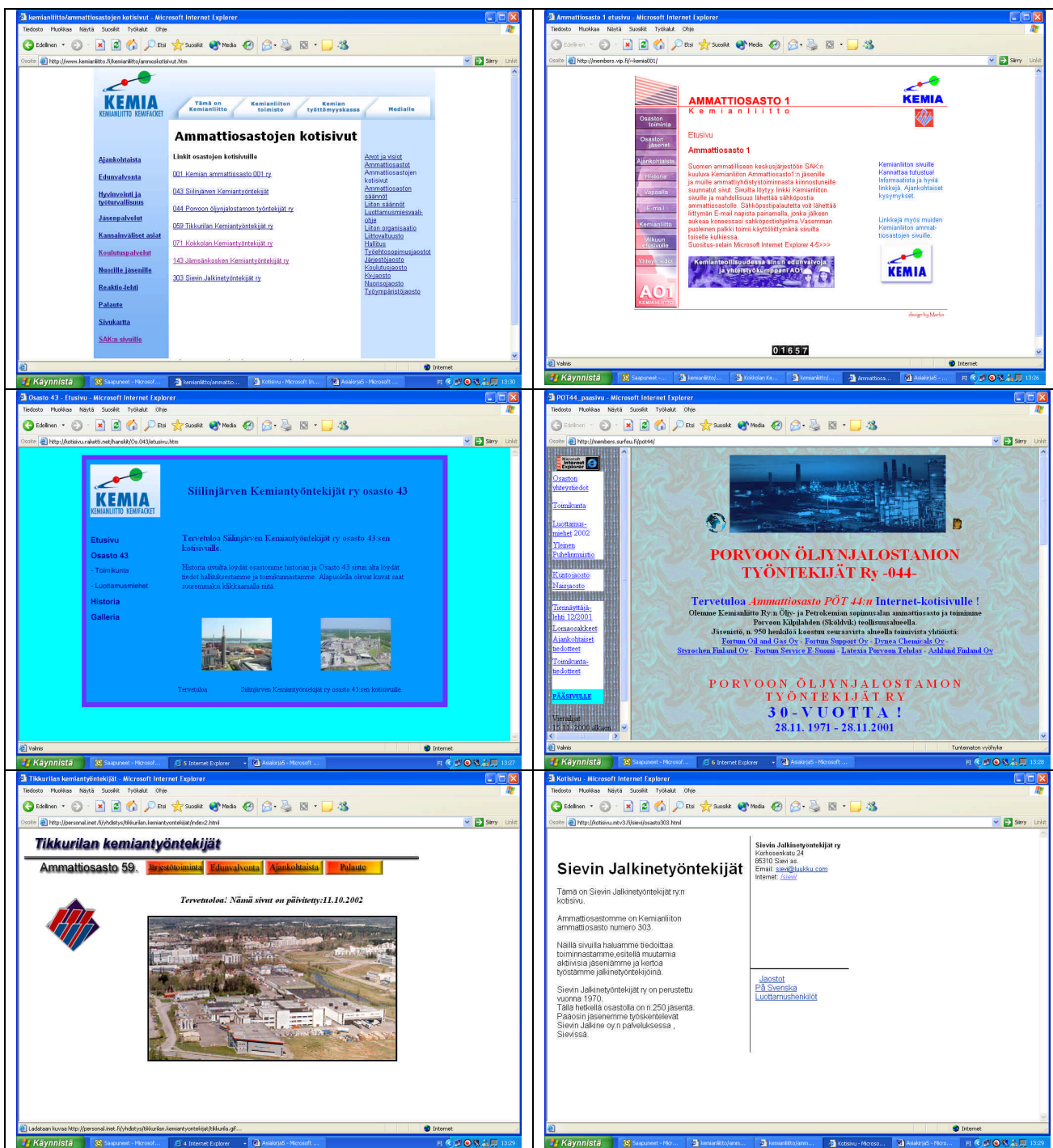

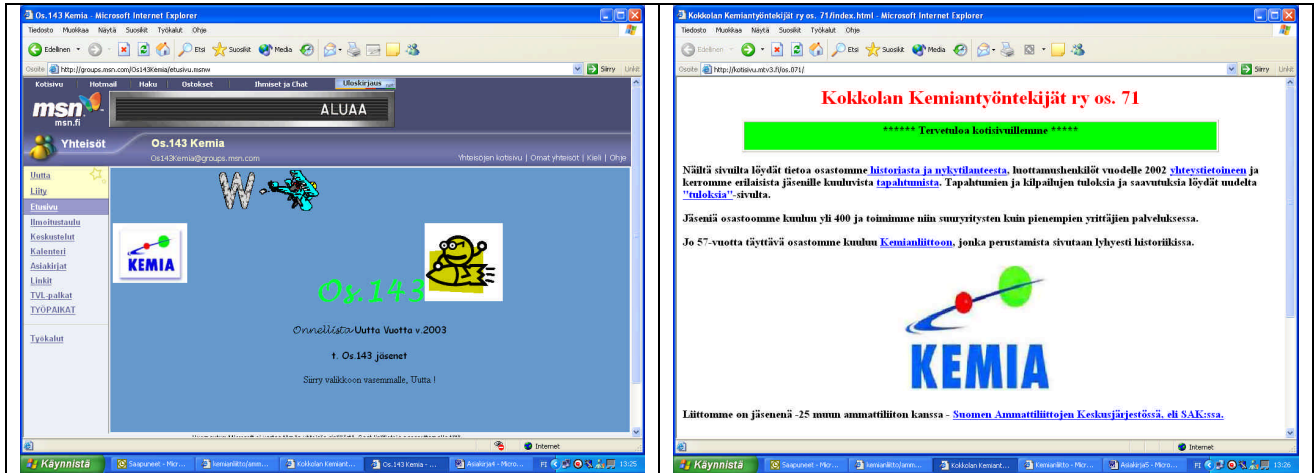
Ilmailualan Unioni jäi tupo ulkopuolelle.

Ja selvityskin oli laitettu kaikkien jäsenten luettavaksi:

Liite 3. Kemia-liiton ammattiosastojen www-sivut

Internetin käyttö ammattiyhdistysliikkeen paikallisella tasolla on kirjavaa. Käytännössä www-sivujen ylläpitäminen tapahtuu vapaaehtoisvoimin, joten ammattilaisen otetta ei pitäisi odottaa. Joidenkin ammattiosastojen kohdalla sivustosta on muodostunut jo merkittävä tiedottamisen väline.

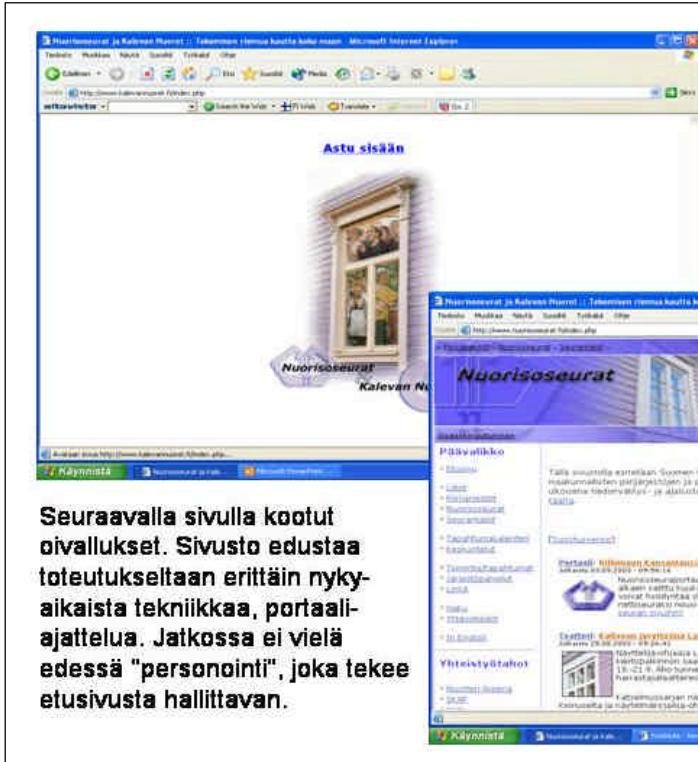

Yllä kuvatut ammattiosastot ovat:

- [001 Kemian ammattiosasto 001 ry](#)
- [043 Siilinjärven Kemiantyöntekijät](#)
- [044 Porvoon öljynjalostamon työntekijät ry](#)
- [059 Tikkurilan Kemiantyöntekijät ry](#)
- [071 Kokkolan Kemiantyöntekijät ry](#)
- [100 Pekeman Työntekijät ry](#)
- [143 Jämsänkosken Kemiantyöntekijät ry](#)
- [303 Sievin Jalkinetyöntekijät ry](#)

Liite 4. Nuorisoseuraliikkeen sivustoa, Karjalainen nuorisoliitto, Keskustan opiskelijaliitto ja Kerhokeskus

Seuraavalla sivulla kootut oivallukset. Sivusto edustaa toteutukseltaan erittäin nykyaikaista tekniikkaa, portaali-ajattelua. Jatkossa ei vielä edessä "personointi", joka tekee etusivusta hallittavan.

Kalevan Nuorten Liiton ja Nuorisoseurojen Liiton yhteinen sisääntulosivu.

Tämän jälkeen avautuu aivan uudistettu etusivu laajoine linkkikokoelmineen. Käyttöön on otettu julkaisujärjestelmä.

Käyttäjät
Olet tuntematon käyttäjä. Voit rekisteröityä taällä. Rekisteröityminen on ilmaista. Meillä on 5 vierasta ja 1 jäsen online.

Jutut alueittain

- Kalkki aiheet
- Häme (Huhti 25, 2003)
- lini (Kesä 06, 2003)
- Lappi (Touko 21, 2003)
- Pohjois-Savo (Hevi 29, 2003)
- Satakunta (Huhti 29, 2003)
- sin (Syys 02, 2003)
- veinan (Elo 25, 2003)

Virtuaali-yhteisön alku

Alueet, paikallisuus, on huomioitu

Ajantasainen kalenteri, julkaisujärjestelmä mahdollistaa automaattiset päivitykset

Haku

Rekisteröinti, extranet

Poistaa julkaisujärjestelmän erikoisuuDET

Keskustelufoorumi

LOGOT

Pieni yksityiskoh-ta: teknisestä toteutuksesta vastaavan linkki ei toiminut! 6.9.03

Ylläpito: yllapito@nuorisoseurat.fi - Tekninen toteutus: www.wylopaika.net
Tämä sivusto on tehty käyttäen hyväksi [Postifaba](#)-
sovellusta.
Voit saada oitisemme sivuillesi käyttämällä hyväksesi tiedottoa backend.php.

Luokka
Tiedottamisen luokka OK
Linkkiluokka OK
Yhteydenpito –luokka OK
Työväline-luokka EI LÖYDY
Vuorovaikutuksen luokka (mahdollistava) EI LÖYDY

[Terveisiä](#)
[Tietoa](#)
[KerhoNetti.net](#)
[Paperikeräys](#)
[Julkaisut](#)
[Hymyvalot](#)
[Vierä Mäke](#)
[Nuorten Parlamentti](#)
[Yritys Hyvä](#)
[Tutki-Kokele-Kehitä](#)

KERHOKESKUS - KOULUTYÖN TUKI
 English **PALJUVI**
 Svenska **STÅL**
 Uuttal
 Organisaatio
 KerhoNetti.net
 Paperikeräys
 Julkaisut
 Hymyvalot
 Vierä Mäke
 Nuorten Parlamentti
 Yritys Hyvä
 Tutki-Kokele-Kehitä

Luokka
Tiedottamisen luokka OK
Linkkiluokka OK
Yhteydenpito –luokka OK
Työväline-luokka OK
Vuorovaikutuksen luokka (mahdollistava) EI LÖYDY

KerhoNetti.net oli lupauksia antava, mutta paljastuikin tavalliseksi nettiaineistoksi, työkaluja tarjoavaksi. Sivusto siis tyypillinen järjestöesittelyä hieman monipuolisempi käyttökelpoinen työkalu.

Tervetuloa Kerhokeskuksen kotisivuille!

Ajanlohtaista:

- Tutki-Kokele-Kehitä -kilpailun palkinnot jaetaan 27.5. tiedekeskus Heureka
- Yritys Hyvä 2003 kartoituskilpailun palkinnot jaettu!
- Lava seilaa taas! Tutustu syksyn seminaarin ohjelmaan ja ilmoittaudu mukaan!
- Eurooppalainen Nuori Koluttaja kilpailu täydessä vauhdissa!
- Insight into Engineering 2003 Jyväskylässä!
- Uusi Tiedekerho -osio avattu Kerhokeskuksen sivuille!
- Nuorten parlamentti 2003 -haalkeen koulutukset alkavat. Ilmoittaudu täällä!

[Lisää ajankohtaisia aineistoja...](#)

■ Organisaatio ■ Uuttal ■ Paperikeräys ■ Julkaisut ■ Perustamme väittämön
 ■ Hymyvalot ■ Yritys Hyvä ■ Nuorten Parlamentti ■ Tiedekerho ■ Tutki-Kokele-Kehitä

Miesrikatu 15 A 11 00170 Helsinki Puh (09) 6962440, Fax (09) 6962444 copyright©Kerhokeskus - koulutyön tuki